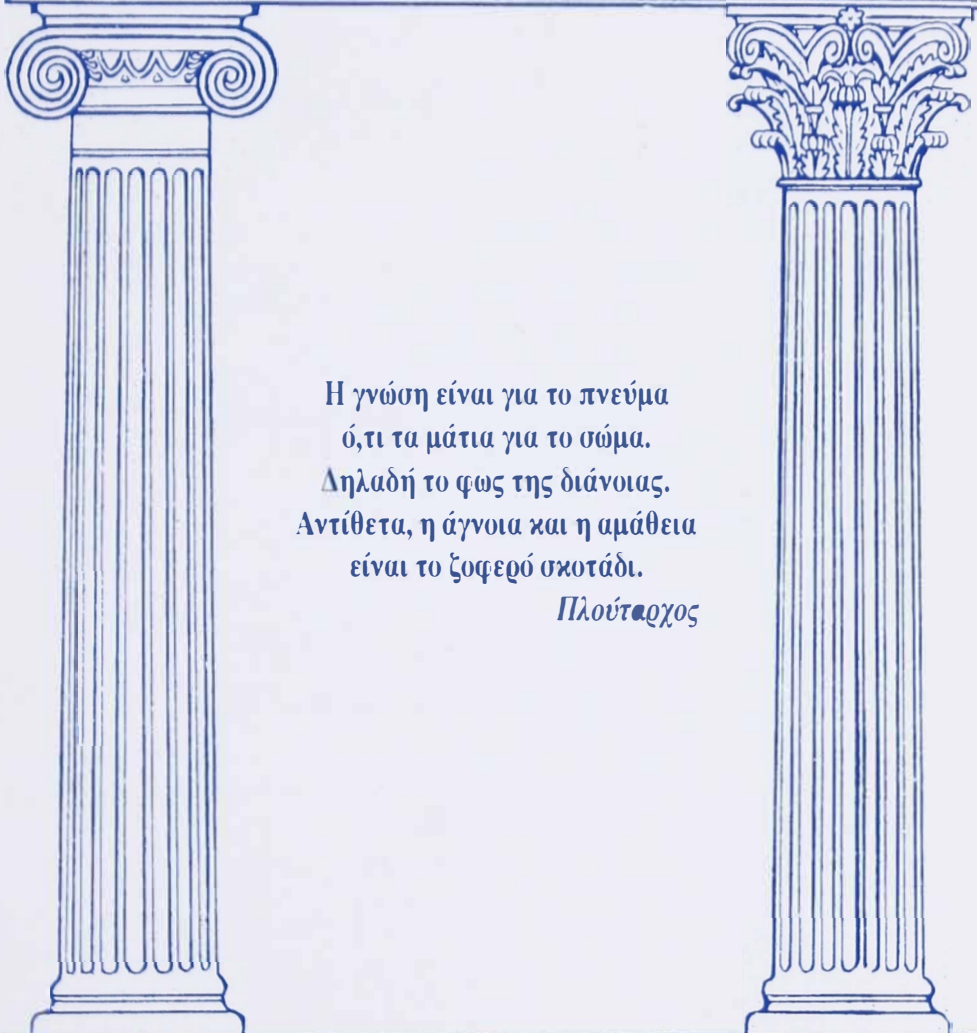


ΙΛΙΞΟΣ



Η γνώση είναι για το πνεύμα
ό,τι τα μάτια για το σώμα.
Δηλαδή το φως της διάνοιας.
Αντίθετα, η άγνοια και η αμάθεια
είναι το ζοφερό σκοτάδι.

Πλούταρχος

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

από τις Θεοσοφικές Εκδόσεις



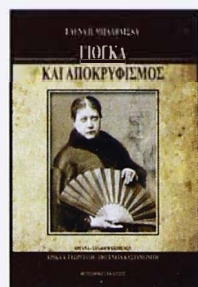
Έλενα Π. Μπλαβάτσκυ
Η Φωνή της Σιγής



Έλενα Π. Μπλαβάτσκυ
**Το Κλειδί
της Θεοσοφίας**



Έλενα Π. Μπλαβάτσκυ
**Τα Πρώτα Βήματα
στον Αποκρυφισμό**



Έλενα Π. Μπλαβάτσκυ
**ΓΙΟΓΚΑ
ΚΑΙ ΑΠΟΚΡΥΦΙΣΜΟΣ**
(Ανθολογία Εσωτερικής Γνώσης)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΧΕΙΜΑΡΑΣ



3ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Βουκουρεστίου 25 Κωδ. Ταχ. 106 71, Αθήνα Αττικής, Κωδικός:4311

Τηλ. 210 36.20.702 - 210 36.10.961 Fax: 210 36.10.961

www.theosophicalsociety.gr

email(περιοδικού): ilisos@theosophicalsociety.gr

email(Εταιρείας): info@theosophicalsociety.gr

Διανέμεται δωρεάν στα μέλη

Ιδρυτής + ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ιδιοκτησία - Έκδοση: Θεοσοφική Εταιρεία εν Ελλάδι

Εκδότης - Διευθυντής: Θεόδωρος Κατσιφής

Σύνταξη / Επιμέλεια ύλης: Ιφιγένεια Κασταμονίτη

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ – ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ – ΜΑΡΤΙΟΣ 2013

Η ημέρα τελειώνει με την δύση, η νύκτα με το ξημέρωμα. Το τέλος της ευχαρίστησης είναι πάντα πόνος, και το τέλος του πόνου είναι πάντα ευχαρίστηση. Βέβαιος είναι ο θάνατος σε ό,τι γεννιέται. Όλα σε αυτόν τον κόσμο είναι εφήμερα. Για κάθε ευλογία μην ξεχνάς το τέλος της, για κάθε δυστυχία μην σκέπτεσαι την απομάκρυνσή της.

Ο άνθρωπος που κατανοεί με ακρίβεια την κίνηση και την αιτία των περιστροφών του τροχού της ζωής, δεν εξαπατάται ποτέ. Μέσω της σοφίας αναπτύσσεται το δώρο της γνώσης, και μέσω της γνώσης αποκτώνται τα ανώτερα πράγματα.

*Έλενα Π.Μπλαβάτσικυ
(Βιβλίο Γενεθλίων, Κανόνων και Αξιωματών)*

Η ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Ιδρύθηκε στις 17 Νοεμβρίου 1875 στη Ν.Υόρκη από την Ε.Π.Μπλα-βάτσκυ και τον συντ/χη Χ.Σ. Όλκοττ. Η σημερινή έδρα της βρίσκεται στο Adyar, Madras – India. Σκοποί της είναι:

1. Ο σχηματισμός ενός πυρήνα της Παγκόσμιας Αδελφότητας της Ανθρωπότητας, χωρίς διάκριση φυλής, πίστης, γένους, τάξης ή χρώματος.
2. Η ενθάρρυνση της συγκριτικής μελέτης των θρησκειών, της φιλοσοφίας και της επιστήμης.
3. Η έρευνα των ανεξιμνητων νόμων της φύσης και των δυνάμεων που βρίσκονται σε λανθάνουσα κατάσταση μέσα στον άνθρωπο.

Θεοσοφία είναι το σώμα της αλήθειας που αποτελεί τη βάση όλων των θρησκειών, και του οποίου δεν μπορεί κανείς να διεκδικήσει την αποκλειστικότητα. Προσφέρει μια φιλοσοφία που κάνει τη ζωή κατανοητή και εκθέτει τη δικαιοσύνη και την αγάπη που καθοδηγούν την εξέλιξή της. Τοποθετεί τον θάνατο στη σωστή του θέση, σαν επαναληπτικό επεισόδιο σε μια ατελείωτη ζωή που ανοίγει την είσοδο σε μια πληρέστερη και λαμπρότερη ύπαρξη. Αποκαθιστά την επιστήμη του Πνεύματος στον κόσμο, διδάσκοντας ότι το Πνεύμα είναι ο αληθινός εαυτός του ανθρώπου, ενώ ο νους και το σώμα είναι οι υπηρέτες του. Φωτίζει τις Γραφές και τα δόγματα των θρησκειών και αποκαλύπτει τις κρυμμένες έννοιές τους.

Το Ελληνικό τμήμα της Θ.Ε. ιδρύθηκε αρχικά στην Κέρκυρα, το 1877, από τους κκ Όθωνα Αλεξάνδρου, Αλέξανδρο Ρομπότη, Δημήτριο Σοφοκλή, Κόντη Γκονέμη και Πασκουάλε Μενελάου. Υπό τη σημερινή μορφή της ως «Θεοσοφική Εταιρεία εν Ελλάδι», είναι σωματείο μη κερδοσκοπικό, νομίμως αναγνωρισμένο με την υπ' αρ. 8187/1946 απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών. Εφόσον η Θ.Ε. έχει εξαπλωθεί ευρύτατα ανά τον πολιτισμένο κόσμο, και εφόσον άτομα όλων των θρησκειών έχουν γίνει μέλη της χωρίς να εγκαταλείψουν τα ιδιαίτερα δόγματά τους, τις διδασκαλίες και την πίστη τους, θεωρείται καλό να τονισθεί το γεγονός ότι δεν υπάρχει κανένα δόγμα, καμία γνώμη οποιουδήποτε που να δεσμεύει με οποιονδήποτε τρόπο, οποιουδήποτε μέλος της Θ.Ε. Η αποδοχή των τριών αντικειμενικών σκοπών της είναι ο μόνος όρος για να γίνει κανείς μέλος της.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ

Θεόδωρος Κατσιφής: Προκλήσεις και Προοπτικές του Σύγχρονου Εσωτερισμού.....	4
Radha Burnier: Φώτιση.....	15
Αντώνης Παπανδρέου: Περί Ψυχής κατά Πλάτωνα	18
Alister Coombs: Η Πηγή του Φωτός	28
Από την Άχρονη Σοφία: Περί Γνώσεως	35
Ρένα Κεφαλούδη: Σύντομο Σημείωμα Φιλοσοφία-Θρησκεία	37
International Sufi Movement: Ο Μυστικισμός των Σούφι	44
Pablo Sender: Θεοσοφία και Κοινωνική Ζωή	58
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΩΝ.....	60
ΜΕΤΑΞΥ ΜΑΣ	63



Με χαρά πληροφορούμε τους αναγνώστες μας ότι μπορούν να επισκεφθούν την ιστοσελίδα της Θεοσοφικής Εταιρείας στην διεύθυνση:

www.theosophicalsociety.gr

Η ιστοσελίδα είναι γραμμένη σε δύο γλώσσες – Ελληνικά και Αγγλικά. Αν και βρίσκεται ακόμη υπό κατασκευή, αρκετά τμήματά της είναι ήδη

On Line. Περισσότερες πληροφορίες θα βρείτε στη διεύθυνση

webmaster@theosophicalsociety.gr



Προκλήσεις και Προοπτικές του Σύγχρονου Εσωτερισμού

Θεόδωρος Κατσιφής

Δύο είναι οι στόχοι του Εσωτερισμού: Η ατομική αναβάθμιση στα ανώτερα δυνατά για τον Εσωτεριστή επίπεδα, και η επίδραση στο σύνολο των ανθρώπων ώστε να επικρατήσουν η ευδοκίμηση, η αρμονική συμβίωση, και τελικά η πνευματική εξέλιξη ολόκληρου του ανθρώπινου γένους. Η επίδραση διενεργείται με την αύξηση του αριθμού των Εσωτεριστών και τον ενστερνισμό των αξιών του από περισσότερα πνευματικά καλλιεργημένα άτομα. Επίσης, με την αφανή αποκρυφιστική δράση ανώτερων πνευματικών όντων που έρχονται και επανέρχονται στην Γη ακριβώς για τον σκοπό αυτόν. Ας μην υποτιμούμε την αγαθοποιό επίδραση ακόμη και του ελάχιστου μαθητού του Εσωτερισμού προς τους γύρω του και την κοινωνία. Για να προοδεύσει ο Εσωτερισμός στους στόχους του, πρέπει να ανταπεξέλθει στις πολλαπλές προκλήσεις στα πλαίσια της υπάρχουσας εσωτερικής και εξωτερικής πραγματικότητας.

Φανερή είναι η τεράστια σημασία των εσωτερικών προκλήσεων. Σχετίζονται άμεσα με την δυσκολοδιάβατη ατραπό που δημιουργεί κάθε Εσωτεριστής στο μοναχικό ταξίδι της αυτογνωσίας, της αυτοπραγμάτωσης και της πνευματικής του εξέλιξης. Οι εσωτερικές προκλήσεις, όμως, είναι εξατομικευμένες όχι μόνο στα πλαίσια μιας Σχολής, αλλά και για κάθε αναζητητή της αλήθειας. Και μάλιστα, σε κάθε στάδιο της ζωής του και σε κάθε πνευματικό επίπεδο όπου βρίσκεται την κάθε στιγμή. Όπως τονίζουν οι μεγάλοι διδάσκαλοι, οι ίδιοι δείχνουν μόνο την κατεύθυνση και κάθε σπουδαστής πρέπει να χαράξει μόνος του την πορεία του, σύμφωνα με τις προσωπικές του προκλήσεις και ικανότητες. Δεν θα ασχοληθούμε, λοιπόν, με το τεράστιο θέμα των εσωτερικών προκλήσεων αλλά θα περιοριστούμε σε κάποιες σκέψεις για τις εξω-

τερικές προκλήσεις, οι οποίες διαμορφώνουν το περιβάλλον εργασίας του Εσωτεριστή και σχετίζονται κυρίως με την κοινωνία, η όλη εξέλιξη της οποίας είναι ο ακριβός στόχος του Εσωτερισμού.

ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

1. Θρησκευτικοί Φανατισμοί. Δεν υπάρχει αντίθεση του Εσωτερισμού με οποιαδήποτε θρησκεία. Στα σπλάχνα καθεμίας ανευρίσκει σοφές αλήθειες. Επιπλέον, Εσωτερικά τάγματα όπως η Θεοσοφική Εταιρεία προσβλέπουν σε ρόλο στέρεου βάθρου μιας μελλοντικής παγκόσμιας θρησκείας. Η πρόκληση αναφέρεται, λοιπόν, στον φανατισμό και την μισαλλοδοξία που φυτρώνει παρασιτικά στους κόλπους των θρησκειών, και κλείνει ουσιαστικά τον πνευματικό δρόμο δισεκατομμυρίων ανθρώπινων όντων. Στον Μουσουλμανικό κόσμο, η ανοχή του Εσωτερισμού είναι σχεδόν ανύπαρκτη. Αλλά ακόμη και στον Χριστιανισμό έχει αναζωπυρωθεί ο θρησκευτικός φονταμενταλισμός, και όπου το επιτρέπουν οι κοινωνικές συνθήκες απομονώνουν και απειλούν τον Εσωτερισμό. Παρήγορο είναι πάντως το γεγονός ότι όλο και περισσότεροι διαφοροποιούνται από τους δογματισμούς των θρησκειών. Στατιστικές πιστοποιούν ότι το 10% του πληθυσμού των ΗΠΑ δηλώνουν ότι είναι πνευματικά θρησκευόμενοι, αλλά όχι θρήσκοι.

2. Υλιστική Επιστήμη. Η Επιστήμη απορρίπτει σαν μέσον έρευνας το Συναισθηματικό, το Ψυχικό και το Πνευματικό στοιχείο: την διαίσθηση, την ενόραση και γενικότερα όλα εκείνα που βοήθησαν τους Μεγάλους Μύστες στην αποκάλυψη των Εσωτερικών αληθειών. Λειτουργεί δηλαδή με τρόπο που περιορίζει τους πνευματικούς ορίζοντες της έρευνας. Όμως, δεν αμφισβητούμε τις δυνατότητες και την αξία της εξωτερικής Επιστήμης. Δημιούργησε νέα δεδομένα για τις έρευνες επάνω στο μυστήριο της ύπαρξης της ζωής και ολόκληρου του Σύμπαντος. Είναι ο μεγαλύτερος σύμμαχός μας, αφού η κύρια συνιστώσα του Εσωτερισμού, δηλαδή ο Αποκρυφισμός, αρχίζει από εκεί που σταματά η Επιστήμη. Αναγκαίο λοιπόν το σέβας προς αυτήν, αλλά και η διαπραγματεύση των θέσεών της με τις Εσωτερικές αλήθειες.

Η Έλενα Π. Μπλαβάτσκυ αφιέρωσε στο έργο της «*Μυστική Δοξασία*» πλέον των 250σελίδων, ακριβώς για την δια-



σταύρωση της Εσωτερικής πνευματικής διάνοησης με την καθαρά επιστημονική. Σήμερα η Επιστήμη καταπιάνεται με θέματα πολύ πιο σοβαρά για την ανθρωπότητα επιδεικνύοντας περισσή ανευθυνότητα και ασυναισθησία. Χωρίς να επιθυμούμε τον εντυπωσιασμό πιστεύουμε ότι εάν η Ε. Π. Μπλαβάτσκυ έγραφε σήμερα εκείνο το έργο της, θα αφιέρωνε δεκαπλάσιο χώρο γι' αυτές τις επιστημονικές διατολμήσεις. Η ανάγκη αυτή δεν προκύπτει με σκοπό την προστασία της υπόστασης των Εσωτερικών θέσεων, αλλά εστιάζεται στην ανεύρεση της αλήθειας και προπάντων στην διαφύλαξη της πορείας της εξέλιξης στον πλανήτη, που η Επιστήμη θέτει σε πρωτόγνωρες διακινδυνεύσεις.

3. Ενδογενείς Προκλήσεις. Όσο ο Εσωτερισμός ήταν δυσπρόσιτος, η ένταξη σε αυτόν προερχόταν από ασίγαστη επιθυμία απόμων που είχαν τα αναγκαία προσόντα. Οι δάσκαλοι που αναδεικνύονταν από τους άξιους μαθητές τιμούσαν πράγματι το όνομά τους. Σήμερα, με το άνοιγμα του Εσωτερισμού στις ευρύτερες κοινωνίες, πλήθη ανίκανων δασκάλων διαστρεβλώνουν το πραγματικό του νόημα. Διδάσκουν την ανιδιοτέλεια και την μη προσκόλληση στα υλικά αγαθά, ενώ οι ίδιοι κυκλοφορούν με πανάκριβα αυτοκίνητα και ιδιότητα αεροπλάνα. Ο Osho, μάλιστα, με το χαριέν πνεύμα του είχε βρει την δικαιολογία: «Εάν ο Ιησούς έπρεπε να διαλέξει το πιο όμορφο γαϊδούρι για να εισέλθει στην Ιερουσαλήμ, γιατί να μην έχω και εγώ μερικά Πόρσε;»

As θυμηθούμε και όσα κρύβονται στην υπερβολή που κυκλοφορεί, ότι η βιομηχανία παραγωγής Γκουρού είναι μία από τις πλέον ανθούσες στην Ινδία, που φροντίζουν βέβαια όχι απλά να πέφτει λίγο ρύζι στην κούπα τους αλλά να ξεχειλίζει από χρυσόσκονη. Επισημαίνουμε ακόμη ότι πολλά Εσωτερικά τάγματα θεωρούν τα μέλη τους δια βίου μαθητές και δασκάλους. Ο μαθητής δεν αναμένει να γίνει πραγματικά δάσκαλος – κάτι που μπορεί να μην συμβεί σε ολόκληρη την ζωή του – αλλά γρήγορα μπορεί να διδάξει. Βέβαια, επιβάλλεται να έχει κατανοήσει σε βάθος το μικρό αντικείμενο με το οποίο θα καταπιαστεί. Δεν καταδικάζουμε φυσικά την τακτική αυτή. Είναι γνωστό άλλωστε ότι ο καλύτερος μαθητής του δασκάλου είναι ο εαυτός του. Απλά υπενθυμίζουμε την αρχαιοελληνική σοφία: «Μέτρον άριστον». Η αγνόησή της εύκολα οδηγεί στον αφορισμό του Κρισναμούρτι: «Ο Δάσκαλος καταστρέφει τον μαθητή και ο μαθητής τον Δάσκαλο.»

4. Ακατάλληλοι Μαθητές – Πειρασμοί. Με εύκολη την πρόσβαση, ανώριμοι σπουδαστές αλώνουν ουσιαστικά εκ των έσω τις σοφές παραδόσεις στην θεωρία, και κυρίως στην πράξη. Με αποτέ-

λεσμα: να συναντάς σε χώρους του Εσωτερισμού πρόσωπα και καταστάσεις που ελάχιστη σχέση έχουν με την πνευματική καλλιέργεια και την αναζήτηση της αλήθειας. Πέραν αυτών, το έργο δυσχεραίνεται και από την ζωή στην σύγχρονη κοινωνία. Είναι άλλο πράγμα να ακολουθείς το πνευματικό σου μονοπάτι σε μια μοναχική περιοχή, και τελείως διαφορετικό σε μια μεγαλούπολη όπου οι παντοειδείς πειρασμοί και η ανταγωνιστική διαβίωση αποτελούν συχνά τον μοναδικό τρόπο επιβίωσης.

5. Κερδοσκοπικές Δραστηριότητες. Σήμερα ανθούν κερδοσκοπικές δραστηριότητες που δύσκολα θα μπορούσαν να φανταστούν οι σοφοί γεννήτορες των Εσωτερικών παραδόσεων. Σαν μανιτάρια ξεφυτρώνουν σχολές Γιόγκα και Μασάζ, Μεταφυσικών Εμπειριών, που «σε βγάζουν στο πι και φι στο Αστρικό πεδίο, που σου βρίσκουν τις προηγούμενες και τις επόμενες ζωές σου», σχεδόν πάντοτε στο πνεύμα της παρατήρησης του Κρισμαμούρι: «Εάν σήμερα πλένεις πιάτα, στην επόμενη ζωή σου θα είσαι άρχοντας. Άλλοι θα τα πλένουν για σένα.» Αστρολόγοι, μάγοι για ουτιδανά θαύματα, χαρτορίχτρες, μέντιουμ και λοιποί τσαρλατάνοι και έμποροι του Εσωτερισμού εκμεταλλεύονται την ευήθεια, την ευπιστία και την δυστυχία του κόσμου. Τολμούν ακόμη να διδάσκουν και το ξύπνημα της Κουνταλί, ενώ είναι σε όλους μας γνωστό ότι αυτό μεγεθύνει ό,τι έχεις μέσα στο μυαλό σου, και αλίμονο σε σένα και την κοινωνία γύρω σου εάν την ξυπνήσεις χωρίς προηγουμένως να έχεις καθαρθεί.

6. Πληθώρα Εσωτερικών Σχολών. Συνέπεια των προηγούμενων, ουσιαστικά της εγωιστικής φιλοδοξίας και της απληστίας, είναι ο συνεχώς αυξανόμενος αριθμός των Εσωτερικών Σχολών. Μόνο στην Αθήνα υπερβαίνουν τις 400, με αποτέλεσμα να απομακρύνεται όλο και περισσότερο αυτό που πουλιέται σήμερα σαν «Εσωτερισμός» από εκείνο που πραγματικά είναι. Υπάρχει φυσικά κάποια ανάγκη για την ύπαρξη πολλών σχολών. Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά εκάστου πνευματικού αναζητητή απαιτούν ιδιαίτερες μορφές διδασκαλίας και προσέγγισης των εσωτερικών πραγμάτων. Όμως, κάπου δεν πρέπει να τεθεί ο πήχης;

ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ. Οι προκλήσεις που αναφέραμε δεν είναι απλά κάποια αγκάθια που πρέπει να παραμερίσουμε. Συνυφαίνονται στενά με το έργο του Εσωτερισμού στις ουσιώδεις συνιστώσες του, που με το μέγεθος και την αρνητική ή θετική φορά τους μπορούν να το συνδράμουν ή να το διακυβεύσουν. Και αυτό σε μια εποχή που η ανθρωπότητα κραυγάζει απεγνωσμένα

για βοήθεια. Μια εποχή μεταβατική με την καινούργια της όψη άγνωστη σαν το αγέννητο παιδί. Δεν ξέρεις εάν θα γεννηθεί και τί θα γίνει. Ανάγκη λοιπόν είναι να εξετάσουμε την θέση του Εσωτερισμού σε σχέση με τις προκλήσεις. Αφού ο Εσωτερισμός δεν προσφέρει έτοιμες λύσεις, καθέννας μας πρέπει να διαλογιστεί επάνω σ' αυτά και να μορφώσει την ταιριαστή γι' αυτόν θέση και δράση. Στην συνέχεια εκθέτουμε κάποιες σκέψεις που ίσως ενισχύσουν τις δικές σας. Συγχωρέστε με εάν στην ροή της διατύπωσης δίνεται κάποιες στιγμές η εντύπωση του δογματισμού. Δεν υπάρχει τέτοια πρόθεση.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΦΑΝΑΤΙΣΜΟΣ. Προέχει η βαθιά εσωτερική κατανόηση. Όπως δέχεται η Βουδιστική αντίληψη: για να καταλάβεις καλά ένα πρόβλημα πρέπει να απαλλαγείς από την επιθυμία της λύσης του. Είναι ίδια με την αντίληψη του Κρισναμούρτι στην έκφραση: «Επίγνωση χωρίς επιλογή». Αρκεί το «κοίταγμα».



Η λύση δηλαδή στην δράση εμφανίζεται σαν υπερχείλιση της εσωτερικής αντίληψης, που φανερώνει ότι το ίδιο το πρόβλημα βρίσκεται μέσα μου. Και αν δεν το ξεπεράσω στον εαυτό μου, μονάχα υποκρισία και διανοουμενισμός –που υπάρχουν άχρηστα και περίσσια στον εξωτερικό κόσμο– θα διαφεντεύουν τις απαντήσεις μου. Ας βρούμε λοιπόν τον φανατισμό που υπάρχει μέσα μας και μέσα στις Εσωτερικές Σχολές που φοιτούμε. Ας τον εξουδετερώσουμε, και μετά θα μπορούσαμε να βοηθήσουμε και την κοινωνία που μετρά ΕΡΓΑ και όχι ΛΟΓΙΑ. Προηγείται ο εσωτερικός μετασχηματισμός του εαυτού μας και ακολουθεί των γύρω μας, της κοινωνίας και των φορέων έκφρασης των εξωτερικών και των εσωτερικών αναγκών της.

ΥΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ. Η Επιστήμη καταπιάνεται σήμερα με θέματα που αποτελούσαν άλλοτε αντικείμενο μόνο της Φιλοσοφίας και της Απόκρυφης Επιστήμης. Έχοντας όμως αποκλειστικό μέσον έρευνας την διάνοια, πολλές φορές οδηγείται σε συμπεράσματα που διαφέρουν από τις αλήθειες του Εσωτερισμού. Δεν θεωρούμε όμως αυτές τις αποκλίσεις ουσιώδεις. Κατ' αρχήν ο σκε-

πτικισμός είναι καλοδεχούμενος στον Εσωτερισμό. Η Έλενα Π. Μπλαβάτσκι γράφει χαρακτηριστικά στην «Μυστική Δοξασία» (τόμος II, σελ. 236): «Κανένας αληθινός θεόσοφος δεν πρέπει να ισχυρίζεται το αλάνθαστο για οτιδήποτε λέει ή γράφει σχετικά με απόκρυφα θέματα. Ποιος από εμάς μπορεί να ισχυριστεί ότι έχει όλη την αλήθεια στα χέρια του, ακόμη και για μια από τις μικρότερες διδασκαλίες του Αποκρυφισμού;»

Αλλά και οι ίδιες οι επιστημονικές θεωρίες δεν είναι δογματικές. Θεωρούνται διαψεύσιμες, και έργο των επιστημόνων δεν είναι μόνον να εφευρίσκουν νέες αλλά και να απορρίπτουν ισχύουσες. Θυμίζουμε σχετικά ότι περί το 1920, η Άννα Μπέζαντ και ο Κ. Ληνημπήτερ είχαν εκδώσει το βιβλίο «Απόκρυφη Χημεία». Οι επιστήμονες το απέρριψαν αλλά, όμως, ύστερα από 50 χρόνια, με τις τεχνολογίες της Ατομικής Φυσικής αναγνώρισαν την πιστότητα των θέσεων του βιβλίου εκείνου. Επίσης, κατά την δεκαετία του 1930 η Επιστήμη απέρριψε άλλες θεοσοφικές αλήθειες. Όταν κάποιος θεόσοφος ρώτησαν τον τότε Παγκόσμιο Πρόεδρο της Θεοσοφικής Εταιρείας, τον Jinarayadasa, τί έχει να πει και τί έπρεπε να κάνουν για αυτό, η απάντησή του ήταν: «Περιμένετε, και η Επιστήμη θα το πιάσει!», κάτι που συνέβη πράγματι μερικές δεκαετίες αργότερα.

Το να ασχοληθούμε, λοιπόν, με την αντιπαράθεση των ορθόδοξων επιστημονικών θέσεων με τις Εσωτερικές είναι χάσιμο χρόνου και άσκοπο. Οι μεν εκτός διάνοησης αποδείξεις δεν μετρώνε στην Επιστήμη, οι δε διανοητικές αναλαμβάνονται και μάλιστα πολύ πιο αποτελεσματικά από τους ίδιους τους επιστήμονες. Αντιφρονούντες πείθουμε μόνον τους εαυτούς μας σαν Εσωτεριστές, υποτιμώντας έμμεσα την αλήθεια ότι: «η μαρτυρία υμών έσωθεν εστί.» Οι ουσιώδεις, λοιπόν, προβληματισμοί μας δεν αφορούν τις θεωρίες της ορθόδοξης Επιστήμης. Σήμερα ο πλανήτης, η ανθρωπότητα, ο άνθρωπος, «πονούν» από τις τεχνολογικές εφαρμογές που θρέφουν η απληστία και ο ανθρωπίνος εγωισμός. Τις γνωρίζουμε όλοι μας. Ακόμη και με τις επιστήμες του Μακρόκοσμου και του Μικρόκοσμου στοχεύουν σε καθαρά διανοητικές ερμηνείες, προπομπούς άκρως δυσοίωνων τεχνολογιών στο Μυστήριο του Σύμπαντος και της Ύπαρξης. Θεωρούν ότι οι απαντήσεις τους



οδηγούν στην μόνη αλήθεια ενώ ταυτόχρονα παραδέχονται ότι ζούμε σε περισσότερες διαστάσεις, και επομένως σαν προβολές στις γνωστές μας τρεις ή τέσσερις μάς είναι αδύνατο να έχουμε την αληθινή εικόνα της πραγματικότητας στην οποία ζούμε.

Ποια είναι λοιπόν η θέση του Εσωτερισμού στα τεράστια αυτά κοινωνικά, υπαρξιακά, μοναδικά στην ανθρώπινη Ιστορία προβλήματα που προξενούν η Επιστήμη και η Τεχνολογία; Μια άποψη θα ήταν να προσπαθήσουμε στηριζόμενοι στην πανάρχαια εσωτερική σοφία, να αποδείξουμε ότι δεν μπορεί πχ να επιτύχει στον άνθρωπο η κλωνοποίηση, το να «δημιουργούμε ανθρώπους» κατά το δοκούν με επεμβάσεις στα γονίδια, να παρέμβουμε στην ηθική συμπεριφορά και το γνωσιολογικό περιεχόμενο με εγκεφαλικές επεμβάσεις, κλπ, κλπ. Όμως, όση σοφία και αν διαθέτουν κάποιοι Εσωτεριστές, φοβούμαι ότι μόνο με «προκρούστειες» διανοητικές επεξεργασίες θα μπορούσαν να απορρίψουν τις δυνατότητες των τεχνολογικών αυτών εφαρμογών. Πρέπει να το χωνέψουμε. Αυτές ή συμβαίνουν ή θα συμβούν. Το παιχνίδι της αποτροπής τους είναι χαμένο. Θα νικήσει η Τεχνολογία γιατί στηρίζεται σε θεούς που για την διάνοηση και τα ανθρώπινα πάθη είναι πιο δυνατοί από τους δικούς μας: τον θεό του Κέρδους, τον θεό της Απληστίας, τον θεό της Εξουσίας. Και ένα σωρό παρόμοιους που δεν θα συμμαχήσουν, φυσικά, με τον Εσωτερισμό.

Τί μπορούμε λοιπόν να κάνουμε;

Το θέμα τίθεται σε καθαρά ηθική βάση. Μπορούμε να επηρεάσουμε τους ίδιους τους επιστήμονες και τα συμφέροντα που καθορίζουν τις έρευνές τους, ώστε η ηθική να αποτελεί αποφασιστικό παράγοντα των στόχων τους. Έτσι, πχ εάν μια ημέρα –που δεν φαίνεται να είναι και τόσο μακρινή– η Επιστήμη καταφέρει να προσδίδει, προγενετικά ή επιγενετικά, συγκεκριμένα χαρακτηριστικά στους ανθρώπους, στόχος θα πρέπει να είναι ο Άνθρωπος του Διογένη, και όχι εκείνος που θα ικανοποιεί ευτελείς επιδιώξεις, πχ να είναι γαλανομάτης, λεπτός και πιο ικανός για πόλεμο κλπ. Ευτυχώς έχει αρχίσει μια ευαισθητοποίηση της κοινωνίας προς την κατεύθυνση αυτή, στην οποία έχει συμβάλει πολύ ο Εσωτερισμός. Όλο και περισσότεροι αξιόλογοι επιστήμονες στρέφονται προς αυτήν, και το πιο σημαντικό: οι ίδιοι οι εκφραστές των οικονομικών και εθνικών συμφερόντων αντιλαμβάνονται την ανάγκη της ηθικής σαν συνιστώσα των ερευνών τους. Όμως, όλα αυτά δεν αρκούν. Γι' αυτούς προέχει το υλικό συμφέρον.

Η συμβολή του Εσωτερισμού είναι πολύ κρίσιμη και αναντικατάστατη. Η θέση του βασίζεται στην απόλυτη ανιδιοτέλεια που πά-

ντες οι άλλοι στυλοβάτες της κοινωνίας γράφουν στα παλιά τους παπούτσια. Πουθενά αλλού εκτός από τον Εσωτερισμό δεν θα βρεις επιδιώξεις σαν την ΔΡΑΣΗ ΧΩΡΙΣ ΠΡΟΣΚΟΛΛΗΣΗ. Μήπως όμως τελικά αυτό που εμφανίζεται σήμερα σαν κατάρρα, αποδειχθεί ευλογία; Μή-



πως οι επιστημονικές παρεμβάσεις στα γονίδια, στον εγκέφαλο κλπ είναι μέσα στο ΣΧΕΔΙΟ; Μήπως οι χαρισματικοί επιστήμονες που επιτυγχάνουν καταπληκτικά επιτεύγματα είναι απλά «όργανα» σοφών όντων, σαν τους Μποντισάττβας κλπ που βοηθούν την πλανητική εξέλιξη; Υπάρχουν σχετικά πολλές Εσωτερικές παραδόσεις που αναφέρουν ότι από ένα σημείο και πέρα, οι εξελίξεις θα αναληφθούν από τον ίδιο τον άνθρωπο. Μήπως αυτό ακριβώς συμβαίνει στην εποχή μας;

Το κύριο παρατρέγουδο, όμως, στην όλη ιστορία σχετίζεται με την ύπαρξη της συνείδησης και την ελεύθερη βούληση του ανθρώπου που δέχονται όλες σχεδόν οι Εσωτερικές Σχολές. Το να σε «κατασκευάσουν καλό και ηθικό», μέχρι ποιο από τα 3 ή 5 ή 7 κλπ στοιχεία του ανθρώπου φθάνει; Η πράξη αυτή συνάδει με τα πιστεύω του Εσωτερισμού; Με το βαθύτερο νόημα της Δημιουργίας και της Εξέλιξης; ΓΙΑΤΙ ΟΧΙ; ΓΙΑΤΙ ΝΑΙ; Είναι στην κρίση καθενός μας. Ας αναφέρουμε όμως κάτι ακόμη που αφορά την Εσωτερική Γνώση. Υπάρχουν παραδόσεις που δέχονται ότι η Γνώση δεν έχει ακόμη γνωστοποιηθεί στο σύνολό της. Αναμένεται και άλλη. Ήδη έχουν δοθεί τα προκαταρκτικά και θα παρουσιαστεί από τους Διδασκάλους της Σοφίας κατά το 2025. Μακάρι να είναι έτσι! Τουλάχιστον, απορρίπτονται τα σενάρια για επικείμενη καταστροφή.

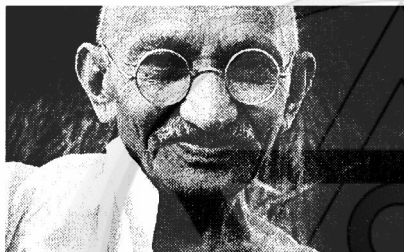
Πίσω από την ευαγγελία αυτή, όμως, για εμάς διαφαίνεται ένα πολύ σημαντικό μήνυμα σχετικά με τον Εσωτερισμό. Δείχνει ότι η επιστήμη του Αποκρυφισμού δεν είναι απλά η επιστήμη της ιστορίας του, και ότι το περισσότερο που μπορούν να καταφέρουν οι Εσωτεριστές είναι να αλιεύουν κάποια διαμάντια από το χρονοντούλαπο της ήδη υπάρχουσας γνώσης. Τουναντίον, ο Εσωτερισμός είναι ήδη μια πραγματική, μια ζωντανή επιστήμη όπως και η υλιστική. Και αν στην εποχή μας μοιάζει να έχουν χαμηλώσει γι' αυτήν τα κλαδιά του δένδρου με τις ΙΔΕΕΣ του Πλάτωνα, το αυτό ισχύει και για την Εσωτερική επιστήμη. Δυνητικά, λοιπόν, κάθε

επίδοξος Εσωτεριστής –και όχι μόνο οι Διδάσκαλοι της Σοφίας– μπορεί να απλώσει το χέρι του και να αδράξει μια μικρή, έστω, πολύτιμη εσωτερική γνώση. Γεγονός που σημαίνει ότι ο σύγχρονος Εσωτερισμός έχει μια Δυναμική με πολύ μεγαλύτερη σημασία και υπευθυνότητα για τον ζηλωτή οπαδό του, από ό,τι πιστεύαμε άλλοτε.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

α) Απαιτείται η βαθιά εσωτερική κατανόηση των προκλήσεων.

β) Σε έναν κόσμο που καθημερινά αλλάζει με ιλιγγιώδη ταχύτητα, επιβάλλεται η προσαρμογή όσων δεν θίγουν τον πυρήνα της Εσωτερικής Σοφίας, ώστε να λειτουργούμε σε γλώσσα κατανοητή και σε αρμονία με την κοινωνική, πολιτισμική και επιστημονική πρόοδο. Είναι λοιπόν αναγκαία η



μελέτη όχι μόνο των θρησκειών, των φιλοσοφιών και της Απόκρυφης Επιστήμης, αλλά και της Σύγχρονης στα θέματα που αφορούν το κοινωνικό Γίνεσθαι και την εξέλιξη στον πλανήτη.

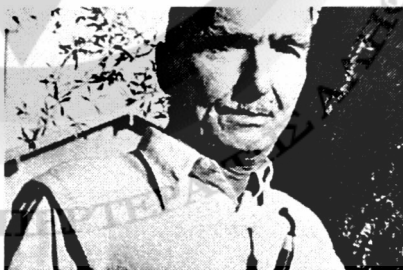
γ) Ο Εσωτερισμός έχει βασικό στόχο όχι την ατομική αλλά την ομαδική εξέλιξη. Ας θυμηθούμε τον Πλάτωνα (*Νόμοι*, τ.Ι): «Τα πάντα βρίσκονται κάτω από την εποπτεία δυνάμεων που έχουν τελειοποιήσει ακόμη και τις πιο μικρές λεπτομέρειες του Σύμπαντος. Ανάμεσά τους είσαι κι εσύ ανόητε (σχέτλιε), μια μονάδα που πάντα αποβλέπει στο σύνολο, έστω και αν έχει ξεχάσει ότι τίποτα δεν δημιουργείται παρά μόνο για να προσφέρει μακροχρόνια ευτυχία στην ζωή του Σύμπαντος, και ότι τίποτα δεν έγινε για χάρη σου αλλά για χάρη εκείνου.»

Ο στόχος αυτός συνάδει απόλυτα με την επιτακτική σημερινή ανάγκη για μια ευρέως αποδεκτή κοινωνική ηθική, που θα έχει την δύναμη να πρωτοστατεί στις τεχνολογικές εφαρμογές. Κάθε Εσωτεριστής οφείλει να τελειωθεί σαν άνθρωπος, αλλά όχι μόνο για την ατομική του εξέλιξη. Πρέπει να μετασχηματιστεί σε ένα «ωφέλιμο» κύτταρο στο όλο σώμα της κοινωνίας, η υγεία της οποίας είναι ο βασικός του σκοπός. «Ωφέλιμο» σαν κάθε κύτταρο του σώματός μας, που φθάνει ακόμη και στην αυτοθυσία όταν αυτό επιβάλλει η υγεία ολόκληρου του σώματος. Αυτή είναι, νομίζω, η ουσία των πιστεύω μας σε μια αφομοίωση της ατομικής συνείδη-

σης στην Μία Παγκόσμια Συνείδηση και της ένωσης των πάντων σε Ένα. Ζωτική, λοιπόν, σημασία έχει η θέση των Εσωτεριστών στα κοινωνικά προβλήματα. Ακόμη και σε ατομική, βέβαια, βάση και στα πολιτικά θέματα – αφού αυτό πολύ σωστά αποκλείεται στις εργασίες μας ως ομάδα. Ας θυμηθούμε την υποθήκη του Μαχάτμα Γκάντι, ότι αυτοί που λένε πως η θρησκεία δεν έχει τίποτε να κάνει με την πολιτική, δεν γνωρίζουν τί είναι θρησκεία. Και ξέρουμε βέβαια ότι αυτό που βίωσε ο Γκάντι σαν θρησκεία, ήταν ό,τι ακριβώς δεχόμαστε εμείς σαν Εσωτερισμό.

Συναφές είναι το πρόβλημα του μεγάλου πλήθους των Εσωτερικών Σχολών. Δεν σιγάει μονάχα την φωνή του Εσωτερισμού στην κοινωνία, αλλά απομειώνει το όραμα για την δημιουργία μιας παγκόσμιας Αδελφότητας Ανθρώπων. Εάν όλα τα εσωτερικά διδάγματα δεν μπορούν να περιβληθούν έναν αποδεκτό από όλους αδελφικό μανδύα, το να διδάσκεις την αδελφότητα στην ανθρωπότητα μοιάζει πολύ υποκριτικό. Είναι βέβαια πρακτικά αδύνατο να συμβούν σοβαρές ενοποιήσεις – δεν υπάρχει προηγούμενο στην Ιστορία. Οι κρατούντες τον Εσωτερισμό είναι αλυσσοδεμένοι στα πάθη της φιλοδοξίας, του εγωισμού και κάποιων δογματισμών, που εσφαλμένα θέλουν να βλέπουν στις Εσωτερικές διδασκαλίες που υπηρετούν. Όμως, θα μπορούσε να αναληφθεί μια ειλικρινής προσπάθεια διαμόρφωσης κοινών θέσεων ηθικής παρουσίας στα κρίσιμα σημερινά προβλήματα της ανθρωπότητας. Στο πνεύμα αυτό όλοι μας, νομίζω, θα συμφωνήσουμε ότι εργασίες από κοινού βοηθούν σημαντικά.

Στο κρίσιμο μεταβατικό στάδιο που διέρχεται ο κόσμος μας, ήρθε η ώρα να εκτελέσει ο Εσωτερισμός το καθήκον του. Για αυτό πλάστηκε. Όπως δέχονται κάποιες Εσωτερικές παραδόσεις: στην εξέλιξη των πραγμάτων κάποια στιγμή για να αποφευχθεί το πτωγύρισμα, η ενέλιξη, πρέπει να επιβληθεί μια εξωτερική δύναμη. Πιστεύω ότι τώρα είναι η στιγμή και αυτή η σωτήρια ώθηση είναι το χρέος μας. Στον καινούργιο πύργο της Βαβέλ που άρχισε να ορθώνει ο σημερινός άνθρωπος με την Επιστήμη, παίρνοντας στα χέρια του το ρόλο του Δημιουργού, ας βοηθήσουμε. Το οικοδόμημα πρέπει να περιοριστεί στο πρόπον μέγεθος. Όχι σύμβολο αλαζονείας και ματαιοδοξίας, αλλά μνημείο σεμνό συνδρομής και όχι αντιστράτευσης του έργου



των Δυνάμεων που εποπτεύουν την εξέλιξη στον πλανήτη. Και αν πιστεύουμε πως είμαστε πολύ μικροί για ένα τόσο μεγάλο έργο, ας μας εμπνέει ο Εσωτεριστής-Φιλόσοφος Νίκος Καζαντζάκης:

«Ο κόσμος κινδυνεύει. Εγώ πρέπει να σώσω τον κόσμο.
Αν δεν σωθεί ο κόσμος, εγώ θα φταίω.»



Ανήκουμε στην εποχή μας και μερικά βήματα πιο μπροστά από αυτήν (...). Αναζητούμε, ερευνούμε, δεν απορρίπτουμε τίποτε χωρίς αιτία, δεν δεχόμαστε τίποτε χωρίς απόδειξη. Είμαστε σπουδαστές και όχι δάσκαλοι.

Τί είναι αυτό που με κάνει να αισθάνομαι όχι μόνο ικανοποιημένος, αλλά και υπερήφανος που παρίσταμαι για μια σύντομη στιγμή σαν έκφραση αυτής της κίνησης, διακινδυνεύοντας φθηνές επιθέσεις; Είναι το γεγονός ότι μέσα στην ψυχή μου νιώθω ότι πίσω μας, πίσω από την μικρή μας ομάδα, πίσω από τον αδύναμο νεογέννητο οργανισμό μας, συγκεντρώνεται μια μεγάλη δύναμη που τίποτα δεν μπορεί να της αντισταθεί. Είναι η δύναμη της Αλήθειας.

Αισθάνομαι ότι εμείς είμαστε μονάχα η εμπροσθοφυλακή, που κρατάμε το πέραςμα ώσπου να φθάσει το κύριο σώμα. Αισθάνομαι ότι είμαστε αφιερωμένοι σε έναν θείο σκοπό, και ότι η Αλήθεια τώρα όπως και πάντοτε, είναι παντοδύναμη και θα επικρατήσει.

*Χένρυ Στηλ Όλκοτ
(Απόσπασμα από την Εναρκτήριο Ομιλία του,
17 Νοεμβρίου 1875)*



ΦΩΤΙΣΗ

Radha Burnier

(Περιοδικό *The Theosophist*, Σεπτέμβριος 2010)
(Μετάφραση: Ιφιγένεια Κασταμονίτη)

Λέγεται πως όταν δεν κυριαρχούν στο νου οι ανώφελες σκέψεις και τα συναισθήματα που ταράσσουν τον συνήθη άνθρωπο, όλα φαίνονται διαφορετικά. Όταν ένα φωτισμένο άτομο ατενίζει τον κόσμο, τον βλέπει με διαφορετικό τρόπο από ό,τι ο συνήθης άνθρωπος. Όταν ο ίδιος εκείνος άνθρωπος που υπήρξε ένας συνήθης άνδρας ή γυναίκα επιτυγχάνει την φώτιση, ατενίζει καθετί με διαφορετικό τρόπο. Αυτή η νέα κατάσταση ίσως να μην διαφέρει εξολοκλήρου από εκείνη ενός μη φωτισμένου ανθρώπου, παρότι σημειώνονται τεράστιες διαφορές. Ορισμένοι διακρίνουν το κάλλος στην Φύση, ενώ άλλοι δεν αντιλαμβάνονται τίποτα άλλο πέρα από όσα μπορούν να αποκτήσουν προσφέροντας ικανοποίηση στις δικές τους επιθυμίες και ανάγκες. Πιθανόν, καθετί στην Φύση έτσι όπως την συλλαμβάνει ένας άνθρωπος προικισμένος με μεγαλύτερη αντιληπτική ικανότητα,

να μην συνιστά παρά απλή θεωρία και ακόμη, να μην υφίσταται καν στην αντίληψη ενός λιγότερο ανεπτυγμένου ατόμου.

Εάν δείξουμε, για παράδειγμα, έναν εξαίρετο πίνακα ζωγραφικής ενός διάσημου καλλιτέχνη σε κάποιον που θα τον εκτιμήσει ως αριστούργη-



μα, στην δική του οπτική όλα θα φαίνονται θαυμάσια σχεδιασμένα, χρωματισμένα και ζωγραφισμένα. Ένας μη ευαίσθητος παρατηρητής, όμως, θα τον θεωρήσει απλώς σαν άλλον ένα από τους πολλούς πίνακες. Επίσης, ένα πρόσωπο μπορεί να φαίνεται όμορφο σε κάποιον έστω και αν είναι γερασμένο

και ρυτιδωμένο. Δεν θα συμβεί το ίδιο όμως με κάποιον άλλον που απλώς το βλέπει ως το πρόσωπο ενός γηραιού ανθρώπου. Παρόμοια, ένα τοπίο μπορεί να φαίνεται υπέροχο σε κάποιον που το βλέπει σαν υπερκόσμια εικόνα, ίσως, ενώ για κάποιον άλλον να μην είναι παρά ένα συνηθισμένο τοπίο. Ορισμένοι από τους πίνακες του Van Gogh δεν φαίνονται ιδιαίτερος ωραίοι από συνήθη άποψη, αλλά είναι πλήρεις φωτός και κάλλους στην αντίληψη εκείνων που έχουν μάτια να δουν, και τους κοιτούν με άλλο βλέμμα.

Η αντιληπτική ικανότητα ενός φωτισμένου ανθρώπου μπορεί να του παρουσιάσει έναν κόσμο μεγάλου κάλλους, αλήθειας και καλοσύνης. Πιθανόν να πρόκειται για έναν κόσμο εν εξελίξει, αλλά η ματιά του μπορεί να διακρίνει το τελικό σχέδιο. Συνεπώς, ο ίδιος δεν βλέπει τα πράγματα μόνον έτσι όπως εμείς πιστεύουμε πως είναι, αλλά και έτσι όπως πρόκειται να γίνουν, συλλαμβάνει δηλαδή την επερχόμενη αλλαγή. Η οπτική του, λοιπόν, αντιλαμβάνεται είτε το ήδη υπάρχον ή το μελλοντικό κάλλος, καθώς και καθετί υπέροχο που θα εμφανισθεί τελικώς στα υπό εκδίλωση πράγματα. Ο φωτισμένος άνθρωπος ίσως συλλαμβάνει μια εντυπωσιακή εικόνα εκείνου που προτίθεται να πράξει η θεία πηγή. Στο γλυπτό ενός Να-

ού διακρίνει ένα σύμβολο που απεικονίζει όλη την ισχύ και τις μεγάλες δυνατότητες ενός υπερανθρώπινου όντος, και όχι απλώς άλλο ένα από τα αναρίθμητα έργα γλυπτικής. Πιθανόν αυτό το γλυπτό να μην προσφέρει κάτι το ιδιαίτερο στην αντίληψη ενός συνηθούς ανθρώπου, αλλά εκείνος που έχει την ικανότητα της ορθής διάκρισης ίσως το εκλάβει ως ένα σύμβολο της καλοσύνης που υφίσταται μέσα σε κάθε πλάσμα. Σε όσα βλέπουμε, μπορεί να υπάρξει ένας ολόκληρος κόσμος διαφορών.

Ο συνηθής άνθρωπος μπορεί να μην νιώσει το κάλλος και την δόξα της δημιουργίας, αλλά κάτι που να σχετίζεται με την αγάπη και την συμπαντική καλοσύνη η οποία διαχέεται μέσω αυτού. Κατ' αυτόν τον τρόπο, όλοι όσοι δεν βρισκόμαστε ακόμη στο στάδιο της ουσιαστικής και αληθινής αντίληψης των πραγμάτων, μπορούμε ωστόσο να διακρίνουμε έως έναν βαθμό την καλοσύνη και τις ασύλληπτες ιδιότητες του Θείου. Αυτό πρέπει να μάθουμε, γεγονός που σημαίνει ότι μαθαίνουμε σταδιακά να συλλαμβάνουμε την ύπαρξη του Θείου σε όλα τα πράγματα: σε ένα σκουλήκι που τρώει αργά ένα φύλλο, σε ένα δένδρο, σε ένα πτηνό που πετά στον αέρα. Το κάλλος, η αλήθεια και η καλοσύνη εμπειριούνται σε καθετί που υπάρ-

χει αλλά, αλίμονο, δεν το αντι-
λαμβανόμαστε. Όταν όμως κυ-
ριαρχεί η τάξη στο νου μας,
μπορούμε να έχουμε επίγνωση
της αληθινής χαράς της ζωής.
Κατά συνέπεια τα καλύτερα

βρίσκονται εμπρός μας. Μπο-
ρούμε, λοιπόν, να λάβουμε μέ-
ρος στην μεγαλειώδη συμφωνία
της δημιουργίας καθώς αυτή
εξελίσσεται.



«Εάν επιθυμείς να αντιληφθείς την ουσία του νου,
«ακολούθησε αυτά τα διδάγματα:
«Πίστη, Γνώση και Πειθαρχία
«Αυτά τα τρία είναι το δένδρο-ζωής του νου
«Τα τρία πράγματα που πρέπει να φυτέψεις και να ανα-
θρέψεις, είναι:
«(...) Διαλογισμός, Επιμέλεια και Εγκαρτέρηση
«Αυτά τα τρία είναι τα άλογα του νου
«Τρέχουν με ταχύτητα και γρήγορα χάνονται!
«Εάν ψάχνεις για άλογα, αυτά είναι τα κατάλληλα:
«Αυτοεπίγνωση, Αυτοφωτισμός και Αυτοέλεγχος
«Αυτά τα τρία είναι τα φρούτα του νου.
«Σπείρε τους σπόρους, δρέψε τα φρούτα,
«Διύλισε το υγρό, και θα αναδυθεί η ουσία.
«Εάν ψάχνεις φρούτα, αυτά είναι τα φρούτα που πρέπει
να αναζητήσεις.»

Milarepa (1052-1135)

*(Διάσημος Γιόγκι και ποιητής του Θιβέτ,
κυρίαρχη προσωπικότητα στην ιστορία του Θιβετανικού
Βουδισμού)*

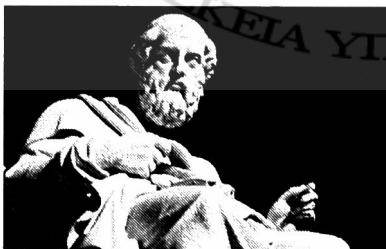


ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ ΚΑΤΑ ΠΛΑΤΩΝΑ

Αντώνιος Παπανδρέου

Ο Θεός δημιούργησε την ψυχή πριν από το σώμα και έτσι η ψυχή είναι πρεσβύτερη του σώματος, τόσο ως προς την σύστασή της όσο και ως προς την αρετή, ώστε να κυριαρχεί του σώματος και να το κατευθύνει και εκείνο να υπακούει. Αυτά μας λέει ο Πλάτων στον «*Τίμαιο*» (34Γ). Όσον αφορά τον τρόπο σύστασής της, συνεχίζει: «Της αμερίστου και αεί κατά ταύτα εχούσης ουσίας και της αυ περι τα σώματα γινομένης μεριστής, τρίτον εξ αμφοίν εν μέσω ξυνεκεράσατο ουσίας είδος, της τε ταυτού φύσεως αυ και περι και της θατέρου, κατά ταύτα ξυνέστησε εν μέσω του τε αμερούς αυτών και του κατά σώματα μεριστού (..).». Δηλαδή: «Από την αιώνια αμέριστη ουσία και από την απαρτίζουσα τα σώματα ομοίως αιωνία μεριστή ουσία, συνέστησε τρίτο είδος μεταξύ της αμερίστου και της μεριστής [που είναι η ψυχή].»

Ακολούθως ο Πλάτων αναφέρει ότι αφού πήρε αυτά τα τρία είδη, τα ανέμειξε και σχημάτισε μια νέα μορφή συναρμοζώνοντας δια της βίας την δύσμεικτη φύση της μεριστής ουσίας με την φύση της αμέριστης. Την τρίτη αυτήν ουσία που σχημάτισε, την ανέμειξε με τις άλλες δύο, και έτσι από τις τρεις μαζί έκανε ένα νέο μείγμα το οποίο πάλι διαχώρισε σε όσα μέρη έπρεπε. Καθένα από αυτά περιείχε την αμέριστη, την μεριστή και την τρίτη ουσία. Συνεχίζει λέγοντας ότι άρχισε να διαιρεί τις ουσίες αυτές με τον ακόλουθο τρόπο: «Πρώτα πήρε ένα μέρος από όλο το μείγμα, κατόπιν πήρε διπλάσια ποσότητα από την πρώτη, μετά πήρε ποσότητα ίση προς το ένα και μισό της δεύτερης και τριπλάσια της πρώτης (...).» Η διαδικασία συνεχίζεται με ένα πολύπλοκο



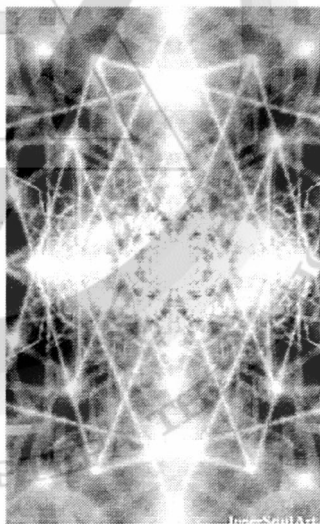
σύστημα αναλογιών που ασφαλώς έχει το νόσήμα του, αλλά δεν θα ήθελα να κουράσω με αυτό.

Μέσα στην προσπάθεια της Φύσεως για απόκριψη των δύο κοσμογονικών ουσιών, κάτι το αξιωματικό για την μυστηριακή Ελλάδα, ήδη από τον καιρό του Ορφέως εισάγεται μια μα-

θηματικώς ορθή συμβολική λογική η οποία μετατρέπει το εννοιολογικό φορτίο των δύο κοσμογονικών παραγόντων σε αφηρημένα μεγέθη. Πρόθεση, προφανώς, ήταν τα αφηρημένα μεγέθη να αποπροσανατολίσουν την επικίνδυνη εκτροπή σε απόψεις μη νομιμοποιούμενων να τις εκφέρουν. Έκτοτε όλοι οι κοσμολογικοί όροι, κινούμενοι επί αφηρημένων οριζόντων επέφεραν το αρνητικό αποτέλεσμα να χάσουν οι επιγενομένοι ερευνητές την αυστηρή σωματική φύση των δύο κοσμογονικών παραγόντων, όπως αναφέρει άλλωστε και ο Αριστοτέλης.

Περί αυτού του αφηρημένου οριζοντα κινήθηκαν όλοι οι εκτός μυστηρίων ερευνητές, με αποτέλεσμα η σημερινή ανθρωπότητα να αγνοεί παντελώς ότι η μυστηριακή Ελλάς τροχοδρομήθηκε επί αντιλήψεων μη σωματικής φύσεως των δύο κοσμογονικών παραγόντων. Τούτο συνέπλευσε με την όλη σύγχυση η οποία ακόμη και σήμερα επικρατεί επί όλης της εκτάσεως των μυστηριακών συμβολισμών, που καλύπτουν προφανώς με μεγάλη επιτυχία την πραγματική φύση των δύο σωματικών κοσμογονικών παραγόντων. Συγκεκριμένα, η μεριστή ουσία αναφέρεται ειδικής φύσεως, υποατομικής. Για όσους δεν έχουν οικειότητα με την Ορφικο-πυθαγόρεια, αλλά και την Πλατωνική αντίληψη, καλόν είναι να ορίσουμε τί εννοεί ο Πλάτων με τους όρους μεριστή και αμέριστη ουσία. Μετά πρέπει να δούμε πώς γίνεται το τρίτο είδος ουσίας και, βεβαίως, τί υποδηλώνουν οι αναλογίες.

Μεριστή ή Ατομική Ουσία, ή Μονάδα Δύο, είναι η Υλική Ουσία του Σύμπαντος, υφή της οποίας αποτελεί το άπειρο (μη δυνατό να προσδιοριστεί αριθμητικά) πλήθος των ατόμων της ατομικής ουσίας της Φύσεως, εκ της οποίας συγκροτούνται οι μορφές του Αλείρου. Τα άτομα είναι απειροελάχιστα μεγέθη ύλης, προφανώς σφαιρικού σχήματος διότι η σφαίρα επί δεδομένης μάζας έχει την μικρότερη επιφάνεια. Ως εκ τούτου έχουν κέντρο και περιφέρεια. Στο κέντρο αναπτύσσεται συνεχώς μια κεντρομόλος δύναμη, η οποία αρχικώς προκάλεσε την αποκόλληση των ατόμων της μεριστής ουσίας από το αρχικό προ-δημιουργικό μείγμα, που ονομαζόταν από τον Ορφέα ΑΡΡΗΤΟΣ ΑΡΧΗ.



Η κεντρομόλος αυτή έκφραση είναι ο Φυσικός Νόμος υπ' αρ. Ένα της Κινήσεως. Επειδή ως κίνηση θεωρείται η αλλαγή καταστάσεως, ο Νόμος της Κινήσεως είναι αυτή αυτή η εξέλιξη, καθώς ως εξέλιξη νο-

είται η πρόοδος προς αλλαγή καταστάσεως. Σημαίνει την ενεργητική ώθηση των ατόμων της μεριστής (ατομικής) ουσίας προς αύξηση των δυναμικοτήτων τους. Η περιφέρεια του υλικού ατόμου της μεριστής ουσίας, εκφράζουσα φυγόκεντρη δύναμη συνδέεται με τον Νόμο υπ' αρ. Δύο της Ζωής. Η έννοια της ζωής υποδηλώνει την «εμφάνιση κά-θε υπάρξεως». Επομένως, Νόμος της Ζωής σημαίνει την «ενεργητική εμφάνιση» των ατόμων της μεριστής (ατομικής) ουσίας. Αν θέλετε, σημαίνει ακόμη την ενεργητική επέκταση των δυναμικοτήτων των ατόμων της μεριστής ουσίας. Το εξελικτικό επίπεδο των ατόμων της μεριστής ουσίας δεν προσδιορίζεται. Είναι απείρων σταδίων, εξ ου και απροσδιόριστο.

Το συμπέρασμα είναι ότι τα άτομα της ατομικής ουσίας έχουν ΔΥΟ ενεργητικούς παράγοντες ή νόμους: τον Νόμο της Κινήσεως και τον Νόμο της Ζωής. Οι Πυθαγόρειοι χαρακτήρισαν την μεριστή (ή ατομική) ουσία ως «αόριστη δυάδα», δηλαδή: α) «αόριστη» επειδή το εξελικτικό επίπεδο των ατόμων της ατομικής (ή μεριστής) ουσίας είναι απείρων σταδίων εξ ου και απροσδιόριστο, και β) «δυάδα» επειδή έχει δύο ενεργητικούς παράγοντες, τους Νόμους Κινήσεως και Ζωής.

Από εννοιολογική και ουσιαστική άποψη, η λέξη άτομο της μεριστής (ή ατομικής) ουσίας δεν ταυτίζεται με τα γνωστά από την Φυσική άτομα, ούτε με τα στοιχειώδη σωματίδια των ατόμων (ηλεκτρόνια, πρωτόνια κλπ). Εξάλλου, είναι άγνωστο ποια σχέση μπορούν να έχουν τα άτομα της ατομικής ουσίας (που ενδεχομένως να μην έχει ανακαλύψει ακόμη η Επιστήμη) με τα quarks, που είναι δομικοί λίθοι των στοιχειωδών σωματιδίων και τα οποία η Επιστήμη ανακάλυψε σχετικά πρόσφατα. Τα αναφερόμενα στο κείμενο άτομα της μεριστής (ή ατομικής) ουσίας, ή κατ' άλλους «Άτομα των Φιλοσόφων», είναι τα στοιχειώδη δομικά στοιχεία όλων των υλικών υποστάσεων του Σύμπαντος, και το σύνολο αυτών των ατόμων είναι εκείνο που στο κείμενο χαρακτηρίζεται ως ατομική ή μεριστή ουσία. Τα άτομα αυτά της ατομικής ουσίας είναι πραγματικά άτμητα, ενώ τα άτομα που γνωρίζουμε από την Φυσική διασπώνται.

Αμέριστη ή Συνεχής Ουσία ή Μονάδα, ή Μονάδα Τρία, είναι η σωματική ουσία, η οποία, με το Είναι της αποτελεί τον ουσιαστικό ΧΩΡΟ εντός του οποίου ενεργούν τα άτομα της ατομικής ουσίας. Η αμέριστη (ή συνεχής) ουσία ή μονάδα ορίζεται ως το άπειρο περιέχον του Σύμπαντος (δηλαδή ο άπειρος χώρος του Σύμπαντος) εντός του οποίου διεξάγονται τα πάντα, και είναι συνεχής προς αυτήν σε αντίθεση με την μεριστή (ή ατομική) ουσία. Οι Ορφικοί αποκαλούσαν την αμέριστη (ή συνεχή) ουσία: «αιθέρα». Εξ ου και το μυστηριακό αξίωμα: Ο ΧΩΡΟΣ ΕΙΝΑΙ ΑΙΘΗΡ ΚΑΙ Ο ΑΙΘΗΡ ΕΙΝΑΙ ΧΩΡΟΣ. Την ύπαρξη του «αι-

θέρα» αποδέχθηκαν μεταγενέστεροι μεγάλοι φυσικοί επιστήμονες όπως ο Maxwell και ο Huygens, ενώ ο Einstein την απέρριψε με την θεωρία της σχετικότητας. Βεβαίως, τα πολλά αδιέξοδα της θεωρίας της σχετικότητας λύνονται ευκολότερα με την ύπαρξη της αμέριστης ουσίας, ενώ εκεί οδηγεί και η πρόσφατη πειραματική επιβεβαίωση από το CERN για την ύπαρξη του Μποζονίου του Higgs.

Ο Ησίοδος, χρησιμοποιώντας όρους των Ελευσίνιων Μυστηρίων, έκανε λόγο για «έρωτα» έτσι ώστε να καταδείξει την γονιμοποιό ικανότητα του αιθέρα. Ο Ηράκλειτος και οι Στωικοί έκαναν αναφορά σε «Λόγο», με την έννοια των επικεντρωτικών μεταμορφωτικών δυνάμεων του αιθέρα. Εδώ πρέπει να επισημάνουμε ότι η συνύπαρξη και η συλλειτουργία της ατομικής (ή μεριστής) και της συνεχούς (ή αμέριστης) ουσίας είναι αδιάσπαστες. Τούτο σημαίνει ότι σε κανένα σημείο του χώρου δεν υπάρχει συνεχής ουσία χωρίς την ταυτόχρονη ύπαρξη ατομικής ουσίας. Πρέπει ακόμη να επισημανθεί ότι η συνεχής ουσία δρα επί της ατομικής και παράλληλα, ότι η ατομική προκαλεί επ' αυτής δράση της συνεχούς ουσίας, πράγμα που σηματοδοτεί την συλλειτουργία των δύο ουσιών.

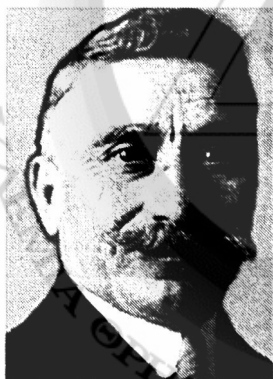


Πολλές μορφές του Απειρου σχηματίζονται από τα άτομα της μεριστής (ή ατομικής) ουσίας με την συμμετοχή της αμέριστης (ή συνεχούς). Στην περίπτωση αυτή οι λειτουργίες των μορφών είναι τέτοιες ώστε να συντελούν στην εξέλιξη, δηλαδή στον πολλαπλασιασμό των ενεργειών των ουσιών που τις συγκροτούν (της μεριστής και της αμέριστης). Η ανέναη εκδήλωση δυνάμεων από τις ουσίες προκαλεί τελειότερες συνθέσεις μορφών. Με τον ίδιο τρόπο, τα άτομα της μεριστής ουσίας ή δυάδας εξελίσσονται διερχόμενα δια τεσσάρων καταστάσεων ή «ριζωμάτων», όπως τα αποκαλούσε ο Εμπεδοκλής. Οι καταστάσεις αυτές έχουν μεν τις ονομασίες: στερεά, υγρά, αέρια και πυρώδης, αλλά δεν ταυτίζονται με τις γνωστές καταστάσεις των υλικών μορφών. Ο χαρακτηρισμός των τεσσάρων αυτών ριζωμάτων είναι συμβολικός και αφορά τέσσερα εξελικτικά στάδια των ατόμων της μεριστής ή ατομικής ουσίας.

Η διέλευση των ατόμων της ουσίας αυτής από τις τέσσερις καταστάσεις του φυσικού κόσμου γίνεται με την συνεργασία της αμέριστης ουσίας. Σε καθεμία από τις καταστάσεις αυτές, τα άτομα της ατομικής ουσίας πέτυχαν ορισμένη εξέλιξη (δηλαδή εκδήλωση ορισμένων δυνάμεων). Τα άτομα που διήλθαν μέσω όλων των τεσσα-

ρων, εκπλήρωσαν τον προορισμό τους μέσα στις υλικές μορφές, δηλαδή εκδήλωσαν τις δυνάμεις εκείνες που τους επιτρέπει η εκάστοτε κατάσταση. Κατόπιν αυτού, με την αλληλεπίδρασή τους με την αμέριστη ουσία μετατρέπονται, κατά την άποψη του νεοπυθαγόρειου φιλοσόφου Σπύρου Νάγου, σε ΠΕΜΠΤΗ κατάσταση πέραν των γνωστών τεσσάρων εξελικτικών καταστάσεων του φυσικού κόσμου. Ίδου ο τρόπος μετατροπής στην πέμπτη κατάσταση:

Η αμέριστη (ή συνεχής) ουσία επιδρά στα άτομα της μεριστής (ή ατομικής) ουσίας που βρίσκονται στην τέταρτη κατάσταση, και με την επίδραση αυτήν μετατρέπονται σε νέα κατάσταση (που είναι ενδιάμεση μεταξύ τέταρτης και πέμπτης), στην οποία δεν μετέχουν πλέον σε συγκρότηση μορφών αλλά είναι ανεξάρτητα. Στην νέα κατάσταση των ατόμων της μεριστής (ή ατομικής) ουσίας, η Κίνηση (ο Νόμος της Κινήσεως) εμφανίζεται ως συστολή, και η Ζωή (ο Νόμος της Ζωής) ως διαστολή. Επειδή όμως η συστολή και η διαστολή δεν βρίσκονται σε ισοδύναμη κατάσταση, λόγω της αυξήσεως της δυναμικής ενέργειας των ατόμων πέραν αυτής που απέκτησαν στην τέταρτη κατάσταση, τα άτομα είναι ασταθή. Τότε η αμέριστη (ή συνεχής) ουσία εισέρχεται εντός αυτών και καταλαμβάνει θέση μεταξύ του κέντρου και της περιφέρειάς τους, και κατορθώνει να φέρει την συστολή και την διαστολή των ατόμων σε ισοδύναμη κατάσταση. Με τον τρόπο αυτόν δημιουργούνται άτομα της πέμπτης καταστάσεως που χαρακτηρίζεται ακτινοβόλος.



Οι δύο κινήσεις της μεριστής ουσίας και του αιθέρος, ήτοι η φυγόκεντρος του παλμού της μεριστής και οι κραδασμοί της συνεχούς, συγκροτούν το πεδίο της ψυχογονίας. Τόσον η παλμική φύση της μεριστής όσον και η κραδασμιακή φύση της συνεχούς δύσκολα συντονίζονται. Όταν εναρμονιστούν μεταξύ τους, συμβαίνει το εξής: η φυγόκεντρος τάση της μεριστής συμπίπτει με την υποχώρηση της πίεσης που ασκεί επί αυτής η συνεχής. Αυτό σημαίνει πως, όταν δια της φυγόκεντρον δυνάμεως η μεριστή έχει την τάση να καταλαμβάνει περιμετρικώς περισσότερο χώρο, τότε συμβαίνει να υποχωρεί η πίεση που ασκείται από την συνεχή επί της μεριστής. Αιρούμενης αυτής της πίεσεως, η μεριστή ελευθερώνεται και εκτείνεται φυγοκεντρικά. Πόσο εκτείνεται; Εκτείνεται πέραν των ορίων συνοχής της ουσίας της.

Τούτο σημαίνει ότι αποκολλάται περιφερειακώς ένα υμένιο το οποίο προήλθε από την αδυναμία του όγκου της μεριστής να εκταθεί φυγόκεντρα, εκ τους βάθους προς τα έξω. Το αναμενόμενο να ουσια-

στικοποιηθεί υμένιο ραγίζει σε διάφορα σημεία, διότι και επιφανειακώς δεν μπορεί να παρακολουθήσει σε φυγόκεντρη κατεύθυνση του όλου ατόμου της μεριστής. Διαμέσου των σεισμών και των ρηγμάτων εισδύει η συνεχής ουσία. Τούτο συμβαίνει κατά την επιστροφή του κρυσταλλικού τύπου της συνεχούς ουσίας, όταν αυτή συσφίγγει εξωτερικώς την μεριστή. Ο χώρος που δημιουργήθηκε μεταξύ του διαρραγέντος κατά τα ανωτέρω υμένιου και του κυρίως σώματος της μεριστής ουσίας, πληρούται αυτομάτως δια της συνεχούς επειδή το κενόν δεν μπορεί να υπάρξει. Έτσι σχηματίζεται το τριμερές υλικό ψυχικό άτομο, δομούμενο εκ του πυρήνος που στεγάζει την κεντρομόλο έκφραση από τον αιθερικό ψυχικό μεσοχώρο, ο οποίος μεσολαβεί μεταξύ του πυρήνα και του φλοιού, και από τον φλοιό που στεγάζει την φυγόκεντρο έκφραση. Συνεπώς έχουμε τον σχηματισμό του Ελευσινιακού Μυστικού Ωού που συμβολίζει ελευσινίως την ψυχή.

Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθεί ότι η είσοδος της αμέριστης ουσίας εντός των ατόμων της μεριστής (ή ατομικής) ουσίας, μπορεί να γίνεται μόνον όταν αυτά βρίσκονται στην πέμπτη ακτινοβόλο κατάσταση τους. Ο Πλάτων χαρακτηρίζει την μεριστή ουσία δύσμεικτη, αφού μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις γίνεται μείξη της με την αμέριστη. Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις υπάρχει συλλειτουργία των δύο ουσιών χωρίς καμία ανάμειξη μεταξύ τους. Τα άτομα της πέμπτης καταστάσεως έχουν, εκτός από τους Νόμους της Κινήσεως και της Ζωής, και τον Νόμο της Ενεργείας. Στις προηγούμενες καταστάσεις τα άτομα της μεριστής (ή ατομικής) ουσίας δεν είχαν συνέχεια στο Άπειρο. Γι' αυτό οι επιδράσεις του απείρου στην καθ' όλου εξέλιξη τους αποτελούν Νόμο Αρμονίας προς το σύνολο των φυσικών και πνευματικών Κόσμων. Τα άτομα της πέμπτης καταστάσεως είναι πλέον ψυχικά άτομα. Συνεπώς αυτό το τρίτο είδος ουσίας που αναφέρει ο Πλάτων είναι τα ψυχικά άτομα ή, καλύτερα, οι ψυχικές ατομικότητες.

Υπό το φως όσων είπαμε, ψυχή (ή ψυχική ατομικότητα) είναι η φυσική εκείνη εμφάνιση η οποία έχει αφ' εαυτής την δύναμη της νοήσεως. Είναι το πραγματικό Ον το οποίο έχει αυτοτελή έννοια περί υπάρξεως. Είναι τέλος Συνείδηση, αφού η συνείδηση που σημαίνει συνισταμένη ψυχικών δυνάμεων των τριών δομών της ψυχής, πολλές φορές ταυτίζεται με αυτήν. Επισημαίνουμε ότι εκείνο που ελέγχει τις σκέψεις και τις πράξεις μας, όταν αυτές δημιουργούν σε εμάς και τους άλλους θλίψεις, πίκρες, χαρές κλπ, δεν είναι η Συνείδηση αλλά ό,τι συμβαίνει μέσα από την συνείδηση, από την λειτουργία της, και σύμφωνα με το πλήθος των ιδεών που υπάρχουν μέσα σε αυτήν, δηλαδή στην ουσία της ψυχής. Στο σημείο αυτό πρέπει να τονισθεί ότι οι ιδέες (που αποτελούν το γνωσιολογικό περιεχόμενο του αιθερικού ψυχικού μεσοχώρου) είναι εκείνες

που ελέγχουν τις πράξεις μας, όταν αυτές αναφέρονται σε γεγονότα μη φυσικά και σε πράξεις που αναιρούν τον πραγματικά εκπληρούμενο από την ψυχική σκοπό.



Όταν οι ουσίες της Φύσεως φέρουν την ψυχική ατομικότητα στο Εί-
ναι της, έχουμε την εμφάνιση του νοητικού σταθμού της Φύσεως τον
οποίον διαδέχονται άπειροι σταθμοί. Τους διακρίνουμε από την επέ-
κταση της δημιουργίας των ιδεών που είναι τα χαρακτηριστικά ιδιώμα-
τα της ψυχής, και από τον άπειρο και ατελεύτητο πολλαπλασιασμό
τους. Η ουσία της ψυχής δεν είναι άσχετη με τις ουσίες της Φύσεως.
Δημιουργήθηκε από αυτές και λειτουργεί στον κόσμο τους. Γι' αυτό οι
δυνάμεις της ψυχής που τις διακρίνουμε με την έννοια των Ιδεών, έχουν
άμεση σχέση προς τις ουσίες της Φύσεως. Αν διαχωρίσουμε την ουσία
της ψυχής από τις κοσμικές ουσίες, τότε δεν μπορεί να κατανοηθεί η
φύση της ψυχής και ο σκοπός τον οποίον αυτή πληροί με την δημιου-
ργία των ιδεών. Αν, πάλι, αποξενώσουμε τις ιδέες της ψυχής από την κα-
θολική συνολική λειτουργία της Φύσεως και από την αναφορά τους
προς τις λειτουργίες αυτές, τότε γίνεται ακατανόητη η έννοιά τους λόγω
ελλείψεως αντικειμενικού σκοπού, αφού ο σκοπός τους αυτός θα ήταν
έξω από την ουσία και τις λειτουργίες της Φύσεως.

Στην περίπτωση όμως αυτήν θα έπρεπε ο άνθρωπος να μην έχει την
τάση να επεκτείνει τις ιδέες του, αλλά να τι αποφεύγει και να απομο-
νώνεται η διανόησή του παρατηρώντας πάντοτε προς το εσωτερικό της,
δηλαδή προς την ψυχή από την οποία εκπορεύτηκε η διανόηση. Οι ιδέ-

ες που έχουν εκδηλωθεί σε μια ψυχική ατομικότητα αποτελούν γι' αυτήν την βάση της γνώσεως των κόσμων, των μορφών και της λειτουργίας των φυσικών νόμων. Με την γνώση αυτήν η ψυχική ατομικότητα επεκτείνει τις ψυχικές δυνάμεις της σε ενέργειες, και με αυτές συλλαμβάνει τα πρότυπα της λειτουργίας των ψυχικών νόμων, δηλαδή των προτύπων εκείνων που πληρούν τους σκοπούς της δημιουργίας. Συνεπώς, η ψυχή χωρίς το ιδεολογικό της περιεχόμενο δεν μπορεί να κατανοήσει τον περιβάλλοντα κόσμο, ούτε μπορεί να εξελιχθεί. Το ιδεολογικό περιεχόμενο της ψυχικής ατομικότητας ουδέποτε χάνεται, αφού η οικονομία της Φύσεως επιβάλλει να μην χάνεται τίποτα και οι δημιουργημένες ιδέες να έχουν ως βάσεις τις προγενέστερες ιδέες. Η ψυχική μας ατομικότητα είναι συνέχεια των γεγονότων της ουσίας της. Τίποτα δεν είναι ικανό να ανακόψει την ροή αυτήν στον άπειρο χρόνο.

Στο έργο «*Πυθαγόρειος Αρμονική Συμβολική*», ο Rudolf Haase αναφέρει τα εξής για το τρίτο εδάφιο του Πλάτωνα: «Από το κείμενο αυτό, έστω και μετά από επανειλημμένη ανάγνωση, τίποτα το σαφές δεν είναι δυνατόν να συναχθεί. Για να γίνει κατανοητό, χρειάζεται λεπτή ερμηνεία βήμα προς βήμα.» Στην συνέχεια αναλύει με ακρίβεια όσα αναφέρονται στο πλατωνικό κείμενο: «Αν αρχίσουμε από την πρώτη φράση του κειμένου του Πλάτωνα και το αναφερόμενο ως ένα μέρος, το γράψουμε με το ψηφίο 1 και ούτω καθεξής, καταλήγουμε στους εξής επτά αριθμούς: 1, 2, 3, 4, 8, 9, 27, που έχουν τις ίδιες αποστάσεις με τις νότες της οκτατονικής κλίμακας, δηλαδή: ντο, ρε, μι, φα, σολ, λα, σι, ντο.»

Η μελέτη του Rudolf Haase μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι σύμφωνα με τα αναφερόμενα του Πλάτωνα στο σχετικό εδάφιο, το κέντρο της ψυχής λειτουργεί όπως οι χορδές μιας λύρας. Όπως αυτές εκδηλώνουν ήχους όταν πάλλονται, έτσι το κέντρο της ψυχής εκδηλώνει τα ψυχικά γεγονότα. Αυτά είναι αποτέλεσμα φυσικών νόμων που εκδηλώνει η ψυχική ατομικότητα αναλόγως τον βαθμό εξελίξεώς της. Ποιοι είναι όμως οι φυσικοί νόμοι που εκδηλώνονται από το κέντρο κάθε ψυχικής ατομικότητας; Ο Σπύρος Νάγος δίνει μια αξιόπιστη απάντηση: «Οι φυσικοί νόμοι συνιστούν μιαν αλληλουχία μεταξύ τους και συγκροτούν την ιερή δεκάδα, η οποία, κατά τον θείο Πυθαγόρα, είναι ιερή επειδή σε αυτήν συγκεντρώνονται τα δημιουργικά αίτια και οι θεμελιωτικοί νόμοι τους = Μονάς Δύο ή Δυάς που έχει ενεργητικούς παράγοντες της νόμους της Κινήσεως και της Ζωής. Μονάς Τρία ή απλώς Μονάς, ή νόμος της Ενεργείας. Μονάς Τέσσερα ή νόμος της Μορφής. Μονάς Πέντε ή νόμος της Επιμειξίας, του Έρωτος και της Αναπαραγωγικότητας. Μονάς Έξη ή νόμος της Εξελίξεως. Μονάς Επτά ή νόμος της Αλληλεπιδράσεως. Μονάς Οκτώ ή νόμος της Ελευθερίας. Μονάς Εννέα ή νόμος

της Αρμονίας. Συνεπώς, οι νόμοι της Ιερής Δεκάδας είναι οκτώ όσες και οι νότες της τονικής κλίμακας.»

Υπάρχει και άλλη αρίθμηση φυσικών νόμων με προσθήκη άλλων, όπως πχ του νόμου της Δικαιοσύνης. Αλλά στην πραγματικότητα οι φυσικοί νόμοι είναι άπειροι επειδή, εκτός από



τους οκτώ της ιερής δεκάδας, μπορούμε να θεωρήσουμε ότι η ψυχή έχει μέσα της σε δυναμική κατάσταση τους οκτώ αυτούς νόμους σαν οκτώ χορδές τονισμένες στην οκτατονική κλίμακα. Η ψυχική ατομικότητα εξελισσόμενη εκδηλώνει διαδοχικά τους νόμους της ιερής δεκάδας, και φθάνει στην αποθέωση όταν τους εκδηλώσει όλους. Λέγοντας «διαδοχικά» εννοούμε ότι πρώτα θα εκδηλώσει τον νόμο 6, στην συνέχεια τον νόμο 7 κοκ. Αφού εκδηλωθεί ένας νόμος, τότε μένει σε εκδήλωση (σαν την διέγερση της χορδής στην ιδιοσυχνότητα

της) ανεξάρτητα από την αποσάρκωση και εκ νέου ενσάρκωση της ψυχικής ατομικότητας. Προτού εκδηλωθεί κάθε νόμος, υπήρχε στο κέντρο της ψυχικής ατομικότητας σε εν δυνάμει κατάσταση του. Μετά την εκδήλωση γίνεται ενεργός.

Με βάση όσα προείπαμε, μπορούμε να εξηγήσουμε την λειτουργία των τύψεων της συνειδήσεως όπου για τον ίδιο λόγο άλλοι αισθάνονται χαρά και άλλοι λύπη. Αν πχ κάποιος πλουτίσει αδικώντας άλλους, αισθάνεται χαρά για το κατόρθωμά του. Κάποιος άλλος που έχει εκδηλωμένο στο κέντρο της ψυχής του τον νόμο της Δικαιοσύνης, μια επέκταση στο πνευματικό επίπεδο του νόμου της Αρμονίας, θα αισθάνεται τύψεις συνειδήσεως που αποτελούν τον εσωτερικό έλεγχο, τον ασκούμενο από το ψυχικό κέντρο στο Είναι του ανθρώπου. Εσωτερικός έλεγχος είναι η λεγόμενη ηθική συνείδηση. Αυτή αποτελεί το γνωστικό και συναισθηματικό περιεχόμενο της ψυχής, που δεν είναι ίδιο σε όλες τις ψυχικές ατομικότητες επειδή καθεμία έχει διαφορετικό επίπεδο εξέλιξεως. Πχ, άλλη ψυχική ατομικότητα έχει εκδηλώσει τον νόμο της αλληλεπιδράσεως (νόμος 7), ενώ άλλη (πιο εξελιγμένη) έχει εκδηλώσει τον νόμο της Ελευθερίας (νόμος 8). Αυτό συμβαίνει επειδή η πιο εξελιγμένη ψυχική ατομικότητα έχει εκδηλώσει και μετατρέψει τις δυνάμεις του ουσιαστικού της Είναι σε μεγαλύτερο βαθμό.

Αυτή η διαφορά προέρχεται από δύο αίτια: πρώτα από την διαφορετική τους αφετηρία κατά την εμφάνισή τους στην οργανική Φύση, και κατόπιν από το περιβάλλον στο οποίο βρέθηκαν και ενεργούν. Γι' αυτό οι τύψεις συνειδήσεως επί των διαφόρων διανοημάτων, πράξεων, και

εν γένει ενεργειών των ανθρώπων, είναι διαφορετική. Επομένως, αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο σε άλλους μεν ανθρώπους το περιεχόμενο των ιδεών και των συναισθημάτων της ψυχικής τους ατομικότητας επιδοκιμάζει και τις πλέον ανάρμωστες και αντιφυσικές πράξεις, ενώ σε άλλους συμβαίνει το αντίθετο. Πρέπει να διευκρινισθεί ότι ο πέραν του ανθρώπινου επιπέδου πνευματικός κόσμος, για να βοηθήσει τους ανθρώπους να εξελιχθούν έτσι ώστε να γίνει δυνατή η απελευθέρωσή τους από το γήινο πεδίο, θέσπισε τον νόμο της Ειμαρμένης.

Η Ειμαρμένη προέρχεται από το απρόσωπο ρήμα «είμαρται» που σημαίνει είναι πεπρωμένο. Η Ειμαρμένη αποτελεί το πεπρωμένο, το αναπόφευκτο, το επιβαλλόμενο από την μοίρα. Επίσης ονομάζεται και Ανάγκη (από το ρήμα «ανάσσω») που σημαίνει αναπόφευκτο αποτέλεσμα. Να υπενθυμίσουμε στο σημείο αυτό τις κατεξοχήν Ορφικές θεότητες: Ανάγκη, Τύχη, Αδράστεια. Ο νόμος της Ειμαρμένης είναι ο νόμος της δικαιοσύνης του πνευματικού κόσμου, που θεσπίστηκε για να βοηθήσει τους ανθρώπους να εναρμονισθούν με τους νόμους της Φύσεως. Ο ίδιος νόμος προβλέπει δοκιμασίες για τις ψυχικές εκείνες ατομικότητες που δεν έχουν εναρμονιστεί με τους νόμους της Φύσεως. Αυτές οι δοκιμασίες αποτελούν το Αντιπεπονθός. Η λέξη προέρχεται από τον «αντιπάσχω» και σημαίνει υφίσταμαι τις συνέπειες των πράξεών μου.

Το αντιπεπονθός αναφέρεται συχνά με την σανσκριτική λέξη «κάρμα» που σημαίνει «πράξη», με την έννοια ότι οι πράξεις μου στην πορεία της ζωής μου παράγουν αποτέλεσμα και υφίσταμαι αυτό το αποτέλεσμα των πράξεών μου. Επομένως το αντιπεπονθός είναι ο γνωστός νόμος του Αιτιατού ή, καλύτερα, ο νόμος της σχέσεως αίτιου και αποτελέσματος, που σημαίνει ότι ο άνθρωπος γεννιέται και ζει υπό τις επιδράσεις της μοίρας του καθοριζομένης ως απότοκο των πράξεών του. Κατά Πλάτωνα, λοιπόν, τις δοκιμασίες αυτές υφίσταται κάθε άνθρωπος κατά την επόμενη ενσάρκωσή του ώστε, ως παθών (δηλαδή θύμα και αυτός ανάλογων πράξεων των άλλων), να κατανοήσει τόσο την οδύνη που δημιουργεί η παραβίαση των φυσικών νόμων, όσο και την αγαλλίαση από την εναρμόνισή του με αυτούς. Δεν υπάρχει καλύτερη παιδεία από τον «πόνο» που αισθανόμαστε όταν οι άλλοι μας στερούν αυτό που μας ανήκει, και την «χαρά» που αισθανόμαστε όταν αποδίδουμε στους άλλους ό,τι τους ανήκει.





Η ΠΗΓΗ ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ

Alister Coombs

(Μέλος της Θ.Ε. της Αγγλίας)

(School of Oriental and African Studies of London)

(Μετάφραση: Ιφιγένεια Κασταμονίτη)

Ανάμεσα στα σύμβολα που βρίσκονται στην καρδιά του αρχαίου παγκόσμιου θρησκευτικού συμβολισμού, το πυρ φαίνεται να κατέχει την πρωταρχική θέση ως αντικείμενο λατρείας και ως στοιχείο που αντιπροσωπεύει με τον καλύτερο τρόπο τον πνευματικό κόσμο. Πράγματι, πληροφορούμαστε ότι «το Πυρ είναι η τελειότερη και η πλέον ανόθευτη αντανάκλαση της ΜΙΑΣ ΦΛΟΓΑΣ σε Γη και Ουρανό. Είναι η Θεία Ουσία» (βλ. *Μυστική Δοξασία*, τόμος Ι).

Η αρχαιότερη θρησκευτική παράδοση που διατηρήθηκε σε γραπτό κείμενο –πέραν των πυραμιδικών κειμένων της αρχαίας Αιγύπτου– είναι εκείνη που περιέχεται στους ύμνους της *Rig Veda*. Η θεότητα που αναφέρεται περισσότερο στους στίχους αυτών των ύμνων είναι ο Άγκνι, ο πανταχού παρών και σχετικώς άμορφος θεός του πυρός των «κρεματορίων»(1). Πρόκειται για μια ενδιαμέση θεότητα που κινείται σε διάφορα επίπεδα πραγματικότητας, από τα οποία πηγάζει η δημιουργία και στα οποία επιστρέφει.

Αναφερόμενοι, όμως, στις θεότητες του αρχαιότερου Βεδικού Πάνθεου θα πρέπει να εκλαμβάνουμε τον όρο «θεός» αόριστα, δεδομένου ότι ο ανθρωπομορφισμός υπό την σημερινή λαοφιλή μορφή του δεν υπήρχε στην πρώιμη Βεδική εποχή, πριν την επακόλουθη μετεξέλιξη και κατάληξη των θεών αυτών σε περισσότερα καθορισμένα κοινωνικοπολιτικά μεγέθη. Εκείνη την πρώιμη εποχή οι θεότητες υπήρχαν κατά έναν τρόπο εξαιρετικά διονόητο σε εμάς σήμερα, παρότι έχουν γίνει προσπάθειες να εκληφθούν υπό μια πιο συγκεκριμένη μορφή. Κατά κυριολεκτική έννοια, οι Βεδικοί θεοί αντιπροσωπεύονταν ή υπήρχαν διαμέσου των αντικειμενικών πραγμάτων που ταυτίζονταν μαζί τους.

Στις τελετές που σχετιζόνταν με επαναδραστηριοποίηση αρχέγονων κοσμικών διαδικασιών, οι οποίες συνιστούν την βάση των Βεδικών θε-

ών, οι Ενορατικοί τούς ταύτιζαν με τις φυσικές αντιστοιχίες των αόρατων δυνάμεων και ιδεών(2). Άλλοτε με την αστραπή ή την βροχή, τα σύννεφα, τα ποτάμια, τα ζώα ή τα άστρα. Αυτό μπορεί να γίνει κατανοητό εάν λάβουμε υπόψη τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του Άγκνι, ο οποίος περιγράφεται με πολλούς τρόπους ως ακέφαλος ή δίχως κάτω άκρα, αλλά με εύπλαστο πρόσωπο που κοιτά ταυτόχρονα προς όλες τις κατευθύνσεις, πύρινη κόμη και σκούρα γενειάδα. Φέρεται να έχει έντονες γυαλιστερές σιαγόνες και λαμπερά δόντια, τρεις γλώσσες, χίλιους οφθαλμούς και χίλια κέρατα. Υπάρχουν αναρίθμητες άλλες περιγραφές του σε όλο το κείμενο της *Rig Veda*, που καταδεικνύουν με ποιο τρόπο οραματιζόνταν, μάλλον, το ίδιο το πύρινο στοιχείο στις αρχαίες τελετές, και δεν το απεικόνιζαν μέσω μιας αναμμένης φωτιάς.

Παρότι το φως συχνά αποδίδεται στον ισχυρό θεό Ίντρα που κρατά κεραυνό, στον Δία των Βεδών που διασπά το σκότος της άγνοιας, συνιστά επίσης ένα εξευγενισμένο χαρακτηριστικό ιδίωμα του Άγκνι, ο οποίος είναι ο αρχέγονος δίδυμος αδελφός του Ίντρα, γεγονός που δεν αποτελεί έκπληξη. Ας εξετάσουμε περαιτέρω την μετέπειτα ταύτιση του Άγκνι (ή πυρός) με αναρίθμητες άλλες ιδιότητες όπως η γνωστική λειτουργία, η σωματική θερμότητα, το εσωτερικό πυρ του διαλογισμού, το φως και η



φωτεινή ενέργεια εν γένει. Σε μεταγενέστερα τμήματα των Βεδών—όπως τα *Μπραχμάνας* και οι *Ουπανισάντς*— παρατηρούμε ότι το πυρ και η όψη του φως χαρακτηρίζονται σταδιακά ως στοιχεία εσωτερικής φύσεως, έτσι ώστε ακόμη και οι ίδιες οι τελετουργίες που μέχρι πρότινος συνόδευαν τον θεό Άγκνι, μετατράπηκαν σε ένα είδος εσωτερικής λατρείας και χρησιμοποιούνται ως τεχνική διαλογισμού, μάλλον, παρά ως κανονικές τελετές.

Από την μια πλευρά αυτό θα μπορούσε απλώς να οφείλεται στις μεταγενέστερες περιόδους αφομοίωσης και συστηματοποίησης των αρχέγονων διδασκαλιών. Για παράδειγμα, το ίδιο το κείμενο των *Μπραχμάνας* και των *Ουπανισάντς* αποτελείται από εκτεταμένα σχόλια επί των αρχικών Βεδικών ύμνων, με σκοπό να διευρυνθεί η φιλοσοφική τους εικόνα. Από άλλη άποψη θα απαιτείτο από εμάς να εξετάσουμε τις εποχές κατά τις οποίες συντέθηκαν οι αρχέγονοι Βεδικοί ύμνοι, όσο πίσω

μπορεί να ανατρεξει η φαντασία μας. Για τους ανθρώπους της Βεδικής εποχής, το ίδιο το πυρ προφανώς σήμαινε κάτι διαφορετικό, καθώς στο μεγαλύτερο τμήμα τους ζούσαν νομαδική ζωή και χρειάζονταν τακτικά κατάλυμα, φωτιά να ζεσταθούν και να μαγειρέψουν την τροφή τους, κλπ. Παρά την ταυτόχρονη εξέχουσα θρησκευτική σημασία του, το αντικειμενικό φαινόμενο του πυρός, δηλαδή η φωτιά, πρέπει να ήταν πολύ σημαντικότερο σε εκείνους υπό την έννοια της φυσικής επιβίωσης, από όσο στους μεταγενέστερους «αστούς» σοφούς των *Μπραχμάνικας* και των *Ουπανισάντς*.

Οι κληρονόμοι αυτής της παράδοσης που σχολίασαν και συστηματοποίησαν τα Βεδικά κείμενα, πρέπει φυσιολογικά να γνώριζαν πόσο πολύ απασχολούσαν τον άνθρωπο το πυρ και το φως. Καθώς η κοινωνία αναπτυσσόταν και η φωτιά δεν ήταν πλέον τόσο άμεση αναγκαιότητα, οι σοφοί των *Ουπανισάντς* προφανώς επιχείρησαν να αναβιώσουν την «χαμένη μαγεία» της αμευσότητας του αρχαϊκού πυρός. Για τον λόγο αυτό διαμόρφωσαν και επέκτειναν εσωτερικές έννοιες έτσι όπως παρέχονται στις *Ουπανισάντς*, μοναδικό παράδειγμα των οποίων είναι η διδασκαλία περί των «πέντε πυρών».

Ο Βουδισμός ως θρησκεία, μερικές φορές εκλαμβάνεται σαν μια σειρά αυτόνομων διδασκαλιών χωρίς άμεσο πρόγονο, λόγω του δόγματός του περί *anatman* (μη *atman*, μη εαυτός/πνεύμα). Υιοθετώντας αρκετές από τις ίδιες τις Βραχμανικές φιλοσοφικές διδαχές, ο Γκωτάμα Βούδα –σε διανοητικό επίπεδο τουλάχιστον– έστρεψε εναντίον τους πολλά από τα δικά τους διανοήματα, όπως έπραξαν και οι μεταγενέστεροι Βουδιστές σοφοί εναντίον των αρχικών Βουδιστικών σχολών. Έχοντας υπόψη την κεντρική θέση του πυρός στον Βραχμανισμό, προχώρησαν εστιάζοντας κυρίως στις αρνητικές όψεις του πύρινου στοιχείου στον άνθρωπο, όπως είναι η πείνα, η καταστροφική ιδιότητα, η ακόρεστη διάθεση κλπ. Παραθέτω την ιδέα αυτήν συνοπτικά:

«Στην Βεδική κοσμολογία, την γνωστική διαδικασία αναλαμβάνει το Απόλυτο που γνωρίζει τον εαυτό του. Ο εύπλαστος χαρακτήρας αυτής της διαδικασίας εκπροσωπείται από τον όρο «*atman*» (πνεύμα), ο οποίος υποδηλώνει αμφότερα: το ίδιο το Απόλυτο ή μεταφορέα της κοσμογονικής διεργασίας, αλλά και τις μορφές που λαμβάνει στην πορεία καθώς εκδηλώνεται. Δηλαδή: κόσμος, ανθρώπινο πλάσμα, εσώτερος Εαυτός και τέλος, βωμός του πυρός, που εκπροσωπεί αυτές τις εκδηλώσεις σε επίπεδο τελετουργικού τυπικού. Η άρνηση της ύπαρξης του *atman*/εαυτού που παρουσιάζεται στην διδασκαλία του Βούδα περί *anatta* (σ.τ.μ. μη εαυτός/*anatman* στην γλώσσα Pali), οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ολόκληρη η Βεδική κοσμογονία στηρίζεται σε μια εσφαλμένη υπόθεση, και ότι η αποδοχή της οδηγεί κατά συνέπεια μόνον στην

οδύνη.» (βλ. Joanna Jurewicz, 'Playing with Fire', *Journal of the Pali Text Society*, τ. xxvi, 2000, σ.78)

Παρά την παραπάνω και αρκετές άλλες κριτικές εναντίον του Βραχμανισμού, η ιερή φύση του φωτός ουδέποτε απορρίφθηκε από τον Βουδισμό. Στην πραγματικότητα, εκείνο που διαπιστώνουμε σχετικά με το Βεδικό πυρ μετά την μεταμορφωτική διδασκαλία του Βούδα, είναι μια σταδιακή και πιο εκλεπτυσμένη κατανόηση του φωτός. Με την ίδρυση της σχολής της Mahayana (του Βορρά) που αποδίδεται γενικώς στον μαθητή του Γκωτάμα, τον Ναγκαρζούνα (λέγεται ότι γεννήθηκε περίπου το 100πΧ), ο Βουδισμός εισήλθε σε μια άλλη διαδικασία που θα μπορούσαμε εύκολα να την συγκρίνουμε με τον τρόπο κατά τον οποίο η θρησκεία αυτή αναδύθηκε μέσα από τον επικρατούντα Βραχμανισμό εκείνης της εποχής. Ακολουθώντας την αρχική έμπνευση του Γκωτάμα Βούδα, ο Ναγκαρζούνα εναντιώθηκε στην περίπλοκη ταξινόμηση των στοιχείων που συνθέτουν την πραγματικότητα (τα dharmas), έτσι όπως παρουσιάζονται στην διδασκαλία Abhidharma(3) που αποτελεί προϊόν του πρώιμου Βουδισμού, ή στις εκτενέστερα σχολιασμένες διδασκαλίες που εμφανίστηκαν περίπου 500χρόνια μετά τον θάνατο του Βούδα.



Επέκτεινε την αρχική κατανόηση του anatman (μη εαυτού) στις πιο θεμελιώδεις έννοιες περί shunyata (κενότητας)(4) και ανέπτυξε, επίσης, την διδασκαλία περί Bodhisattva υποδηλώνοντας με αυτό ένα πιο συλλογικό τμήμα της ανθρώπινης ικανότητας να επιτύχει την συνείδηση ενός Βούδα. Ακόμη, αναφέρθηκε στους κοσμικούς Bodhisattvas και τους συμπαντικούς εκδηλωμένους Βούδες. Γύρω στο 300-400μΧ, από τους κόλπους της μεταγενέστερης σχολής Mahayana εμφανίστηκε μια ενδιαφέρουσα διδασκαλία γνωστή ως δοξασία Thatagatarabha, ή δοξασία της «πηγής του Φωτός του Βούδα». Ίσως επρόκειτο για μια ανάπτυξη στοιχείων που περιέχονται στην Σούτρα η οποία είναι γνωστή ως «ο Βρυχηθμός του Αληθινού Λέοντα της Βασίλισσας Srimala». Αυτή η δοξασία παρουσιάζει αρκετές ομοιότητες με τον κλασικό Ινδουισμό. Μερικές φορές συγκρίνεται με ένα λαμπερό πετράδι τυλιγμένο με ένα ακάθατο ύφασμα.

Η φύση του πετραδιού ή εμβρύου tathagatarabha είναι συνείδηση στην αγνή λαμπρότητά της, δηλαδή ο ουσιαστικά φωτισμένος Βουδικός

νους. Φυσικά, η έννοια του anātman καθίσταται εδώ καλύτερα κατανοητή από ό,τι σε προγενέστερες σχολές, δεδομένου ότι το tathagatagarbha λαμβάνει θέση εκπροσώπου της Ψυχής και υφίσταται διαδοχικές ενσαρκώσεις, ενώ το ίδιο είναι φωτοφόρος συνείδηση. Αντίθετα με τις αρχικές διδασχές της Mahayana ότι ο Bodhisattva μπορεί να αντιληφθεί την δική του bodhicitta (σοφία-συνείδηση), η δοξασία Tathagatagarbha διδάσκει ότι αυτό το αγνό φως της συνείδησης ήδη υπάρχει μέσα στην καρδιά μας «πλήρως ανεπτυγμένο». Διότι η καρδιά είναι μάλλον εκείνη η περιοχή όπου έχει την έδρα της η συνείδηση, και όχι το κεφάλι. Επίσης, ότι εξαιτίας του ακάθαρτου υφάσματος ή ρούχου (δηλαδή των πέντε skandhas ή συσσωρεύσεων) που είναι λερωμένο από τις ακαθαρσίες της απληστίας, του μίσους και της αυταπάτης, το φως αυτό σκοτεινιάζει καρμικά. Ιδού ένα απόσπασμα από τα Αρχαία Σχόλια, το οποίο εμφανίζει αξιοσημείωτη ομοιότητα με την δοξασία Tathagatagarbha (βλ. *Μυστική Δοξασία* τομ 1):

«Σήκωσε το κεφάλι σου, ω Λανού. Βλέπεις ένα, ή αμέτρητα φώτα επάνω από εσένα να λάμπουν στον σκοτεινό μεσονύκτιο ουρανό;

«Βλέπω μία Φλόγα, ω Γκουρουντέβα, βλέπω αμέτρητους αναπόσπαστους σπινθήρες να λάμπουν μέσα της.

«Καλώς μιλάς. Τώρα κοίτα γύρω σου και μέσα σου. Εκείνο το φως που λάμπει μέσα σου, νιώθεις να είναι διαφορετικό με κάποιο τρόπο από το φως που λάμπει μέσα στον αδελφό σου;

«Δεν είναι διόλου διαφορετικό, αν και ο φυλακισμένος έχει δεθεί με τα δεσμά του Κάρμα και παρά το γεγονός ότι τα εξωτερικά του ενδύματα παραπλανούν τον αδαή να πει: 'Η Ψυχή σου και η Ψυχή μου'.»

Η δοξασία Tathagatagarbha διαδόθηκε σε χώρες όπου κυριαρχούσε η σχολή Mahayana, όπως είναι η Κίνα και το Θιβέτ. Σε αυτό το τελευταίο υπάρχει και μια άλλη γηγενής Θιβητιανή δοξασία που παρουσιάζει στενή συγγένεια με εκείνο που είναι γνωστό σήμερα ως Dzogchen. Η δοξασία αυτή παραδίδει εξίσου ότι η φώτιση ή φωτεινότητα ήδη υπάρχει μέσα στον άνθρωπο, υπό την έννοια ότι ο νους είναι εκείνος που δημιουργεί εσφαλμένες εντυπώσεις οι οποίες παρεμποδίζουν την ικανότητά του να κατανοήσει την δική του αληθινή φύση. Πρόκειται για διδασκαλία η οποία υπαινίσσεται την αρχέγονη φωτεινότητα που αντανακλά την αληθινή φύση της συνείδησης, όπως παραδίδει και η δοξασία Tathagatagarbha. «Ο νους είναι ο μεγάλος καταστροφέας του Αληθινού.»

Σύμφωνα με τον Tucci προφανώς υπήρχε ήδη στο Θιβέτ κάποια δοξασία περί φωτός και δεν επρόκειτο απλώς για επιρροή της δοξασίας Tathagatagarbha επί της τοπικής παράδοσης: «Συχνά, η αρχέγονη κα-

τάσταση της μη ύπαρξης ή της αγνής δυνατότητας της ύπαρξης συνίσταται απλώς από φως – μια ένδειξη της εξαιρετικά αρχαίας καταγωγής εκείνου του ‘φωτισμού’, της δοξασίας του φωτός, που αργότερα συστηματοποιήθηκε θεωρητικά διαμέσου των Τάντρας, αν και είχε προϋπάρξει ως αντικείμενο στοχασμού για τους Θιβητιανούς, οι οποίοι οίκισαν τον εγχώριό τους Όλυμπο με αναρίθμητους θεούς φωτός.» (βλ. Giuseppe Tucci, *Religions of Thibet*, 1988, University of California Press)

Όπως συμβαίνει με τις περισσότερες σχολές Βουδισμού, συχνά μπορούμε να ρίξουμε ματιές σε στοιχεία του δόγματός τους που αναπτύσσονται και επεκτείνονται σε μεταγενέστερες σχολές. Για παράδειγμα, ένα νεώτερο τμήμα της Mahayana, η Vasrayana –που ορισμένοι θεωρούν ως εντελώς διαφορετική σχολή από την Mahayana– χρησιμοποιεί μια δοξασία η οποία είναι γνωστή ως Vasrasattva (διαμαντένιο ον ή διαμαντένια ουσία), και για τους σκοπούς μας, αποτελεί ένα είδος υβριδίου ανάμεσα στην αρχαιότερη δοξασία Bodhisattva και την νεώτερη δοξασία Tathagatagarbha. Εν μέσω άλλων ενισχύει επίσης την ιδέα ενός αληθινού ή υπερβατικού εαυτού πίσω από τις φθαρτές συσσωρεύσεις (σώμα).



Έτσι, όπως και η δοξασία Tathagatagarbha, διαφωνεί με την περισσότερο κυριολεκτική κατανόηση του πρώιμου Βουδισμού που διδάσκει τον διαρκή εαυτό ή ψυχή, παρότι δεν αναφέρεται στην προσωπικότητα ή το εγώ –που προφανώς υπεδείκνυε αρχικώς ο Βούδας– αλλά στον αληθινό ανώτερο Εαυτό, Ον ή Ψυχή. Η Vasrasattva είναι η «διαμαντένια ψυχή» για την οποία διαβάζουμε στο έργο της Έλενας Π. Μπλαβάσκυ, «*Η Φωνή της Σιγής*». Ο συμβολισμός του διαμαντιού (ή κρυσταλλικού φωτός) απεικονίζει τον καθαρό, διαυγή και άφθαρτο χαρακτήρα της φύσης του ανώτερου Εαυτού. Καθώς η Vasrasattva προεδρεύει μερικές φορές επί των πέντε Ντιάνι Μπούντας, υπονοείται με αυτό η αδιάρρητη επίγνωση της Ψυχής που είναι συνδεδεμένη με το σύμπαν.

Έχοντας παρουσιάσει συνοπτικά την φύση του φωτός και την προοδευτική κατανόησή του έτσι όπως απεικονίζεται σε διάφορες θρησκείες της Ασίας, θα άξιζε να εξετάσουμε την έμφυτη νοημοσύνη των σωματιδίων του ως διαθλάσεις της μίας φλόγας (ή ως κύματα της μίας θάλασσας), χρησιμοποιώντας μια εξήγηση του Δρ. Edi Bilimoria περί κβαντικής φυσικής:

«(...) η ίδια η λέξη 'εξετάζω' (consider) προέρχεται από τον λατινικό *con sideris* = 'με αστρικό φως'. Πρόκειται για μια γραφική απεικόνιση του τρόπου με τον οποίο ενσωματώνεται βαθιά στην καθημερινή χρήση της γλώσσας η στενή σχέση μεταξύ φωτός και νου. Με ελαφρώς πιο τεχνική παρουσίαση: όλοι γνωρίζουμε ότι $E=mc^2$, γεγονός που αναδεικνύει το φως ως έναν παράγοντα αλληλομετατροπής της ακτινοβόλου ενέργειας (φωτός) και της ύλης. Εντούτοις, η διάσημη εξίσωση του Αϊνστάιν μπορεί να γραφτεί εκ νέου ως $c=vE/m$. Η δυναμική, προερχόμενη από την *Sakti* λειτουργία, υπερισχύει στο *m*. Έτσι, μια προοισθηματική ανάγνωση της εκ νέου γραμμένης εξίσωσης μπορεί να παρουσιασθεί ως εξής: φως είναι η δυναμική λειτουργία της *Sakti*(5) υποστηριζόμενη (ως παρανομαστής της εξίσωσης) από την ποιότητα συνείδησης του Σίβα. Συνεπώς, το φως είναι κινούμενη συνείδηση.» (βλ. Dr. Edi D. Bilimoria, *The Snake and the Rope*, 2006, Theosophical Publishing House)

Καθώς πλησιάζει το Ηλιοστάσιο, το οποίο αποτελεί διαδικασία που αντανακλά μερικά από αυτά τα θρησκευτικά θέματα σε μεγαλύτερη κοσμική κλίμακα, ως εξετάσουμε το εσωτερικό μας φως που μεταφέρθηκε διαμέσου της ερημιάς και των οχυρών της Κεντρικής Ασίας προερχόμενο από καταβυθισμένους κόσμους. Διότι πρόκειται πράγματι για μια αρχαιότατη φλόγα.

(1) (Σημ. ΛΙΣΟΥ) Στην Ινδία και άλλα Ινδονησιακά κράτη οι νεκροί καίγονται με ειδική τελετή παρουσία όλων των συγγενών, σε επιλεγμένες περιοχές πλησίον ενός παραποτάμιου ναού. Η πυρά συνήθως ανάβεται επάνω σε επίπεδες ανυψωμένες πλατφόρμες στις όχθες του ποταμού, στα νερά του οποίου πετούν τις στάχτες μαζί με λουλούδια.

(2) Αυτές οι κρυμμένες αντιστοιχίες μεταξύ πραγμάτων που φανερώνουν αποκριμένες σχέσεις και συγγένειες από την Βεδική περίοδο, ήταν γνωστές ως *Bandhus*. Αποτελούν ένα από τα αρχαιότερα παραδείγματα εσωτερικής αντιστοιχίας ή συμπληρωματικής συγγένειας.

(3) (Σημ. ΛΙΣΟΥ) Το μεταφυσικό τρίτο τμήμα του έργου «*Tripitaka*» ή, κυριολεκτικά, «*Τρία Καλάθια*», που συνιστά τον Βουδιστικό Κανόνα. Το τμήμα *Abhidharma* (=Ανώτερη Διδασκαλία ή Νόμος του Ντάρμα) περιέχει τις βαθύτερες φιλοσοφικές διδασκαλίες και είναι η πηγή από όπου αντλούν τις θεμελιώδεις δοξασίες τους οι σχολές *Mahayana* (τον Βορρά) και *Hinayana* (τον Νότον)

(4) (Σημ. ΛΙΣΟΥ) Το αντικειμενικό σύμπαν υπό την έννοια της μη πραγματικότητάς του, αλλά της απειρησιμότητας της ύπαρξής του.

(5) (Σημ. ΛΙΣΟΥ) Η δραστηρία θηλυκή ενέργεια των θεών, η Συμπαντική Ενέργεια, και στον Αποκριψισμό, η κορωνίδα του αστρικού φωτός.



Από την Άχρονη Σοφία ΠΕΡΙ ΓΝΩΣΕΩΣ

Η γνώση είναι για το πνεύμα ό,τι τα μάτια για το σώμα. Δηλαδή το φως της διανοίας. Αντίθετα η άγνοια και η αμάθεια είναι το ζοφερό σκοτάδι.

Τίποτε ας μην παραδεχόμαστε στα τυφλά και τίποτε ας μην απορρίπτουμε χωρίς εξέταση. Ας εξετάζουμε και ας ερευνούμε τα πάντα με πνεύμα εντελώς ελεύθερο από συμβατικές ιδέες και προκαταλήψεις. Καθετί που γίνεται δεν είναι δυνατόν παρά να συμφωνεί με τους νόμους της Φύσης. Εμείς όμως αγνοούμε το σύνολο σχεδόν αυτών των νόμων.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ

Είναι δυσχερέστατο να γνωρίσει ένας άνθρωπος τον εαυτό του διότι όλοι μας, ξεκινώντας από φιλαντία, συνηθίζουμε να προσθέτουμε πολλά καλά στο άτομό μας (τα οποία στην πραγματικότητα δεν έχουμε).

ΧΙΛΩΝ

Καλύτερη να μην ξέρει κανείς κάτι, παρά αυτό που ξέρει να μην είναι το σωστό.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Δύσκολο να γνωρίζεις πάντα ποιο είναι το σωστό.

ΠΙΤΤΑΚΟΣ

Ο ανθρώπινος νους φαινόμενα μόνο μπορεί να συλλάβει. Ποτέ του την εικόνα ολόκληρη. Και μάλιστα, όχι όλα τα φαινόμενα, παρά μόνο τα υλικά που είναι στο σύνολό τους και χειροπιαστά.

ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ

Όταν κάποιος εξετάζει με σχολαστικότητα τα πράγματα των περασμένων εποχών, μένει συχνά σε άγνοια για όσα συντελούνται στην εποχή του.

ΚΑΡΤΕΣΙΟΣ

Μεταξύ της σοφίας που είναι σύνολο από πολλές και ωφέλιμες μαζί γνώσεις, και της ευτυχίας, υπάρχει η εξής διαφορά: Όποιος νομίζει τον εαυτό του ευτυχή, είναι πράγματι τέτοιος. Ενώ όποιος νομίζει τον εαυτό του σοφό, είναι κατά γενικό κανόνα ο μεγαλύτερος μωρός.

Ρ. ΜΠΕΗΚΟΝ

Πιθανόν να έχετε πολλές συσσωρευμένες γνώσεις, τόμους ολόκληρους από γνώσεις. Στην περίπτωση όμως που δεν είστε ικανοί να αισθάνεστε με ανώτερη ευαισθησία, που δεν είστε ικανοί να επιδείξετε έρωτα αληθινό προς την ζωή, σκεφθείτε: ποια αξία έχει ολόκληρο αυτό το συνονθύλευμα των γνώσεών σας;

ΚΡΙΣΝΑΜΟΥΡΤΙ

Από όλες τις γνώσεις, τις πλέον απαραίτητες για έναν άνθρωπο, σπουδαιότερη είναι το πώς θα επιτύχετε να ζείτε κατά τέτοιο τρόπο ώστε να κάνετε όσο το δυνατόν λιγότερο κακό και περισσότερο καλό.

ΛΕΩΝ ΤΟΛΣΤΟΪ

Συμπέρανε τα άγνωστα από τα γνωστά σου πράγματα.
ΣΟΛΩΝ

Η γνώση που αποκτάται με εξαναγκασμό, δεν συγκρατιέται από το μνημονικό.

ΠΛΑΤΩΝ

Αδιάκοπα έχω εμπρός στα μάτια μου το αντικείμενο που ερευνώ, μέχρι που να διαλυθεί στο πνεύμα μου το αχνό λυκόφως κάτω από την λάμψη, την τόσο φωτεινή, του ήλιου της αποκτηθείσας νέας γνώσης.

ΙΣΑΑΚ ΝΕΥΤΩΝ

Όταν στερείσαι ματιών, θα στερηθείς το φως. Όταν στερείσαι γνώσης, ας μην επιχειρήσεις ποτέ κάτι.

ΘΑΛΗΣ

Εκείνο που γνωρίζουμε είναι μηδαμινό, ενώ εκείνο που αγνοούμε είναι άπειρο.

ΛΑΠΛΑΣ

*(Πηγή: Ν.Α. Ζαγκλαβήρα, «Εγκυκλοπαίδεια της Αρχαίας και Νεώτερης Σοφίας»)
(Χ. Μπάρακλη, «Γνωμικά και Παροιμίες»)*



Σύντομο Σημείωμα Φιλοσοφία-Θρησκεία

Ρένα Κεφαλούδη

Η ιστορία της φιλοσοφίας κάποτε εθεωρείτο εμπόδιο για την ζωντανή σκέψη, και βάρος και ενοχλητική για εκείνον που αναζητούσε την αλήθεια. Θα υπήρχε άραγε η φιλοσοφία, εάν δεν υπήρχε η θρησκεία; Θα υπήρχε η θρησκευτική αναζήτηση του ανθρώπου μέσα από την μυθολογία; Εάν υποθέσουμε ότι δεν υπήρχε τίποτα από τα παραπάνω, πιστεύετε ότι ο άνθρωπος θα ερευνούσε συστηματικά τα μέρη της πραγματικότητας τα οποία σχετίζονται με τον φυσικό νόμο, με την κοινωνία και την νόηση; Με λίγα λόγια, θα υπήρχε επιστήμη;

Η φιλοσοφία βοηθά τον άνθρωπο να αντιμετωπίσει τα προβλήματά του με ψυχραιμία και να τα ανιχνεύει γρηγορότερα. Η φιλοσοφία είναι πάνω από κάθε επιστήμη, και δεν λύει αλλά θέτει προβλήματα προς λύση. Αντίθετα η επιστήμη στοχεύει στην πλήρη και ακριβή γνώση του θέματος, και διέπεται από τους κανόνες της λογικής.

Η Ιστορία είναι η ελευθερωτρια της φιλοσοφίας και αυτή μπορεί να εκριζώσει τις προλήψεις και να τις συγκρατήσει ως πολύ πρόωρες κρίσεις, γιατί μας δίνει ποικιλία απόψεων του ανθρώπινου πνεύματος. Η φιλοσοφία άρχισε τον 6ο αιώνα πΧ στις Ιωνικές πόλεις. Υπάρχουν όμως απόψεις ότι άρχισε από τους ανατολικούς λαούς. Ο πρώτος Έλληνας φιλόσοφος, ο Θαλής, είπε ότι όλα έγιναν από το ύδωρ και την αρχή ποιήματος της δημιουργίας.

Δεν θα ήθελα να μπω σε λεπτομέρειες για την αρχή της φιλοσοφίας, αλλά παρατηρούμε ότι όλοι οι φιλόσοφοι αρχίζουν και καταλήγουν στο ανώτατον. Μπορούμε να πούμε ότι η φιλοσοφία δεν μπορεί να αποχωριστεί από την υπόλοιπη πνευματική ζωή που εκφράζεται με την επιστήμη, την θρησκεία, την τέχνη, την ηθική και την κοινωνική ζωή. Η θρησκεία έχει χαρακτηριστεί από γνωσιολογική άποψη ως η «φιλοσοφία του παραλόγου», διότι βιώνεται

μέσα από εξωλογικά ψυχικά στοιχεία, όπως είναι η έκφραση, η φαντασία, η αποκάλυψη και άλλα. Την στιγμή που ο φιλόσοφος κήρυττε τον ορθολογισμό στην Ρώμη, ο Χριστός δίδασκε στην Γαλιλαία ανθρώπους αγράμματους που αγνοούσαν καθετί σχετικό με τις Ελληνικές επιστήμες και τις αντιλήψεις περί κόσμου. Κατανοούσαν την διδασκαλία του με εικόνες και παραβολές. Κατά την διδασκαλία αυτήν ο κόσμος, η Φύση και η κοινωνία παρουσιάζονται ως πραγματικότητες όπου μπορεί να διεισδύσει η λογική.

Ο Χριστός διδάσκει πώς να επιτύχουν την ευτυχία, αλλά όχι με κάποιο είδος ηρωισμού της βουλήσεως που θεωρεί όλα τα εξωτερικά γεγονότα ως αδιάφορα. Η φτώχεια, οι θλίψεις, οι διώξεις, όλα αυτά είναι πραγματικά κακά, αλλά κακά που λόγω της προτιμήσεως του Θεού προς τους ταπεινούς και τους απόκληρους ανοίγουν τις πύλες «της βασιλείας των ουρανών». Το μαρτύριο και η προσδοκία είναι ένα είδος χαράς μέσα στην λύπη που προέρχεται από τη προσδοκία της ευτυχίας.

Όλα αυτά αποτελούν για τον μαθητή του Χριστού μια κατάσταση τόσο διαφορετική από του σοφού. Οι περισσότεροι φιλόσοφοι πιστεύουν ότι δεν υπάρχει τίποτα που όταν το σκεφθεί κανείς καλό να μην καταλήγει στον Θεό. Έτσι, γι' αυ-



τούς δεν υπάρχει σαφές όριο με το οποίο να σταματά η φιλοσοφική σκέψη και να αρχίζει η θρησκευτική ζωή. Λόγω, όμως, της προσωπικής τους ιδιοσυγκρασίας, οι αποχρώσεις είναι διαφορετικές πχ στην έννοια του «γνώθι σ' αυτόν». Για τον Σωκράτη σημαίνει διαλεκτική εξέταση και δοκιμή των γνώμών ενός ανθρώπου. Για τον άγιο Αυγουστίνο αποτελεί το μέσον να γνωρίσουμε τον Θεό με την εικόνα της Τριάδος, στην οποία βρίσκουμε τον εαυτό μας. Για τον Καρτέσιο αποτελεί μαθητεία για την επίτευξη της βεβαιότητας.

Για να δώσουμε ένα παράδειγμα, ας σκεφθούμε την πολεμική που διήρκεσε για αιώνες ως προς τα όρια της πίστεως και του λογικού. Η φτώχεια της φιλοσοφίας του μεσαίωνα αντισταθμίζεται με τον πλούτο της πνευματικής ζωής που πέρασε από την ειδωλολατρική φιλοσοφία στα θεολογικά έργα του άγιου Αμβρόσιου και του άγιου Αυγουστίνου. Ας περάσουμε

στον Γιουνγκ που είπε: «Η θρησκεία δεν είναι υποκατάστατο. Πρέπει ως υπέρτατη πραγματοποίηση να προστεθεί σε όλες τις δραστηριότητες της ψυχής. Από την πληρότητα της ζωής σου πρέπει να γεννήσεις την θρησκεία σου και τότε μονάχα θα είσαι ευλογημένος.» Και πιστεύει ότι μια φωτιά που δεν μπορεί να σβήσει, είναι θεία φωτιά. Ο Ανατόλ Λουνατσάρσκυ που είναι ιδρυτής και θεμελιωτής του Σοβιετικού εκπαιδευτικού συστήματος με φιλοσοφικές αντιλήψεις, είπε:

«Η εύνοια του Θεού, ανεξάρτητα από το εάν περικλείει ή όχι αντικειμενική αλήθεια, είναι το σύμπλεγμα ιδεών που αφυπνίζουν και οργανώνουν τα κοινωνικά συναισθήματα, συνδέουν το άτομο με την κοινωνία και βάζουν φραγμούς στα κτηνώδη ένστικτα.»

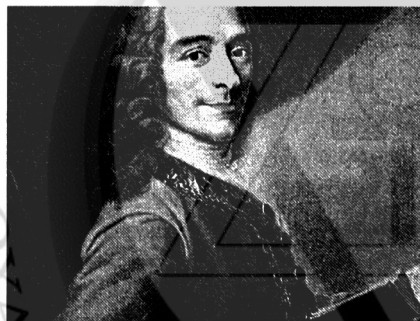
Αριστοτέλης, Πλάτων, Πυθαγόρας, Ηράκλειτος, Ξενοφάνης και άλλοι, δημιουργούν μια θεολογία αντίθετη προς τους μύθους, κατά την οποία ο Θεός αποκτά κάτι από το απρόσωπο, το ακίνητο, το νοητικό του φυσικού νόμου. Ο Πρωταγόρας από τα Άβδηρα σκανδάλιζε τους Αθηναίους με την αδιαφορία του σε ό,τι αφορά την θρησκεία, αλλά διηγείτο έναν μύθο για να δείξει πως ο Ζεός έσωσε την ανθρωπότητα που επρόκειτο να καταστραφεί λόγω ελλείψεως φυσικών μέσων αμύνης,

δίνοντας σε όλους τους ανθρώπους την δικαιοσύνη και την αιδώς ως φυσικές και έμφυτες αρετές, οι οποίες τους επιτρέπουν να ιδρύσουν πόλεις και να διαιωνίζουν το είδος τους βοηθώντας αλλήλους.

Συνεχίζοντας μέσα στους αιώνες και φθάνοντας στο μεσαίωνα, παρατηρούμε τους φιλοσόφους της Δύσεως να ντύνουν την Χριστιανική Τριάδα με Πλατωνικό ένδυμα: ο Πατέρας ταυτίζεται με το αγαθό, ο Υιός με τον νου και το Πνεύμα με την ψυχή του κόσμου. Οι δε Άραβες φιλόσοφοι έλεγαν ότι καθολική μορφή των πραγμάτων είναι ο Θεός που δίνει την ουσία και την μορφή στα πράγματα, και δίνει επίσης σε αυτές τις μορφές την νόηση. Η Ιουδαϊκή φιλοσοφία (Καμπάλα) που αναπτύσσεται στην Ισπανία και το Μαρόκο περιλαμβάνει κατ' αρχάς μία ιεραρχική κατάταξη των οντοτήτων: πρώτα τον Θεό που βρίσκεται υπεράνω όλων, μετά την βούληση και την μορφή που είναι αχώριστες από την ύλη.

Η Βυζαντινή φιλοσοφία, αν και ασήμαντη επειδή δεν υπήρχαν αρκετές έδρες φιλοσοφίας στο πανεπιστήμιό της Κωνσταντινουπόλεως καθότι ήταν Πόλη νομικών, εμπόρων και θεολόγων, μέσω των λίγων φιλοσόφων της όπως ο Φώτιος (820-897), διατηρεί αποσπάσματα Ελλήνων φιλοσόφων και προτι-

μά τον Αριστοτέλη. Αντίθετα, ο Ψελλός (1018-1098) υπερασπίζεται τον Πλάτωνα που γι' αυτόν είναι ο πραγματικός θεολόγος, ενώ ο Αριστοτέλης άγγιζε τα θεολογικά πράγματα με πολύ ανθρώπινο τρόπο. Στο Βυζάντιο, ο Ιωάννης Δαμασκηνός καταγγέλλει τις σατανικές πλάνες των ειδωλολατρών σοφών και οι μοναχοί του Ολύμπου χαρακτηρίζουν τον Πλάτωνα Ελληνικό σατανά. Και όμως, συνεχίζοντας την παράδοση των Πατέρων της Καππαδοκίας, οι Βυζαντινοί χρησιμοποιούν τον Πλάτωνα προς υπεράσπιση των Χριστιανικών δογμάτων.



Πηγαίνοντας προς την σύγχρονη φιλοσοφία μετά τον 17ο αιώνα, γίνονται θρησκευτικές ανακατατάξεις, ζητούν ανεξίθρησκία, δεν ασχολούνται πλέον με τα κείμενα του Πλάτωνα και του Πλωτίνου, θεωρούν ότι από την Χριστιανική σκέψη πρέπει να γίνει παραπομπή του Πλάτωνα και του Αριστοτέλη που αντιτίθενται ο ένας στον άλλον στην θεολογία. Ο Καρτέσιος έλεγε: «Φρονώ ότι όλοι

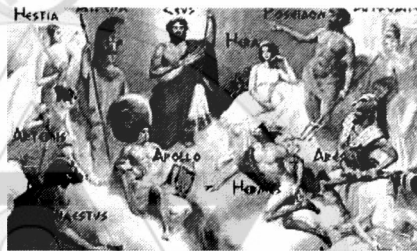
εκείνοι στους οποίους ο Θεός χάρισε την χρήση του λογικού, είναι υποχρεωμένοι να το χρησιμοποιούν για να τον γνωρίσουν και να γνωρίσουν τον εαυτό τους, και από αυτό το σημείο άρχισα τις μελέτες μου και σας λέγω ότι δεν θα μπορούσα να βρω ποτέ τις βάσεις της Φυσικής εάν δεν τις αναζητούσα προς αυτήν την κατεύθυνση.» Ο Εβραίος Σπινόζα, τέλος, μιλάει για αρχαίους Ιουδαίους που διαπιστώνουν ότι ο Θεός, η νόησή του και το αντικείμενο της νοήσεώς του, ταυτίζονται. Είναι ακριβώς η θέση του Πλωτίνου περί ταυτότητας της σκέψεως και μας λέει ότι η εξάρτηση όλων των πραγμάτων είναι «εκ Θεού».

Από ό,τι υποραδικά αναφέραμε, είδαμε ότι σχεδόν όλοι οι φιλόσοφοι του αρχαίου κόσμου αλλά και οι νεώτεροι πιστεύουν σαν αρχή και τέλος τον Θεό. Ότι ξεκινώντας από τον Θεό, οι λαοί κατασκεύασαν θρησκείες, και κατασκευάζοντας θρησκείες ενεπλάκησαν σε φαύλο κύκλο ιδεών και εχθροτήτων μεταξύ τους. Ο Βολταίρος λέει για όλα αυτά ότι η ανεξίθρησκία είναι όρος μιας δυνατής κυβερνήσεως, χωρίς τον οποίο δεν γίνεται πρόοδος, Ότι δεν υπάρχει δυνατή κυβέρνηση με έναν κληρο που δεν πληρώνει φόρους, που αποστέλλονται πολλές υποθέσεις στην Ρώμη, που αφαιρούν από το έθνος

έναν μεγάλο αριθμό δημιουργικών ανθρώπων στέλνοντάς τους στα μοναστήρια, και ότι καμία οικονομική ζωή δεν είναι δυνατή. Τέλος, δεν υπάρχει δυνατή ηθική εάν η θρησκεία φθάνει μέχρι την άρνηση της βάσεως σε κάθε θρησκεία. Ο φόβος του αφορισμού δεν πρέπει να εμποδίζει κανέναν να κάνει το καθήκον του. Ούτε η ιδέα της ανεξαρτησίας των σκοπών που προβάλλονται από την ίδια την φύση του ανθρώπου, εναντίον της οποίας καμία θρησκεία δεν μπορεί να υπερισχύσει. Ας πιστεύουμε όπως το αισθανόμαστε, όπως το βλέπουμε, όπως το θέλουμε. Πάντα όμως με αγάπη και δικαιοσύνη. Η αρχή και το τέλος είναι ο Θεός.

Εάν μου το επιτρέπετε, θα ήθελα να σας απασχολήσω λίγα λεπτά ακόμη, να σας μιλήσω λίγο για την θρησκεία που κατείχε σημαντική θέση στην ζωή του αρχαίου Αθηναίου. Ο ρόλος της θρησκείας στην αρχαία εποχή ήταν πολύ διαφορετικός από τον ρόλο που παίζει στην ζωή των σύγχρονων ανθρώπων. Ο Χριστιανισμός είναι ένα γερό σύστημα δεμένο από δόγματα και ηθικές αρχές, που επηρεάζουν αποφασιστικά την σκέψη και την συμπεριφορά των πιστών του. Κυβερνά τον νου και δυναμώνει την συνείδηση. Η αρχαία θρησκεία δεν περιείχε κανένα αληθινό δόγμα και πίστευε στην δύναμη των

θεών. Όσο για την φύση τους και την ιστορία τους ήταν κανείς ελεύθερος να πιστεύει στους θρύλους, αλλά αυτό δεν επιβαλλόταν. Δεν υπήρχε ιερό βιβλίο ή κλήρος που να επιβάλλει τον σεβασμό των πιστών. Τα άτομα καλούνταν να αποφανθούν ελεύθερα κατά την λογική τους. Η εξέλιξη των δοξασιών δεν δεσμευόταν από τίποτα ανώτερο, αλλά αφηνόταν στην ατομική κρίση.



Η προέλευση της Ελληνικής θρησκείας είναι άγνωστη σχεδόν ολότελα. Ο Όμηρος και ο Ησίοδος που τα ποιήματά τους, όπως λέει ο Ηρόδοτος, υπήρξαν για την Ελλάδα η επιστήμη των θεών, είναι σχετικά πρόσφατοι. Προϋποθέτουν ένα τεράστιο παρελθόν και σε αυτά τα ποιήματα η θρησκευτική αντίληψη είναι βασικά φυσιοκρατική και δεν έχει παρά έμμεση σχέση με την ηθική. Στους θεούς που κυβερνούν αποδίδονται πράξεις που από την σκοπιά της ανθρώπινης ηθικής φαίνονται ανήθικες, αλλά η ευσέβεια προς αυτούς δεν προσβάλλεται. Η ανθρώπινη ηθική επηρεάζει αργότερα την θρησκεία.

Η θρησκεία όμως αυτή δεν είχε δική της θεολογία, ούτε δική της ηθική. Δεν δίδασκε, δεν κήρυσσε, δεν μιλούσε στους ανθρώπους για την σωτηρία τους. Αποδιδόταν αόριστα στους θεούς η προστασία των δικαίων και η τιμωρία των ενόχων. Η ιδέα μιας μελλοντικής ζωής ανήκε στο πεδίο των θρύλων και καθέννας μπορούσε να πιστεύει ό,τι ήθελε.

Η φτώχεια αυτή της θρησκευτικής ζωής έκανε αναγκαία τον 6ο αιώνα την ανάπτυξη των Μυστηρίων. Σε αυτά έβρισκε κανείς διαβεβαιώσεις για την μελλοντική ζωή, έναν πιο σταθερό κανόνα ζωής, πιο παρήγορες προσδοκίες, και προπάντων μια πιο καθαρή ιδέα για την σημα-

σία της προσωπικής διαγωγής καθενός ανεξάρτητα από τις πράξεις των προγόνων τους. Η Ελληνική θρησκεία δεν ήταν ικανή να δώσει μια πραγματικά ισχυρή αγωγή στους πιστούς της, αλλά είχε μιαν αξία άλλου είδους που εξαγόραζε πολλά από τις ανεπάρκειές της. Πρόσφερε, δηλαδή, σε όλες τις τέχνες ευκαιρίες και πολύτιμο υλικό. Οι καλλιτέχνες είχαν πλήρη ελευθερία. Τους επέτρεπε να εκφράσουν στα πατροπαράδοτα καλούπια των παλαιών θρύλων την πεμπτοσύα των στοχασμών τους, που διαμορφώθηκαν από μια πολύ ευγενική καλλιέργεια και εντυπωσίασαν με την ασύγκριτη ομορφιά τους.



Θρησκεία δεν είναι ούτε πίστη ούτε δόγμα. Είναι κατανόηση της αλήθειας, την οποία χρειάζεται να ανακαλύπτουμε κάθε στιγμή στις σχέσεις μας με τα άλλα όντα. Μια θρησκεία που είναι πίστη ή δόγμα, δεν είναι παρά μια φυγή από την πραγματικότητα των σχέσεών μας με τον έξω κόσμο. Ο άνθρωπος που ζητά τον Θεό, ή ό,τι άλλο θέλετε, διαμέσου μιας πίστης την οποία ονομάζει θρησκεία, δημιουργεί μονάχα αντίθεση και καλλιεργεί χωριστικότητα που οδηγεί στην αποσύνθεση.

Κάθε μορφή ιδεολογίας αυτής ή εκείνης της θρησκείας, υψώνει τον έναν άνθρωπο αντιμετώπο με τον άλλον, και αυτό συμβαίνει τώρα στον κόσμο. Όσον καιρό είστε μόνον Βουδιστής, ή Χριστιανός, ή Μουσουλμάνος, ή Ινδουιστής, δεν θα μπορέσετε να ανταποκριθείτε ορθά σα προβλήματα, τα οποία είναι δικά σας έργα κι επομένως όλου του κόσμου.

Κρισναμούρτι

- Κάθε πολεμιστής του Φωτός φοβήθηκε όταν αντιμετώπισε μια μάχη.
- Κάθε πολεμιστής του Φωτός πρόδωσε και είπε ψέματα στο παρελθόν.
- Κάθε πολεμιστής του Φωτός πήρε έναν δρόμο που δεν ήταν δικός του.
- Κάθε πολεμιστής του Φωτός υπέφερε για πράγματα που στερούνταν σημασίας.
- Κάθε πολεμιστής του Φωτός σκέφτηκε πως δεν είναι πολεμιστής του Φωτός.
- Κάθε πολεμιστής του Φωτός αμέλησε τα πνευματικά του καθήκοντα.
- Κάθε πολεμιστής του Φωτός πλήγωσε κάποιον που αγαπούσε. Γι' αυτό είναι πολεμιστής του Φωτός: επειδή πέρασε αυτές τις εμπειρίες και δεν έχασε την ελπίδα ότι θα γίνει καλύτερος.

Ένας πολεμιστής του Φωτός μοιράζεται τον κόσμο με εκείνους που αγαπά. Προσπαθεί να τους προτρέψει να κάνουν εκείνο που επιθυμούν, αλλά που αποφεύγουν λόγω έλλειψης θάρρους. Εκείνες τις στιγμές εμφανίζεται ο Αντίπαλος με δύο πλάκες στο χέρι. Στην μία γράφει: «Σκέψου περισσότερο τον εαυτό σου. Κράτησε για εσένα τις ευλογίες, αλλιώς θα χάσεις τα πάντα». Στην άλλη διαβάζει: «Ποιος είσαι εσύ για να βοηθήσεις τους άλλους; Έχεις καταφέρει να δεις τα ελαττώματά σου;»

Ένας πολεμιστής γνωρίζει ότι έχει ελαττώματα. Μα γνωρίζει επίσης ότι δεν μπορεί να ωριμάσει μόνος του, ότι δεν μπορεί να απομακρυνθεί από τους συντρόφους του. Τότε εκσφενδονίζει τις δύο πλάκες στην γη, αν και σκέφτεται ότι περιέχουν κάποια βάση αλήθειας. Οι πλάκες γίνονται σκόνη και εκείνος συνεχίζει να παροτρύνει τον πλησίον του.

Paulo Coelho
(Το Εγχειρίδιο του Πολεμιστή του Φωτός)



Ο Μυστικισμός των Σούφι

(Από την ιστοσελίδα του *International Sufi Movement*)

(Μετάφραση: Νίκη Βρέντζου)

Η μέθοδος με την οποία ένας μυστικιστής προετοιμάζει την καρδιά του να βαδίζει το πνευματικό μονοπάτι. Στο πρώτο μέρος, κάποιος ρωτά: «Τί είναι η καρδιά;». «Πού είναι η καρδιά;» Ο άνθρωπος είναι συνηθισμένος να λέει ότι η καρδιά είναι στο στήθος. Ναι, είναι αλήθεια. Υπάρχει ένα νευρικό κέντρο στο στήθος του ανθρώπου το οποίο έχει τόσο πολύ να κάνει με τα συναισθήματα, που πάντα η καρδιά απεικονίζεται στο στήθος, το κέντρο που είναι το πιο ευαίσθητο στα συναισθήματα μας. Όταν ένα άτομο νοιώθει μεγάλη χαρά, είναι σε αυτό το κέντρο που νοιώθει κάτι να φωτίζεται και με το φωτισμό του κέντρου, ολόκληρο το πρόσωπο του ατόμου φαίνεται φωτεινό. Το άτομο νοιώθει σαν να πέταξε, υπάρχει μεγάλη χαρά στη ζωή του. Και πάλι, αν προκύψει κατάθλιψη ή απογοήτευση στην ζωή του, υπάρχει μια επίδραση επάνω σε αυτό το κέντρο. Ο άνθρωπος αισθάνεται τον λαιμό του να πνίγεται και η αναπνοή του είναι βαριά φορτωμένη βαριά με ένα φορτίο. Αυτό ξανά σημαίνει ότι το ίδιο κέντρο είναι που αισθάνεται.

Αλλά δεν είναι μόνο αυτό η καρδιά. Είναι σαν ένας καθρέπτης που στέκεται πριν την καρδιά, εστιασμένος στην καρδιά και καθετί, κάθε αίσθημα σαν να αντανακλά σε αυτό τον καθρέπτη, στην φυσική ύπαρξη του ανθρώπου. Ο άνθρωπος έχει άγνοια για την ψυχή του. Έτσι δεν ξέρει ούτε πού είναι η καρδιά του ούτε πού είναι αυτό το κέντρο, όπου τα συναισθήματα του αντανακλούνται. Εκείνο που γνωρίζουν πολύ καλά οι επιστήμονες, είναι ότι η καρδιά είναι το πρώτο όργανο που σχηματίζεται στο έμβρυο. Αλλά αν κάποιος βιώσει το γεγονός αυτό μυστικιστικά, βλέπει ότι είναι η καρδιά από την οποία ξεκινά η μορφή, αυτή επίσης είναι η αρχή του πνεύματος, αυτή κάνει τον άνθρωπο ατομική ύπαρξη. Το βάθος αυτού του πνεύματος είναι στην πραγματικότητα εκείνο που ονομάζουμε καρδιά. Με αυτό καταλαβαίνουμε ότι υπάρχει κάτι σαν καρδιά, και εί-

ναι το βαθύτερο σημείο της ανθρώπινης ύπαρξης. Όταν μαθαίνει κανείς κάτι από αυτό, είναι μέσω της εντύπωσης που δέχεται από το νευρικό κέντρο στο στήθος, το οποίο ο άνθρωπος αποκαλεί καρδιά.

Στις μέρες μας οι άνθρωποι δίνουν λιγότερη σημασία στο συναίσθημα. Βασίζονται περισσότερο στην διάνοια. Αυτό οφείλεται στο ότι, όταν συναντούν δύο τύπους ανθρώπων, τον νοητικό και τον συναισθηματικό, βρίσκουν στον πρώτο μεγαλύτερη ισορροπία από ότι στον δεύτερο. Αυτό είναι χωρίς αμφιβολία αληθινό. Αλλά η έλλειψη ισορροπίας είναι ο λόγος για τον οποίο υπάρχει μια μεγαλύτερη δύναμη από τη διάνοηση, δηλαδή το συναίσθημα. Η γη είναι γόνιμη αλλά όχι τόσο ζωντανή και δυνατή όσο το νερό. Η διάνοηση είναι δημιουργική, αλλά όχι ακόμα τόσο δυνατή όσο η καρδιά και το συναίσθημα. Στην πραγματικότητα, ο νοητικός άνθρωπος στο τέλος θα αποδειχθεί ανισόρροπος, επίσης, αν δεν διαθέτει παράλληλα και συναισθηματική πλευρά.

Δεν υπάρχουν πολλοί άνθρωποι, το περιβάλλον των οποίων λέει: μου αρέσει, τον αγαπώ, τον θαυμάζω αλλά αυτός κλείνει την καρδιά του; Αυτός που κλείνει την καρδιά του ούτε αγαπά με όλη του την καρδιά άλλους ούτε επιτρέπει σε άλλους να τον αγαπήσουν πλήρως. Εκτός αυτού, το άτομο που είναι μόνο νοητικό, με τον καιρό γίνεται σκεπτικιστής, δύσπιστος, αμφισβητίας,

καταστρεπτικός, καθώς δεν υπάρχει η δύναμη της καρδιάς να τον ισορροπήσει. Ο Σούφι θεωρεί την αφοσίωση της καρδιάς σαν το καλύτερο πράγμα που πρέπει να καλλιεργήσει, ώστε να πετύχει την πνευματική πραγμάτωση. Ίσως να φαίνεται πολύ διαφορετικό από αυτό που πολλοί νομίζουν, αλλά αυτός που κλείνει την καρδιά του στους ανθρώπους, κλείνει την καρδιά του στο ν Θεό. Ο Ιησούς Χριστός δεν είπε «ο Θεός είναι Διάνοια», αλλά «ο Θεός είναι Αγάπη». Και αν, με άλλα λόγια, υπάρχει ένα κομμάτι Θεού που μπορεί να βρεθεί οπουδήποτε, δεν είναι μέσα σε κάποια εκκλησία στην γη ούτε στον παράδεισο πάνω. Είναι στην καρδιά του ανθρώπου. Το καλύτερο μέρος που σίγουρα θα βρείτε τον Θεό είναι η γεμάτη αγάπη καρδιά



του ευγενικού ανθρώπου. Ίσως λεχθεί ότι με την βοήθεια της λογικής ο άνθρωπος θα ενεργεί σύμφωνα με ένα σύστημα ηθικών κανόνων, αλλά αυτό δεν κάνει έναν άνθρωπο καλό. Αν είναι σωστοί ή δίκαιοι, είναι τεχνητά καλοί. Όλοι οι φυλακισμένοι μπορούν να είναι σωστοί. Αλλά αν μια φυσική καλοσύνη ή νομιμότητα μπορεί να βρεθεί κάπου, θα βρεθεί στις πηγές της καρδιάς από την οποία η ζωή αναπτύσσεται, μια πηγαία αρετή που κάθε της σταγόνα είναι μια ζωντανή αξία. Αυτό αποδεικνύει ότι η καλοσύνη δεν είναι φτιαγμένη από τον άνθρωπο. Είναι η ίδια του η ύπαρξη. Και αν δεν έχει καλοσύνη, δεν είναι από έλλειψη εξάσκησης ούτε εκπαίδευσης που πολύ συχνά ζητείται. Είναι επειδή δεν έχει βρει ακόμη τον εαυτό του.

Η καλοσύνη είναι φυσιολογική. Για ένα φυσιολογικό άνθρωπο είναι απαραίτητο να είναι καλός. Κανένας δεν χρειάζεται διδασκαλία για να ζήσει μια καλή και σωστή ζωή. Αν η αγάπη είναι η δάδα στο μονοπάτι του, αυτή του δείχνει τί σημαίνει ευθύτητα, να τιμά τα λόγια του, την ευσπλαχνία της καρδιάς, την δικαιοσύνη. Δεν βλέπουμε μερικές φορές ένα νέο άνδρα που με τις θορυβώδεις τάσεις του βρίσκει ένα κορίτσι το οποίο αρχίζει να αγαπά και, αν πραγματικά την αγαπά, αρχίζει να δείχνει μιαν αλλαγή στην ζωή του, γίνεται ευγενικός για χάρη της και κόβει πράγματα που ποτέ πριν δεν ήταν πρόθυμος να εγκαταλείψει; Με τον ίδιο τρόπο η συγχώρεση, όπου υπάρχει αγάπη, δεν είναι δύσκολο πράγμα. Ένα παιδί έρχεται μπροστά στην μάνα του έχοντας παραβιάσει χίλιες φορές την συγχώρεσή της, και ζητά συγγνώμη. Δεν υπάρχει άλλος για να πάει. Δεν χρειάζεται ούτε ένα λεπτό η καρδιά της μάνας για να το συγχωρέσει. Η συγχώρεση περίμενε εδώ για να εκδηλωθεί. Δεν μπορεί παρά να είναι κανείς ευγενικός και καλός όταν μέσα του υπάρχει συναίσθημα. Κάθε άτομο που το συναίσθημά του απευθύνεται σε ένα άλλο άτομο, ή που βλέπει στο παιδί του την ανάγκη να το φροντίσει, στέλνει μια νότα συμπόνιας σε κάθε άνθρωπο διότι βρίσκει εκείνο το σημείο επαφής σε κάθε ψυχή που συναντά, επειδή ο ίδιος έχει μέσα του αγάπη.

Υπάρχουν άνθρωποι που λένε: Μα δεν είναι έλλειψη σοφίας, να δίνει κάποιος τριφερότητα στον καθένα, εφόσον οι άνθρωποι δεν είναι άξιοι εμπιστοσύνης; Αλλά, θα έλεγα, αν ένα πρόσωπο είναι καλό και ευγενικό, αυτή η καλοσύνη οφείλει να εκδηλωθεί προς όλους. Οι πόρτες της καρδιάς δεν θα έπρεπε να κλείνουν. Ένας μυστικιστής όπως ο Ιησούς Χριστός είπε «αγάπα τον φίλο σου», και πήγε ακόμα παρά πέρα λέγοντας «αγάπα τον εχθρό σου». Είναι το

ίδιο μονοπάτι που ένας Σούφι βαδίζει. Την φιλανθρωπία του προς τους συνανθρώπους του, την θεωρεί αγάπη του Θεού και το να δείχνει αγάπη σε κάθε άνθρωπο, το θεωρεί σαν να δίνει αγάπη στον Θεό. Σε αυτήν την μέθοδο ο Σούφι και ο Γιόγκι διαφέρουν. Ο Γιόγκι δεν είναι άστοργος. Λέει: «Σας αγαπώ όλους, αλλά καλύτερα να μείνω μακριά σας αφού οι ψυχές σας περιπλανούνται στο σκοτάδι και η δική μου ψυχή είναι στο φως. Με την φιλία σας θα φθείρω την ψυχή μου. Έτσι καλύτερα να μείνω μακριά και να σας αγαπώ από απόσταση». Ο Σούφι λέει: «Είναι μια δοκιμασία αλλά πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια. Θα αναλάβω τα καθημερινά μου καθήκοντα όπως μου έρχονται». Αν και γνωρίζει πόσο ασήμαντα είναι τα πράγματα του κόσμου και μη δίνοντας πολύ μεγάλη σημασία σε αυτά, είναι συνεπής στα καθήκοντα του απέναντι σε εκείνους που τον αγαπούν, που βασιζονται σε αυτόν, που τον ακολουθούν.

Για αυτούς που τον αντιπαθούν, τον περιφρονούν, προσπαθεί με τον καλύτερο τρόπο να πετύχει όλα τα παραπάνω. Ζει μέσα στον κόσμο αλλά δεν είναι εκ του κόσμου. Με αυτόν τον τρόπο, ο Σούφι θεωρεί τον άνθρωπο που αγαπάει σαν την κύρια αρχή στην εκπλήρωση του σκοπού της ζωής του. Πόσο αληθινό είναι ότι αυτοί που αγαπούν τους εχθρούς τους και όμως δεν έχουν υπομονή, παρουσιάζουν μια εικόνα ζωής σαν λυχνοστάτης με λίγο λάδι. Δεν μπορεί να αντέξει. Στο τέλος η φλόγα χάνεται. Το λάδι στην αγάπη είναι η υπομονή. Εκτός από αυτό, στο μονοπάτι της αγάπης, τί είναι το λάδι; Από την αρχή ως το τέλος ανιδιοτέλεια, αυτοθυσία. Και αυτός που λέει δώσε για να πάρεις, δεν ξέρει από αγάπη. Ξέρει από μπιζνες.

Ένας λέει, αγάπησα μέχρι θανάτου μια φορά αλλά απογοητεύθηκα, όπως ένας άνδρας θα έλεγε, έσκαψα στη γη αλλά όταν έβγαλα λάσπη απογοητεύθηκα. Είναι αλήθεια ότι έβγαλε λάσπη αλλά με την υπομονή θα είχε φθάσει στο νερό κάποια μέρα. Μόνο η υπομονή μπορεί να αντέξει.

Μόνο η καρτερία είναι μεγαλείο. Ο μόνος τρόπος για μεγαλοσύνη είναι η αντοχή. Είναι η αντοχή που κάνει τα πράγματα πολύτιμα και τον άνθρωπο Μεγάλο. Η απομίμηση του χρυσού



μπορεί να είναι τόσο όμορφη όπως ο πραγματικός χρυσός, η απομίμηση του διαμαντιού τόσο λαμπερή όσο το πραγματικό διαμάντι. Η

διαφορά είναι ότι το ένα αποτυγχάνει στις δοκιμασίες αντοχής ενώ το άλλο τις ξεπερνά. Ακόμα, ο άνθρωπος δεν πρέπει να συγκρίνεται με αντικείμενα. Έχει κάτι θεϊκό μέσα του και μπορεί να το αποδείξει αυτό με την αντοχή του στο μονοπάτι της αγάπης.

Η ιδέα είναι τώρα, ποιόν θα έπρεπε κάποιος να αγαπά, πώς θα πρέπει κάποιος να αγαπά; Ότι και αν αγαπά κάποιος, είτε είναι καθήκον είτε ανθρωπίνη ύπαρξη, τέχνη, φίλοι, μια ιδέα, οι συνάνθρωποι, αυτός έχει σίγουρα ανοίξει την πόρτα διαμέσου της οποίας περνά με σκοπό να φθάσει εκείνη την αγάπη που είναι ο Θεός. Η αρχή της αγάπης είναι μια δικαιολογία που οδηγεί σε αυτό το ιδεώδες της αγάπης που είναι ο Θεός και μόνο. Πολλοί λένε: μπορώ να αγαπώ τον Θεό αλλά όχι τις ανθρωπίνες υπάρξεις. Αυτό είναι το ίδιο σαν να λέγαμε στον Θεό, σε αγαπώ αλλά όχι την εικόνα σου. Μπορεί κάποιος να μισεί τα ανθρώπινα πλάσματα στα οποία η εικόνα του Θεού βρίσκεται, και ακόμη να ισχυρίζεται ότι αγαπά τον Θεό; Αν κάποιος δεν είναι ανεκτικός, πρόθυμος να θυσιαστεί, μπορεί να επικαλείται την αγάπη του Θεού;

Το πρώτο πράγμα για να διδαχθεί κανείς είναι η διεύρυνση της καρδιάς. Η αφύπνιση της καρδιάς είναι το εσωτερικό συναίσθημα. Αν υπάρχει ένα σημάδι αγιοσύνης, δεν είναι η δύναμη των λόγων ούτε η υψηλή θέση, πνευματική ή διανοητική, ούτε ο μαγνητισμός που μπορούν να αποδείξουν αυτό το άγιο πνεύμα, το οποίο εκφράζει τον εαυτό του στην αγάπη των πλάσμάτων. Είναι η συνεχόμενη ροή της αγάπης από το θεϊκό σιντριβάνι που βρίσκεται μέσα στην καρδιά του ανθρώπου. Μια φορά αυτό το σιντριβάνι αν ανοίξει, καθαρίζει την καρδιά, την κάνει διάφανη και ικανή να βλέπει τον εσωτερικό και τον εξωτερικό κόσμο. Η καρδιά γίνεται το όχημα για την ψυχή ώστε να τα δει όλα, μέσα κι έξω. Ο άνθρωπος επικοινωνεί όχι μόνο με έναν άλλο άνθρωπο αλλά επίσης και με τον Θεό.

Η ΠΕΜΠΤΗ ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ ΠΟΥ ΟΔΗΓΕΙ ΣΤΟ ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΤΗΣ ΣΟΦΙΑΣ

Όταν τα χείλη είναι κλειστά, τότε η καρδιά αρχίζει να μιλά. Όταν η καρδιά είναι σιωπηλή, τότε η ψυχή παίρνει φωτιά, υψώνει τις φλόγες της που φωτίζουν όλη την ζωή. Είναι αυτή η ιδέα που δείχνει στον μιστικιστή την μεγάλη σημασία της σιωπής, η οποία κερδίζεται με την νοητική ανάπαυση. Η ανάπαυση έχει πολλές ερμηνείες. Υπάρχει ανάπαυση όταν ένα πρόσωπο ξεκουράζεται από την δράση της καθημερινής ζωής και βρίσκεται μόνο του στο δωμάτιό του. Αναπνέει με ευγνωμοσύνη καθώς αυτό σημαίνει ότι μετά από όλα όσα βίωσε στη διάρκεια της ημέρας, ενδιαφέροντα και μη, εί-

ναί μόλις τώρα μόνος με τον εαυτό του. Δεν είναι ένα συνηθισμένο συναίσθημα, αλλά υπάρχει ένα πολύ βαθύτερο νόημα πίσω από αυτό. Η σημασία του είναι η βεβαιότητα ότι τώρα δεν υπάρχει τίποτα άλλο που να απασχολήσει το μυαλό του και τίποτα που να απαιτεί την δράση του. Αυτή την στιγμή η ψυχή του έχει μια στιγμιαία ανακούφιση, η ευχαρίστηση της οποίας δεν εκφράζεται.

Αλλά το μεθύσι της ζωής, από το οποίο κάθε άνθρωπος υποφέρει, είναι τέτοιο που αυτός δεν μπορεί πολύ καλά να εκτιμήσει αυτή την στιγμή της ανακούφισης, την οποία κάθε πρόσωπο προσδοκά στην διάρκεια της ανάπαυσης του μετά τις εργασίες της καθημερινής ζωής, φτωχός ή πλούσιος, κουρασμένος ή όχι. Αυτό δεν μας διδάσκει ότι υπάρχει ένα μεγάλο μυστήριο στην ανάπαυση, ένα μυστήριο που ο άνθρωπος συχνά αγνοεί; Εκτός από αυτό, πάντα βρίσκουμε ένα στοχαστικό άτομο, γαλήνιο από την φύση του. Είναι η ανάπαυση που κάνει κάποιον περισσότερο στοχαστικό. Μια συνεχής πράξη αφαιρεί ακόμα και την ίδια την δυνατότητα του στοχασμού από έναν λογικό άνθρωπο. Άνθρωποι που εργάζονται με το τηλέφωνο, σε τηλεγραφείο ή ταχυδρομείο, επάνω από το κεφάλι των οποίων υπάρχει μια συνεχής απαίτηση, με τον καιρό αναπτύσσονται αυθάδεια, θρασύτητα, έλλειψη υπομονής.

Γίνονται λιγότερο ευαίσθητοι, σημαίνει απλώς αυτή την έλλειψη ανάπαυσης που εξασθενεί την αίσθηση αυτοελέγχου και τους κάνει να υποκύπτουν σε τέτοια πράγματα. Αυτό δείχνει ότι η ανάπαυση δεν είναι μόνο απαραίτητη σε έναν άνθρωπο που βαδίζει στο πνευματικό μονοπάτι, αλλά σε κάθε ψυχή που ζει στην γη, όποιος και αν είναι ο βαθμός της εξέλιξής της, όποια και αν είναι τα πρότυπά της στην ζωή. Αυτό είναι κάτι που πρέπει να αναπτυχθεί στην ανθρώπινη φύση. Και όχι μόνο στους ενήλικες. Θα έπρεπε να διδάσκεται από την παιδική ηλικία. Η εκπαίδευση σήμερα νοιάζεται υπερβολικά για τα διάφορα διανοητικά πράγματα που ένα παιδί θα χρειαστεί στην ζωή του, και ελάχιστα για την ανάπαυσή του, παρότι το παιδί αυτήν έχει μεγαλύτερη ανάγκη. Αποδεικνύεται μερικές φορές ότι οι γάτες και τα σκυλιά έχουν περισσότερη διαίσθηση από τον άνθρωπο. Είναι τα ζώα ικανά για περισσότερα πράγματα από εμάς; Όχι. Ο άνθρωπος είναι πιο ικανός, αλλά δεν δίνει στον εαυτό του χρόνο ώστε να γίνει περισσότερο διαισθητικός, δεν δίνει αρκετό χρόνο γι' αυτό.

Συχνά με διασκεδάζει να παρατηρώ στην Νέα Υόρκη ότι, ενώ κάποιος εύκολα κουράζεται μέχρις εξάντλησης από τους θορύβους των τρένων, των ανελκυστήρων και των εργοστασίων, την ώρα που έχει λίγο χρόνο να αναπαυθεί καθισμένος σε ένα τρένο ή στον υπό-

γειο, κοιτάζει τις εφημερίδες. Όλη αυτή η προηγούμενη δράση δεν του είναι αρκετή; Αν όχι το σώμα του, τότε πρέπει να συνεχίσει να είναι σε δράση το μυαλό του; Τί είναι αυτό; Είναι νευρική, μια συνηθισμένη ασθένεια που έχει γίνει σχεδόν φυσιολογική υγεία. Αν όλοι πάσχουν από την ίδια ασθένεια, τότε αυτή θεωρείται φυσιολογική. Αυτό που λέγεται αυτοέλεγχος, αυτοπειθαρχία, έρχεται μόνο μέσω της ανάπαυσης, η οποία βοηθά όχι μόνο στο πνευματικό μονοπάτι αλλά και στην πρακτική ζωή, στο να είναι κανείς βοηθητικός και διακριτικός.

Ο μυστικιστής, με άλλα λόγια, χρησιμοποιεί την μέθοδο της ανάπαυσης και με αυτήν προσπαθεί να προετοιμάσει τον εαυτό του, ώστε να βαδίσει στο πνευματικό μονοπάτι. Το πνευματικό μονοπάτι δεν είναι, όπως έχω πει, ένα εξωτερικό μονοπάτι. Είναι ένα εσωτερικό μονοπάτι που κάποιος πρέπει να βαδίσει, αλλά οι νόμοι και τα ταξίδια μέσω αυτού, είναι αρκετά αντίθετοι με τους νόμους και τα ταξίδια του εξωτερικού μονοπατιού. Για να εξηγήσω με ξεκάθαρα λόγια, τί είναι το πνευματικό μονοπάτι, θα έπρεπε να πω, «ξεκινά με το να ζεις σε επικοινωνία με τον εαυτό», επειδή στο πιο εσωτερικό κομμάτι του ανθρώπου θα βρεθεί η ζωή του Θεού. Αυτό δεν σημαίνει ότι η φωνή του εσωτερικού εαυτού δεν θα έρθει σε όλους. Πάντα έρχεται αλλά δεν την ακούει κάθε άνθρωπος. Με άλλα λόγια, για να ξεκινήσει την προσπάθεια σε αυτό το μονοπάτι, ο Σούφι αρχίζει να επικοινωνεί και να απευθύνεται στον εαυτό του. Και όταν μια φορά έχει μιλήσει στην ψυχή του, τότε από εκεί έρχεται ένα είδος αναπαγωγής, όπως ο τραγουδιστής ακούει το τραγούδι του από ένα δίσκο που έχει γραφτεί φέροντας την δική του φωνή.

Έχοντας κάνει αυτό, έχει κάνει το πρώτο βήμα στη κατεύθυνση προς τα έσω, όταν έχει ακούσει εκείνο που αναπαράγει αυτή τη διαδικασία. Αυτή η διαδικασία έχει αφιπνίσει ένα είδος αντήχησης μέσα στην ύπαρξή του, ειρήνης ή ευτυχίας, φωτός ή μορφής. Οτιδήποτε έχει ευχηθεί να παράγει, παράγεται αμέσως μόλις αρχίσει να επικοινωνεί με τον εαυτό. Τώρα μπορείτε να συγκρίνετε τον άνθρωπο που λέει, δεν μπορώ να βοηθήσω ενεργά αυτούς που είναι λιπημένοι και ανήσυχτοι όπως είναι οι συνηθισμένοι στο μυαλό και στην ψυχή μου, με εκείνον που επικοινωνεί με τον εαυτό του και δεν απέχει από το να αντιληφθεί την αξία αυτής της πρακτικής.

Αυτό είναι που οι Σούφι έχουν διδάξει για χιλιάδες χρόνια. Το μονοπάτι των Σούφι δεν είναι επικοινωνίες με νεράιδες και θεούς. Είναι να επικοινωνεί κανείς με τον βαθύτερο, τον πιο εσωτερικό εαυτό του. Όπως όταν κάποιος φυσά την εσωτερική σπίθα ενός άλλου

ατόμου και αυτή γίνεται θεϊκή φωτιά, αλλά δεν σταματά εδώ, πηγαίνει πιο πέρα. Μετά παραμένει σε ένα στάδιο ανάπαυσης και αυτό μπορεί να προκληθεί από ένα συγκεκριμένο τρόπο καθίσματος και αναπνοών, με μια συγκεκριμένη στάση του νου. Τότε αρχίζει να συνειδητοποιεί ένα μέρος της υπόστασής του, το οποίο δεν είναι το φυσικό σώμα αλλά κάτι επάνω από αυτό. Όσο περισσότερο γίνεται συνειδητός σε αυτό, τόσο περισσότερο αρχίζει να αντιλαμβάνεται την αλήθεια, που θα είναι γι' αυτόν μια βεβαιωμένη αλήθεια της ζωής στο εξής. Τότε δεν υπάρχουν πλέον οι φαντασιώσεις του ούτε τα πιστεύω του. Είναι η πραγματική υλοποίηση της εμπειρίας, που είναι ανεξάρτητη από την φυσική ζωή. Και είναι σε αυτό το στάδιο που κάποιος είναι ικανός να βιώσει τα φαινόμενα της ζωής. Ο Σούφι, με άλλα λόγια, δεν απορεί με τα διάφορα παράξενα θέματα και φαινόμενα. Μια φορά αν καταλάβει το παραπάνω, όλη του η ζωή γίνεται ένα φαινόμενο. Κάθε λεπτό, κάθε εμπειρία του, φέρνει μια συνειδητοποίηση της ζωής που βίωσε στον διαλογισμό του.

Η ύπαρξη του ανθρώπου είναι ένας μηχανισμός σώματος και μυαλού. Όταν αυτός ο μηχανισμός είναι σε λειτουργία, υπάρχει ευτυχία και πληρότητα της ζωής. Όταν κάτι είναι λάθος σε αυτό τον μηχανισμό, το σώμα αρρωσταίνει και η ειρήνη φεύγει. Και αυτός ο μηχανισμός εξαρτάται από το κούρδισμα. Όπως ένα ρολόι κουρδίζεται και μετά δουλεύει για 24 ώρες, έτσι επίσης στον διαλογισμό, όταν ένα πρόσωπο κάθεται σε μια αναπαυτική στάση και βάζει το μυαλό του σε κατάσταση νοητικής ανάπαυσης, ρυθμίζει την εργασία αυτού του μηχανισμού με τον διαλογισμό. Είναι όπως το κούρδισμα. Το αποτέλεσμα του το νοιώθεις όλη την ώρα αφότου ο μηχανισμός τέθηκε σε λειτουργία.

Η πίστη του μυστικιστή δεν είναι μια εξωτερική πίστη σε ένα θεό που δεν έχει δει. Η λατρεία του μυστικιστή δεν είναι μόνο εξωτερικοί τύποι, που με το να λες προσευχές έχεις τελειώσει. Κάνει την καλύτερη χρήση των εξωτερικών πραγμάτων αλλά, την ίδια ώρα, η επιδίωξή του είναι λογική, επιστημονική και επιθυμεί, αν είναι δυνατόν, να τα ενώσει με την μυστικιστική αντίληψη. Ο μυστικισμός είναι η επιστημονική εξήγηση, εξηγεί και τις θρησκευτικές διδασκαλίες, πράγματα που διαφορετικά δεν θα είχαν καμιά σημασία σε ένα συνηθισμένο άτομο. Όταν ένας συνηθισμένος άνθρωπος διαβάζει για το βασίλειο του Θεού και τον Παράδεισο, διαβάζει τα ονόματα αλλά δεν ξέρει πού είναι αυτά. Αισθάνεται ότι υπάρχει ένας Θεός αλλά δεν υπάρχει καμιά απόδειξη. Και ένας μεγάλος αριθμός από διανοητικούς ανθρώπους που πράγματι ψάχνουν την

αλήθεια, φεύγουν μακριά από την εξωτερική θρησκεία επειδή δεν μπορούν να βρουν την εξήγηση και συνεπώς μετά γίνονται υλιστές. Ο μυστικιστής λέει: η εξήγηση όλης της θρησκείας είναι η έρευνα του εαυτού. Όσο περισσότερο κάποιος εξερευνά τον εαυτό του, τόσο περισσότερο θα καταλάβει όλες τις θρησκείες σε άπλετο φως και όλες θα γίνουν ξεκάθαρες. Ο Σουφισμός είναι μόνο ένα φως που πέφτει πάνω στην θρησκεία, όπως ένα φως που έρχεται μέσα σε ένα δωμάτιο όπου βρίσκονται όλα τα πράγματα που θέλεις και το μόνο που χρειάζεται είναι φως.

Ναι, ο μυστικιστής δεν είναι πάντα έτοιμος να δώσει απάντηση σε κάθε πρόσωπο. Μπορούν οι γονείς να απαντήσουν κάθε ερώτηση των παιδιών; Όχι. Υπάρχουν ερωτήσεις που μπορούμε να τις απαντήσουμε και άλλες που θα πρέπει να περιμένουμε μέχρις ότου



το άτομο φθάσει σε εκείνο το σημείο που καταλαβαίνει. Κάποτε μου άρεσε ένα ποίημα που δεν το καταλάβαινα και δεν μπορούσα να βρω μια ικανοποιητική εξήγηση. Μετά από δέκα χρόνια, εντελώς ξαφνικά, μέσα σε ένα δευτερόλεπτο, ένα φως έπεσε πάνω του και κατάλαβα. Η χαρά μου ήταν ατέλειωτη. Δεν δείχνει αυτό ότι κάθε πράγμα έχει τον καιρό του; Όταν οι άνθρωποι γίνονται ανυπόμονοι και ζητούν μια απάντηση, κάτι θα απαντηθεί και κάτι όχι. Η απάντηση θα

έρθει στην ώρα της. Ο καθένας πρέπει να περιμένει. Είναι κανείς στον κόσμο ικανός να πει τι ακριβώς είναι Θεός με όλες τις γραφές και τις προφητείες; Ο Θεός είναι μια ιδέα πολύ υψηλή και μεγάλη για να εξηγηθεί με λέξεις. Μπορεί κανείς να εξηγήσει μια λέξη τέτοια όπως η αγάπη, ή να πει τί είναι αλήθεια;

Πολύ συχνά οι άνθρωποι ρωτούν τί είναι η αλήθεια. Συχνά αισθανόμουν πως θα ήθελα να ήταν η αλήθεια ένα τούβλο από ξυλοκάρβουνο. Να τους έλεγα, να, κράτα αυτό, κρατάς την αλήθεια. Αν πρόκειται να φτάσουμε στην αλήθεια, αυτό θα γίνει μόνο όταν η ίδια αρχίσει να μας μιλάει, να μας αποκαλύπτεται. Η αλήθεια φανερώνει τον εαυτό της. Η περσική λέξη για την αλήθεια είναι khuda, που σημαίνει αυτό-αποκάλυψη, γι αυτό αυτή η λέξη ενώνει τον Θεό με την αλήθεια. Έτσι ο Θεός είναι αλήθεια, κανείς δεν μπορεί να εξηγήσει ούτε την πρώτη ούτε την δεύτερη λέξη. Η μόνη βοήθεια που μπορεί ένας μυστικιστής να δώσει είναι πώς να φθάσει κανείς

σε αυτή την αποκάλυψη. Κανείς δεν μπορεί να το διδάξει ή να το μάθει αυτό, πρέπει να μάθει τον εαυτό του. Ο δάσκαλος είναι εκεί μόνο για τον οδηγήσει σε αυτή την αποκάλυψη. Υπάρχει μόνο ένας δάσκαλος που είναι ο Θεός. Και οι μεγάλοι Κύριοι του κόσμου ήταν οι μεγαλύτεροι μαθητές. Αυτοί ήξεραν πώς να είναι μαθητές.

Πώς όλο αυτό διδάχθηκε ή ήρθε στην συνείδηση αυτών που βαδίζουν το μονοπάτι της αλήθειας; Με την μύηση. Είναι μια εμπιστοσύνη προς κάποιον που οδηγεί κάποιον και βαδίζει στο μονοπάτι. Ο μαθητής πρέπει να είναι πρόθυμος να δεχθεί τους κινδύνους του μονοπατιού, να είναι ειλικρινής, πιστός, να μην αμφιβάλει, να μην είναι απαισιόδοξος ούτε επιφυλακτικός, διαφορετικά οι προσπάθειες του δεν θα φθάσουν στον σκοπό του. Πρέπει να έρθει με όλη του την καρδιά, διαφορετικά μπορεί να μην έρθει. Με μισή καρδιά δεν έχει καμιά αξία. Και μετά, αυτό που είναι απαραίτητο είναι λίγη κατανόηση της μεταφυσικής όψης της ζωής, την οποία κάποιος έχουν αλλά όχι όλοι. Αυτό που είναι απαραίτητο εκτός του παραπάνω, είναι οι ποιότητες της καρδιάς, η αγάπη ως η πρώτη αρχή, η οποία ως γνωστό είναι θεϊκή. Μετά, δράση, τέτοια δράση που δεν θα εμποδίσει την πορεία στο μονοπάτι της αλήθειας. Τέτοια δράση που δημιουργεί όλο και μεγαλύτερη αρμονία, και μετά ανάπαυση. Αυτό που μαθαίνεται με τη μελέτη ενός χρόνου, μαθαίνεται με τη σιωπή μιας μέρας, αν κάποιος ξέρει τον πραγματικό τρόπο να παραμένει σιωπηλός.

Πολύ συχνά ο άνθρωπος είναι επιρρεπής στην σκέψη ότι οι σπουδές, ο διαλογισμός και οι προσευχές, από μόνα τους μπορούν να φέρουν τον άνθρωπο στον δρόμο που οδηγεί στον τελικό σκοπό. Αλλά πρέπει να γίνει κατανοητό ότι υπάρχει μεγάλο μέρος της προσπάθειας που γίνεται με την πράξη. Λίγοι πράγματι γνωρίζουν τί δύναμη έχει η πράξη ενός ανθρώπου επάνω στην ζωή του, πόση δύναμη μπορεί να του δώσει μια σωστή πράξη και τί αποτέλεσμα μπορεί να του φέρει μια λάθος πράξη. Αυτό που νοιάζει τον άνθρωπο είναι μόνο να μεριμνεί για το τί θα πουν οι άλλοι για τις πράξεις του, αντί να σκεφτεί τί νομίζει ο Θεός για αυτές. Αν ο άνθρωπος ήξερε τί αποτέλεσμα παράγει πάνω του κάθε πράξη του, θα καταλάβαινε ότι αν ένας δολοφόνος δραπετεύσει από τα χέρια του αστυνομικού, δεν δραπέτευσε από το έγκλημα που έχει κάνει. Γιατί δεν μπορεί να δραπετεύσει από τον εαυτό του. Ο μεγαλύτερος δικαστής βρίσκεται στο μέρος της καρδιάς. Δεν μπορεί να κρύψει τις πράξεις του από τον εαυτό του. Χωρίς αμφιβολία, είναι δύσκολο, σχεδόν αδύνατο, για ένα άνθρωπο να κρύψει τις πράξεις ενός άλλου προσώ-

που, επειδή κανείς δεν ξέρει ποιά είναι η κατάσταση του άλλου. Αλλά ο άνθρωπος ξέρει καλύτερα να κρίνει τον εαυτό του. Ο άνθρωπος όμως, φαύλος όπως είναι, δεν χαίρεται να βλέπει τις λάθος πράξεις του και, αν συμβεί για ένα λεπτό, αυτή η ευχαρίστηση δεν θα συνεχιστεί.

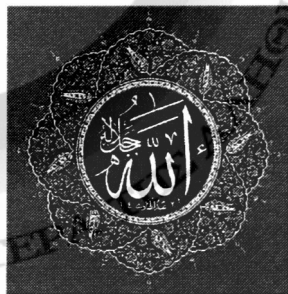
Αλλά ίσως ρωτήσει κάποιος, τί είναι σωστό και τί λάθος; Κανείς δεν μπορεί να χαρακτηρίσει απόλυτα μια πράξη σαν σωστή ή λάθος. Αλλά υπάρχει μια φυσική αίσθηση στον άνθρωπο που τον βοηθά να διακρίνει μεταξύ σωστού και λάθους, δίκαιου και άδικου. Μια αίσθηση που υπάρχει ακόμα και στο παιδί. Επίσης, βλέπει την γραμμή και το χρώμα στην τέχνη και στη διακόσμηση, βλέπει αν το τραπεζομάντιλο είναι στρωμένο ίσια πάνω στο τραπέζι, όταν μια γραμμή που θα έπρεπε να είναι ίσια δεν είναι ίσια. Ακόμα κι ένα παιδί ξέρει πότε τα πράγματα είναι αρμονικά σε γραμμές και χρώματα. Υπάρχει μια φυσική τάση στην καρδιά του ανθρώπου, εκείνο το φυσικό εργαλείο που οι οικοδόμοι χρησιμοποιούν για να κτίσουν ένα σπίτι.

Διαφορετικές θρησκείες έχουν διδάξει διαφορετικούς ηθικούς κανόνες και αυτό ήταν σωστό για τους λαούς εκείνης της εποχής. Χωρίς αμφιβολία, ο νόμος των μαζών πρέπει να είναι σεβαστός, αλλά η αληθινή αντίληψη του σωστού και του λάθους βρίσκεται στο βαθύτερο εαυτό του ανθρώπου. Η ψυχή δεν ευχαρισιέται με αυτό που δεν είναι δίκαιο. Η ικανοποίηση της ψυχής είναι πάντα κάτι που της δίνει ολοκληρωμένη ευτυχία. Ολόκληρη η μέθοδος βασιζόταν στην εξάσκηση, όχι μόνο της σκέψης αλλά και της δράσης. Όλες οι θρησκείες βασιζόνταν όχι μόνο στην αλήθεια αλλά και στην πράξη. Πράγματα υλικά ή πνευματικά έχουν τελειοποιηθεί με την πράξη. Έτσι για τον μυστικιστή, με άλλα λόγια, η πράξη είναι το πιο σημαντικό πράγμα. Κατά την διάρκεια των ταξιδιών μου από μέρος σε μέρος, έχοντας έρθει σε επαφή με διαφορετικούς ανθρώπους, έχοντας την ευκαιρία να μείνω μαζί τους, συνάντησα ορισμένους που ίσως δεν είχαν διαβάσει ποτέ στη ζωή τους ένα βιβλίο θεολογίας ή μελετήσει μυστικισμό. Όλη τους η ζωή είχε καταναλωθεί στην εργασία τους, στις επιχειρήσεις ή την βιομηχανία. Αισθάνθηκα ότι αυτό το πνευματικό πλεονέκτημα προήλθε φυσικά από την σωστή δράση τους στην ζωή. Έφθασαν σε ένα στάδιο αγνότητας που κάποιος άλλος ίσως ανακαλύψει με μελέτη και διαλογισμό.

Ερχόμενος στο αντικείμενο της δράσης, ίσως ρωτήσει κάποιος, ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος, ο καλύτερος δρόμος στην καθημερινή του ζωή που πιθανόν να τον οδηγήσει στο Ιδανικό της ζωής; Ο καλύτερος τρόπος δράσης είναι να θεωρήσει την αρμονία σαν την

πρώτη αρχή που οφείλει να παρατηρήσει. Σε όλες της περιστάσεις, τις καταστάσεις και τις συνθήκες, αυτό οφείλει να προσπαθεί και να εναρμονίζεται με τους συνανθρώπους του. Είναι εύκολο να το λες, αλλά πολύ δύσκολο να το ζεις. Δεν είναι πάντα εύκολο να εναρμονίζεσαι. Αλλά αν ρωτήσουμε τους εαυτούς μας γιατί είναι τόσο δύσκολο, η απάντηση είναι ότι δεν είναι πάντα οι άνθρωποι δύσκολοι και άκαμπτοι, αλλά ότι απλώς δεν μπορούμε να προσαρμοστούμε. Το φοινικόδεντρο ψηλώνει ίσια προς τα πάνω και ο κορμός του, που είναι τόσο ευθύς και δυνατός, παρόλη του την δύναμη και την ευθύτητα δεν μπορεί να εναρμονιστεί με τα άλλα δέντρα. Υπάρχουν πολλοί καλοί άνθρωποι αλλά δεν είναι αρμονικοί. Υπάρχουν πολλοί πραγματικοί άνθρωποι αλλά η πραγματικότητά τους δεν είναι πάντα παρηγορητική. Είναι απλά σαν το φοινικόδεντρο, ευθείς και δίκαιοι αλλά την ίδια στιγμή δυσαρμονικοί. Ένα αρμονικό άτομο μπορεί να προσαρμοστεί, είναι εύπλαστο, μπορεί να συναντηθεί με ένα άλλο. Χωρίς αμφιβολία, με σκοπό να εναρμονιστεί κανείς πρέπει να κάνει θυσίες, πρέπει να υποχωρήσει με ανθρώπους που δεν θέλει. Πρέπει να γίνει πιο εύπλαστος από όσο είναι στην φύση του, πρέπει να είναι πιο έξυπνος από όσο είναι στην πραγματικότητα. Και όλα αυτά δεν θα επιτευχθούν παρά μόνο αν κάνει μια προσπάθεια, αν καταλάβει ότι η αρμονία είναι το πιο ουσιαστικό πράγμα στη ζωή.

Γιατί ένας μυστικιστής δίνει τόσο μεγάλη σημασία στην αρμονία; Επειδή για έναν μυστικιστή ολόκληρη η ζωή του είναι μια συνεχόμενη συμφωνία, μια μουσική εκτέλεση, με κάθε ψυχή να συνεισφέρει στην αρμονική συγχορδία. Η επιτυχία, με άλλα λόγια, εξαρτάται από το ιδανικό της αρμονίας που έχει κάθε άτομο. Πολλοί λίγοι άνθρωποι στον κόσμο δίνουν σημασία στην αρμονία. Δεν ξέρουν ότι χωρίς αυτήν δεν υπάρχει πιθανότητα ευτυχίας. Είναι μόνο οι αρμονικοί που μπορούν να κάνουν τους άλλους ευτυχισμένους και να μετέχουν σε αυτή την ευτυχία. Διαφορετικά είναι δύσκολο να βρεις ευτυχία σε αυτόν τον κόσμο. Ο μαχητής δεν έχει ειρήνη. Η μάχη πάντα θα αυξάνεται. Είναι ο ειρηνοποιός που είναι ευλογημένος. Χωρίς αμφιβολία, με σκοπό να κάνει ειρήνη, θα πρέπει να πολεμήσει με τον εαυτό του και έτσι θα γίνει ικανός να κάνει ειρήνη με άλλους. Οποιαδήποτε μόρφωση ή θέση στη ζωή και αν έχει ένα άτομο, ίσως να κατέχει όλα όσα θέλει, αλλά αν υπάρχει κάτι που λείπει στην ζωή του και



την καρδιά του, τίποτα δεν μπορεί να του φέρει γαλήνη. Σκεφτείτε τί αξία θα είχε αν κάποιος ήξερε τί σημαίνει να δημιουργήσεις αρμονία, πόσο σημαντικό πράγμα είναι στην ζωή, σε καθετί που σκέφτεται ή κάνει κανείς.

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΠΟΥ ΕΠΙΤΥΓΧΑΝΕΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΔΡΑΣΗ

Τώρα ας έρθουμε στην δράση. Υπάρχουν συγκεκριμένες πράξεις όπως το να φας, να πιεις, να καθίσεις, να περπατήσεις, που δεν διαφέρουν από εκείνες των ζώων. Με άλλα λόγια, αν ο άνθρωπος με τις πράξεις του δεν δείχνει κάτι που να μην βρίσκεται στα ζώα, τότε δεν έχει αφυπνιστεί η ανθρώπινη υπόστασή του. Δεν μπορεί να δείξει κάτι από τα χαρακτηριστικά μιας ανθρώπινης ύπαρξης. Κάποιος ίσως ρωτήσει, ποια είναι αυτά;

Οι ίδιες ακριβώς πράξεις όπως του φαγητού, του ποτού, του καθίσματος, του ύπνου, έχουν πίσω τους ένα φως καθοδήγησης επειδή, την στιγμή που ένας άνθρωπος σκέφτεται ότι δεν πρέπει να σπρώχνει κάποιον άλλον όταν περπατά και λέει, «με συγχωρείτε», αυτό δείχνει την τάση να είναι διαφορετικός από τα ζώα που σπρώχνονται το ένα πάνω στο άλλο, ενώ ο άνθρωπος δείχνει ότι δεν κάνει το ίδιο. Τα ζώα θα περάσουν το ένα το άλλο αντί να υποχωρήσουν το ένα στο άλλο, θα δείξουν τα κέρατά τους και θα χαιρετηθούν με ουρλιαχτό. Ο άνθρωπος είναι διαφορετικός. Ποιό είναι το ειδικό χαρακτηριστικό του ανθρώπου αν όχι λεπτότητα, τελειοποίηση, υπομονή, στοχασμός; Μια φορά μόνο να έχει εξασκηθεί κανείς σε αυτό, οδηγείται σε μια άλλη πράξη, στην πράξη της αυτοθυσίας που οδηγεί σε Θεϊκή πράξη. Όταν ο άνθρωπος θυσιάζει τον χρόνο του, τα πλεονεκτήματα της ζωής του για το καλό ενός άλλου που αγαπά, σέβεται, λατρεύει, αυτή η θυσία τον ανεβάζει υψηλότερα από κάθε σινηθισμένη ύπαρξη, στην Θεϊκή φύση που δεν είναι ανθρώπινη.

Επειδή η ανθρώπινη ύπαρξη αρχίζει να σκέφτεται σαν Θεός και επειδή οι πράξεις του γίνονται όλο και περισσότερο θεϊκές, γίνονται πράξεις του Θεού, και αυτό το άτομο είναι καλύτερο από κάποιο άλλο, που απλά πιστεύει στο Θεό. Διότι οι δικές του πράξεις έχουν γίνει οι πράξεις του Θεού. Εκείνος με την αφυπνισμένη ψυχή βλέπει όλα τα καμώματα των ενηλίκων ανθρώπων σαν πράξεις παιδιών ενός Πατέρα. Τους κοιτάζει όπως ο Πατέρας θα κοιτούσε όλες τις ανθρώπινες υπάρξεις στην γη, χωρίς να σκεφτεί αν είναι Γερμανοί, Άγγλοι ή Γάλλοι. Είναι το ίδιο αγαπητοί σε αυτόν. Κοιτάζει όλους γεμάτος συγχώρεση. Όχι μόνο σε αυτές τις αφυπνισμένες

ψυχές που το αξίζουν αλλά, επίσης, και στους άλλους που δεν το αξίζουν. Διότι καταλαβαίνει την αιτία πίσω από όλα.

Με το να είναι καλός σε καθένα και σε καθετί, ξεκινά να αναπτύξει το Θεϊκό Φως που τον διευρύνει, τον ανυψώνει πάνω από το μεγαλύτερο μέρος της ζωής, κάνοντας όλη την ζωή του σκηνή θεϊκής αιθερικότητας. Αυτό που ο μυστικιστής αναπτύσσει στην ζωή, είναι η διεύρυνση της θέας, και αυτή η διεύρυνση αλλάζει την δράση του. Αναπτύσσει μέσα του ένα σημείο θέασης που ίσως θα μπορούσε να ονομαστεί θεϊκό σημείο θέασης. Όταν ένα πρόσωπο ανυψώνεται στο επίπεδο όπου αισθάνεται πως όλα όσα συμβαίνουν είναι από το Θεό, και όταν αισθάνεται ότι κάνει κακό ή καλό, νιώθει ότι το κάνει στον Θεό, μια φορά να φθάσει σε αυτό, αυτή είναι η αληθινή θρησκεία. Δεν μπορεί να υπάρχει καλύτερη θρησκεία από αυτό, είναι η θρησκεία του Θεού στην γη.

Η αντίληψη του μυστικιστή για τον Θεό δεν είναι μόνο ενός βασιλιά, δικαστή ή δημιουργού. Η μυστικιστική αντίληψη είναι του Αγαπημένου, του μοναδικού Αγαπημένου που υπάρχει. Για αυτόν, όλη η αγάπη του γήινου κόσμου είναι σαν να παίζουν μικρά κορίτσια με τις κούκλες τους και να τις αγαπούν. Με αυτό τον τρόπο μαθαίνουν το μάθημα που πρέπει να γνωρίσουν αργότερα στις ζωές τους, δηλαδή να φροντίζουν το σπίτι τους. Ο μυστικιστής μαθαίνει το ίδιο μάθημα με το να αποδεικνύεται ειλικρινής και αφοσιωμένος σε κάθε πλάσμα της δημιουργίας. Με το να αφιερωθεί στην αφύπνιση του εαυτού του στον Αγαπημένο. Τον μοναδικό Αγαπημένο που υπάρχει και στον οποίο όλη η αγάπη οφείλεται.



Εις Μνήμην

Στις αρχές του νέου έτους, Ιανουάριο 2013, ο αγαπητός αδελφός μας Αλέξανδρος Μιχαλάκης αναχώρησε για φωτεινότερους κόσμους. Μέλος της Θ. Ε. εν Ελλάδι επί αρκετά έτη, σοβαρός και ευγενικός προς όλους, έφυγε απρόσμενα στην ακμή της ηλικίας του λόγω τραγικού ατυχήματος.

Στους οικείους του εκφράζουμε τα εγκάρδια συλλυπητήριά μας.

ΘΕΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

Pablo Sender

(Περιοδικό Theosophy Ezine, Φεβρουάριος 2012)

(Μετάφραση: Ιφργένεια Κουσταμονίτη)

Από καιρού εις καιρόν νιώθουμε ότι είναι απαραίτητη μια αλλαγή στον τρόπο με τον οποίο ζούμε, και αυτό εκδηλώνεται με διάφορους τρόπους. Ορισμένοι ελπίζουν ότι η αλλαγή θα επέλθει από μια εξωτερική αιτία: λόγω μιας συγκεκριμένης συνόδου των πλανητών ή εκ της έλευσης ενός θείου σωτήρα. Όλες οι προβλέψεις που κυκλοφορούν ήδη από την αρχή της καταγεγραμμένης Ιστορίας περί καταστροφής του κόσμου, κατά την οποία οι «εκλεκτοί» μόνον θα διασωθούν ή ότι θα προκύψουν μαζικές αλλαγές στην ανθρωπότητα, έχουν αποδειχθεί απραγματοποίητες.

Διάφορες πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές μεταρρυθμίσεις, επίσης, έχουν λάβει χώρα αρκετές φορές. Παρά το γεγονός ότι σε ορισμένες περιπτώσεις πράγματι επέφεραν κάποια βελτίωση, καμία από τις αλλαγές αυτές δεν απέβη ικανή να θέσει ένα τέλος στον πόλεμο, στην ανισότητα, στην εκμετάλλευση του ανθρώπου, κλπ. Για ποιο λόγο απέτυχαν; Μερικές φορές, μια μεταρρύθμιση συνιστά απλώς μian αντίδραση στην

τρέχουσα κατάσταση των πραγμάτων και δεν μπορεί να επιφέρει αληθινή αλλαγή. Σε άλλες περιπτώσεις, το νέο σύστημα θεμελιώνεται σε μια εσφαλμένη άποψη περί ανθρώπου και κοινωνίας και έτσι, ακόμη και αν επιλύει μερικά από τα υφιστάμενα προβλήματα, δημιουργεί νέα. Άλλες φορές, παρότι οι προσπάθειες μιας αλλαγής μπορεί να διέπονται από σοφία και ιδεαλισμό, καταλήγουν σε αποτυχία.

Υπάρχουν επίσης περιπτώσεις ηγετών με αλτρουιστικό όραμα και προικισμένη προσωπικότητα, τα επιτεύγματα των οποίων καταστράφηκαν εξαιτίας της διαφθοράς, του εγωισμού και της αμάθειας. Προφανώς αυτός ήταν ο λόγος για τον οποίο η Έλενα Π. Μπλαβάτσκι έλεγε: «Δεν ασχολούμαστε με την πολιτική διότι, σε τί χρησιμεύουν οι πολιτικές μεταρρυθμίσεις με ανθρώπους που δεν έχουν ακόμη αλλάξει οι ίδιοι;» (*Σχόλια στην Μυστική Δοξασία*, σ. 549)

Οι αληθινές και σε βάθος αλλαγές δεν μπορούν να επιβληθούν εκ των έξω. Εάν θέλουμε να αλλάξουμε αποτελεσματικά τον κόσμο, η προσπάθεια θα

πρέπει να κατευθύνεται προς τα έσω, ενθαρρύνοντας τους ανθρώπους να επιτύχουν πρωτίστως μια ατομική αλλαγή. Αυτό δεν σημαίνει ότι οι εξωτερικές μεταρρυθμίσεις δεν είναι απαραίτητες, αλλά εάν εργαστούμε με ειλικρίνεια μεταβάλλοντας την δική μας φύση, τότε οι εξωτερικές αλλαγές θα αποτελέσουν το φυσιολογικό προϊόν μεταμόρφωσης του δικού μας τρόπου κατανόησης, και κατά συνέπεια θα είναι παραγωγικές. Η έκφραση «ατομική αλλαγή», βέβαια, είναι σχετικά παραπλανητική. Από θεολογική άποψη, η ατομική προσπάθεια να επιτύχει κανείς μια προσωπική μεταμόρφωση, ενέχει πράγματι ένα πολύ σημαντικότερο αποτέλεσμα από όσο μπορούμε να φαντασθούμε.

Η Έλενα Π. Μπλαβάτσκι έγραφε σχετικά (*Το Κλειδί της Θεοσοφίας*): «Για τους θεόσοφους συνιστά μίαν αλήθεια το γεγονός ότι η αλληλεξάρτηση της Ανθρωπότητας είναι η αιτία εκείνου που αποκαλούμε Κάσμα, και ότι ο νόμος αυτός δίδει την απάντηση στο μέγα ερώτημα της συλλογικής οδύνης αλλά και της ανακούφισης. Επιπλέον, συνιστά απόκρυφο νόμο το γεγονός ότι κανείς δεν μπορεί να απελευθερωθεί από τις ατομικές του αποτυχίες, χωρίς να παρασύρει έστω ελάχιστα ολόκληρο τον οργανισμό του οποίου αποτελεί ένα αναπόσπαστο τμήμα. Κατά τον ίδιο τρόπο, κανείς δεν μπορεί να

αμαρτήσσει ούτε να υποστεί το αποτέλεσμα της αμαρτίας μόνος του. Στην πραγματικότητα, δεν υφίσταται 'Χωριστικότητα'.»

Εφόσον όλοι μοιραζόμαστε μια κοινή συνείδηση με ολόκληρη την ανθρωπότητα, μπορούμε να συνεισφέρουμε στην πρόκληση μιας αλλαγής στο σύνολο, μεταβάλλοντας το τμήμα που δυνητικά τουλάχιστον εμπίπτει εξολοκλήρου στις δικές μας δυνατότητες. Φυσικά, δεν πρόκειται για εύκολο έργο. Όπως έλεγε ο Βούδας, είναι δυσκολότερο να νικήσει κανείς τον «εαυτό» από όσο να νικήσει χίλιους άνδρες σε χίλιες μάχες.

Εάν οργανισμοί όπως η Θεοσοφική Εταιρεία εργαστούν με τρόπο παραγωγικό, παρουσιάζοντας στους ανθρώπους τον λόγο για τον οποίο είναι απαραίτητο όλοι να εργαστούμε με στόχο την αυτό-αναμόρφωσή μας, και με ποιο τρόπο αυτή μπορεί να επιτευχθεί, παρέχοντας ταυτόχρονα υποστήριξη και πηγές για τον σκοπό αυτό, η ανθρωπότητα θα μεταμορφωθεί σταδιακά και σταθερά ακολουθώντας την ορθή κατεύθυνση. Αυτοί οι οργανισμοί, παρότι δεν εμπλέκονται στις πολιτικές και κοινωνικές μεταρρυθμίσεις με τον γνωστό πρακτικό τρόπο, μπορούν αποβούν μια ισχυρή δύναμη μεταμόρφωσης. Καθένας από εμάς, επίσης, μπορεί να συνεισφέρει και να επιφέρει την διαφορά.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΩΝ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Είσοδος Ελευθέρα – Ώρα 8:00 μμ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

- Τρίτη 2, ΗΛΙΟΣ. Εργασίες μόνο για μέλη
- Πέμπτη 4, ΑΡΤΕΜΙΣ. Μαρία Βάγια: NANTIS (Nadis):
Το σύστημα καναλιών, μέσω του οποίου ρέουν οι ενέργειες του λεπτοφυούς σώματος. Οι πέντε δυνάμεις της «Πράνα» και η αφύπνιση της ερπετοειδούς δυνάμεως της «Κουνταλίνα». Ταντρική Διδασκαλία, Μέρος 2/Κύκλος Β
- Παρασκευή 5, ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ. Ιωάννης Κυριακάκος: Θρησκεία-Ψυχολογία-Λογική
- Δευτέρα 8, ΑΘΗΝΑ. Σπυρίδιον Παρασκευάς: Η ΜΟΝΑΣ και η ΔΥΑΣ»
- Τρίτη 9, ΟΡΦΕΥΣ. Ελεύθερη συζήτηση με θέμα:
Η Ζωή μετά τον Θάνατο. Εισηγητής: Παναγιώτης Παπασιωτής
- Πέμπτη 11, ΑΜΜΩΝΙΟΣ ΣΑΚΑΣ. Κυριακή Αντωνίου: Η Πυθαγόρειος Αριθμολογία
- Παρασκευή 12, ΑΛΚΥΩΝ. Ρένα Κεφαλούδη: Λέξεις ψυχικής εννοχής
- Τρίτη 16, ΗΛΙΟΣ. Εισήγηση/συζήτηση θεοσοφικού θέματος
- Πέμπτη 18, ΑΡΤΕΜΙΣ. Μαρία Βάγια: ΑΓΚΝΙ (Agni) και ΣΟΜΑ (Soma):
Η αλχημική ένωση των δύο αντιθέτων αρχών, της «φωτιάς» και του «νερού». Η γέννηση του ανέμου, «Βάγιου». Οι τρεις κόμποι, «ΓΚΡΑΝΤΙ» (Granthi) και τα δέκα είδη μυστικών ήχων που προκύπτουν από την εργασία με αυτούς. Ταντρική Διδασκαλία, Μέρος 3/Κύκλος Β
- Παρασκευή 19, ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ. Γιώργος Γιανναδάκης:
Το Τάγμα των Illuminati (Πεφωτισμένων) και οι δοξασίες τους
- Δευτέρα 22, ΑΘΗΝΑ. Αντώνης Παπανδρέου: Περί Σουφισμού (μέρος Ιον) – Αναζητώντας τις ρίζες
- Τρίτη 23, ΟΡΦΕΥΣ. Εισήγηση/συζήτηση θεοσοφικού θέματος
- Πέμπτη 25, ΑΜΜΩΝΙΟΣ ΣΑΚΑΣ. Γιώργος Γιανναδάκης:
Το Τάγμα των Φατιμίδων – ομοιότητες και διαφορές με τις θεοσοφικές δοξασίες
- Παρασκευή 26, ΑΛΚΥΩΝ. Νίκος Χαριακάκος: Ψυχοδυναμικός πειραματισμός

ΜΑΙΟΣ

- Δευτέρα 13, ΥΠΑΤΙΑ. Ανοικτή Συζήτηση
- Τρίτη 14, ΗΛΙΟΣ. Εργασίες μόνο για μέλη
- Πέμπτη 16, ΑΡΤΕΜΙΣ. Μαρία Βάγια: Οι λεπτοφυείς ενέργειες των «Τριντάσας» και η εσωτερική σημασία τους. Ταντρική Διδασκαλία, Μέρος 4/Κύκλος Β
- Παρασκευή 17, ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ. ΕΟΡΤΗ ΤΟΥ ΛΕΥΚΟΥ ΛΩΤΟΥ –
Διπλώματα στα νέα μέλη
- Δευτέρα 20, ΑΘΗΝΑ. Αντώνης Παπανδρέου: Περί Σουφισμού (μέρος 2ον) –
Η γλώσσα των πτηνών, ή Ταξίδι προς Σίμοργκ
- Τρίτη 21, ΟΡΦΕΥΣ, Εισήγηση/συζήτηση θεοσοφικού θέματος
- Πέμπτη 23, ΑΜΜΩΝΙΟΣ ΣΑΚΑΣ. Κυριακή Αντωνίου: Ο Άνθρωπος
- Παρασκευή 24, ΑΛΚΥΩΝ. Αντώνης Παπαναστασιόπουλος:
Η κοινή σοφία των Λάο Τσε και Ηράκλειτου
- Τρίτη 27, ΗΛΙΟΣ. Εισήγηση/συζήτηση θεοσοφικού θέματος
- Πέμπτη 30, ΑΡΤΕΜΙΣ, Μαρία Βάγια: Η μυστική τέχνη της ανάπτυξης των λεπτοφυών ενεργειών των «Τέτζας», «Πρίανα» και «Ότζας». Ταντρική Διδασκαλία, Μέρος 5/Κύκλος Β
- Παρασκευή 31, ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ, Γεράσιμος Διαμαντάτος: Η Αγάπη

ΙΟΥΝΙΟΣ

- Δευτέρα 3, ΑΘΗΝΑ. Νίκος Τσεκούρας: Η Κατιούσα
- Τρίτη 4, ΟΡΦΕΥΣ. Εργασίες μόνο για μέλη
- Πέμπτη 6, ΑΜΜΩΝΙΟΣ ΣΑΚΑΣ. Γεώργιος Γιανναδάκης:
Έντακτο Κένση – Ο σύγχρονος Προφήτης
- Παρασκευή 7, ΑΛΚΥΩΝ. Γιώργος Στρούδας: Ευδαίμων βίος
- Παρασκευή 14, ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ. Ελεύθερη συζήτηση με θέμα: Το μέλλον της Θ.Ε.
- Δευτέρα 17, ΑΘΗΝΑ. Ρένα Κεφαλούδη:
Συγκρίνοντας τους παλαιούς Θεούς με τους νέους
- Πέμπτη 20, ΑΡΤΕΜΙΣ. ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ - Μόνο για τα μέλη

ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΣΤΟΑ «ΚΑΒΕΙΡΟΣ», ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

Κυριακή 21, Θεοσοφικά Μαθήματα από το βιβλίο:
«Εισαγωγή στη Θεοσοφία» του Κοσμή Μελισσαρόπουλου/Διαλογισμός

ΜΑΪΟΣ

Κυριακή 19, Κλείσιμο Έτους – Απολογισμός/Εορταστική Ομιλία
για την Ημέρα του Λευκού Λωτού/Διαλογισμός

ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΣΤΟΑ «ΜΙΝΩΣ», ΚΡΗΤΗ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ – Μύθος και Πραγματικότητα

ΜΑΪΟΣ – Εορτή του Λευκού Λωτού/Μεταφυσική στα Μαθηματικά

ΙΟΥΝΙΟΣ – Αλχημεία (εργασίες μόνο για μέλη) - Ηλιοστάσιο

ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΟΜΑΔΑ «ΡΑΔΑΜΑΝΘΥΣ», ΗΡΑΚΛΕΙΟ – ΚΡΗΤΗ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ – Παρισκευές Φραντζολάκης: Όνειρα

ΜΑΪΟΣ – Εορτή του Λευκού Λωτού/Χρήστος Χναράκης: Σκεπτομορφές

ΙΟΥΝΙΟΣ – Κατερίνα Πιτσουλάκη: Αυτοίωση

Παρακαλούμε τους συνδρομητές του περιοδικού **ΙΔΙΣΟΣ** να μεριμνούν τακτικά για την εξόφληση της ετήσιας συνδρομής τους, η οποία ανέρχεται στο ποσό των 15€ για Ελλάδα & Κύπρο και 20€ για το εξωτερικό (Δηλ. 4 τεύχη ετησίως συν ταχυδρομικά έξοδα). Αν διαμένετε στην επαρχία, μπορείτε να επικοινωνείτε με τους κατά τόπους αντιπροσώπους μας.

Μεταξύ μας

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τα Γραφεία του «ΙΛΙΣΟΥ»
Βουκουρεστίου 25, α' όροφος,
είναι ανοικτά κάθε ημέρα από
19.30 - 21.30, εκτός Σαββάτου
και Κυριακής.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ-ΔΩΡΕΕΣ

Παρακαλούμε όπως απο-
στέλλετε με ταχυδρομική
επιταγή προς: Περιοδικό
« **Ι Λ Ι Σ Ο Σ** »
ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙ ΟΥ 25,
106,71 Αθήνα.

Επίσης αποστέλλετε με τρα-
πεζική επιταγή μόνο εις:
Θεοσοφική Εταιρεία, Βου-
κουρεσίου 25, 106 71, Αθήνα
ή με κατάθεση στον λογ/σμό
Εμπορικής Τράπεζας:
IBAN GR22 0120 3380 0000
0003 4738 734

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ

Κεφαλλονιά, Γ. Διαμαντάτος,
τηλ. 6944331000

Βόλος, Γ. Κουκουβίνος,
τηλ. 6946146763

Κρήτη, Στ. Βασιλάκης,
τηλ. 6937005048

Θεσ/νίκη, Γ. Βαφειάδης,
τηλ. 2313016807

Τρίκαλα, Στ. Λιγάτσικας,
τηλ. 6977679184/

Πάτρα, Σ. Ιγγλέσης,
τηλ. 6944907479

Σύρος, Π. Ζαραφονίτης,
τηλ 6932327646

Θράκη, Γ. Τρανοπούλου,
τηλ. 6976488448

Κύπρος, Αθ. Παπαδόπουλος,
τηλ. 00035724654511

Τα άρθρα που δημοσιεύονται στο περιοδικό ΙΛΙΣΟΣ,
φέρουν την ευθύνη των αρθρογράφων για το περιεχό-
μενό τους και δεν λογοκρίνονται ούτε απηχούν απα-
ραιτήτως τις απόψεις του περιοδικού.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ
ΑΠΟ ΤΙΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ:

(Έκπτωση για μέλη και συνδρομητές εντός παρένθεσης)

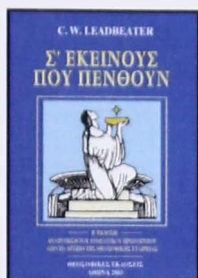
Στα Πόδια του Διδασκάλου - Κρισναμούρτι	5€
Η Εξέλιξη της Μορφής και της Ζωής - Άννη Μπέζαντ.....	10€ (-5)
Προσέγγιση στην Πραγματικότητα - N. Sri Ram.....	8€
Οι Βαθύτερες Όψεις της Ζωής - N. Sri Ram	8€
Επιλογή Ιλισού - τόμος 1959-61, τόμος 1962-65, τόμος 1966-70, τόμοι 1973-78, τόμος 1991, 1992, τόμος 1993.....	12€ (-2)
Τεύχη Ιλισού 1976-99.....	1€
Τεύχη Ιλισού 2000-2009.....	2€
Τεύχη Ιλισού 2010 -	3€
Το Κλειδί της Θεοσοφίας - Έλενα Π. Μπλαβάτσου	18€ (-3)
Η Φωνή της Σιγής - Έλενα Π. Μπλαβάτσου	10€ (-2)
Τα Πρώτα Βήματα στον Αποκρυφισμό - Έλενα Π. Μπλαβάτσου	10€ (-2)
Αόρατοι Βοηθοί - C. W. Leadbeater	14€ (-2)
Σ' Εκείνους που Πενθούν. - C. W. Leadbeater.....	8€
Οι Επτά Κοσμικές Ακτίνες - Ernest Wood.....	14€ (-2)
Το Φως της Ασίας - Sir Edwin Arnold.....	14€ (-6)
Γιόγκα και Αποκρυφισμός - Έλενα Π. Μπλαβάτσου	30€ (-5)
Ζωή στο Επέκεινα - C. W. Leadbeater	25€ (-5)

Ταχυδρομική ή τηλεφωνική παραγγελία με αντικαταβολή

Όνοματεπώνυμο.....Τηλέφωνο.....
Οδός.....Αριθμός.....Πόλη.....Τ.Κ.....

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

από τις Θεοσοφικές Εκδόσεις



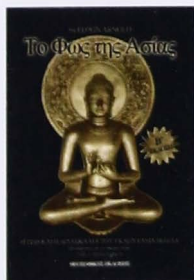
C W. Leadbeater
**Σ' Εκείνους
που Πενθούν**



C W. Leadbeater
Αόρατοι Βοηθοί



Ernest Wood
**Οι Επτά
Κοσμικές Ακτίνες**

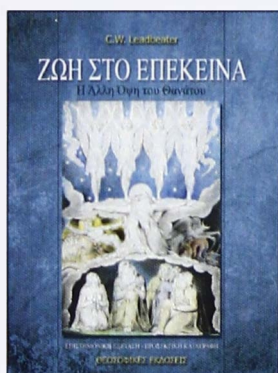


Sir Edwin Arnold
Το Φως της Ασίας

Κυκλοφόρησε
από τις ΘΕΟΣΟΦΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
το έργο του C. W. Leadbeater

ΖΩΗ ΣΤΟ ΕΠΕΚΕΙΝΑ **Η Άλλη Όψη του Θανάτου**

(Επιστημονική έρευνα – Προσεκτική καταγραφή)



Υπάρχει ζωή μετά τον θάνατο; Πού πηγαίνουμε; Τι είναι το καθαρτήριο και η γκρίζα ζώνη; Πώς αντιμετωπίζεται το στοιχειακό της επιθυμίας; Γιατί ορισμένοι άνθρωποι αποβιώνουν πρόωρα; Τι συμβαίνει με τα μικρά παιδιά;

Αντικρούοντας την δεισιδαιμονία και τον φόβο περί θανάτου, ο συγγραφέας επιχειρεί να παρουσιάσει μιαν άλλη όψη του αναπόφευκτου αυτού συμβάντος και των προεκτάσεών του. Προσπαθεί να δώσει σαφείς απαντήσεις στα διάφορα ερωτήματα που ανέκαθεν απασχολούσαν τον άνθρωπο σε κάθε εποχή, να καταπολεμήσει την άγνοια που γεννά την δυστυχία, να απαλύνει τον ανθρώπινο πόνο και την αγωνία για την απώλεια των προσφιλών προσώπων. Αφιερώνει ένα μεγάλο μέρος στην ύπαρξη οπτασιών, το φαινόμενο των οποίων πραγματεύεται με ιδιαίτερη προσοχή. Τι είναι, τότε εμφανίζονται και τι επιζητούν; Πώς πρέπει να συμπεριφερθεί κανείς;

Επιπλέον, παραθέτει τα συμπεράσματα εκτεταμένης έρευνας περί πνευματισμού, θέτοντας εύλογα ερωτήματα. Τι είναι εκείνο που επικοινωνεί; Υπάρχουν επιπτώσεις στο διάμεσο και τους συμμετέχοντες σε μια πνευματιστική συνεδρία; Πώς επηρεάζεται ένας νεκρός από την πρακτική αυτή; Ποια είναι η θέση της Θεοσοφίας;

(σελ. 370, μέγεθος: 17X24, Α.Τ. 25 €)

(Συνδρομητές ΙΛΙΣΟΥ & Μέλη της Θ.Ε. 20 €)

ΘΕΟΣΟΦΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ